

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
231 G 33

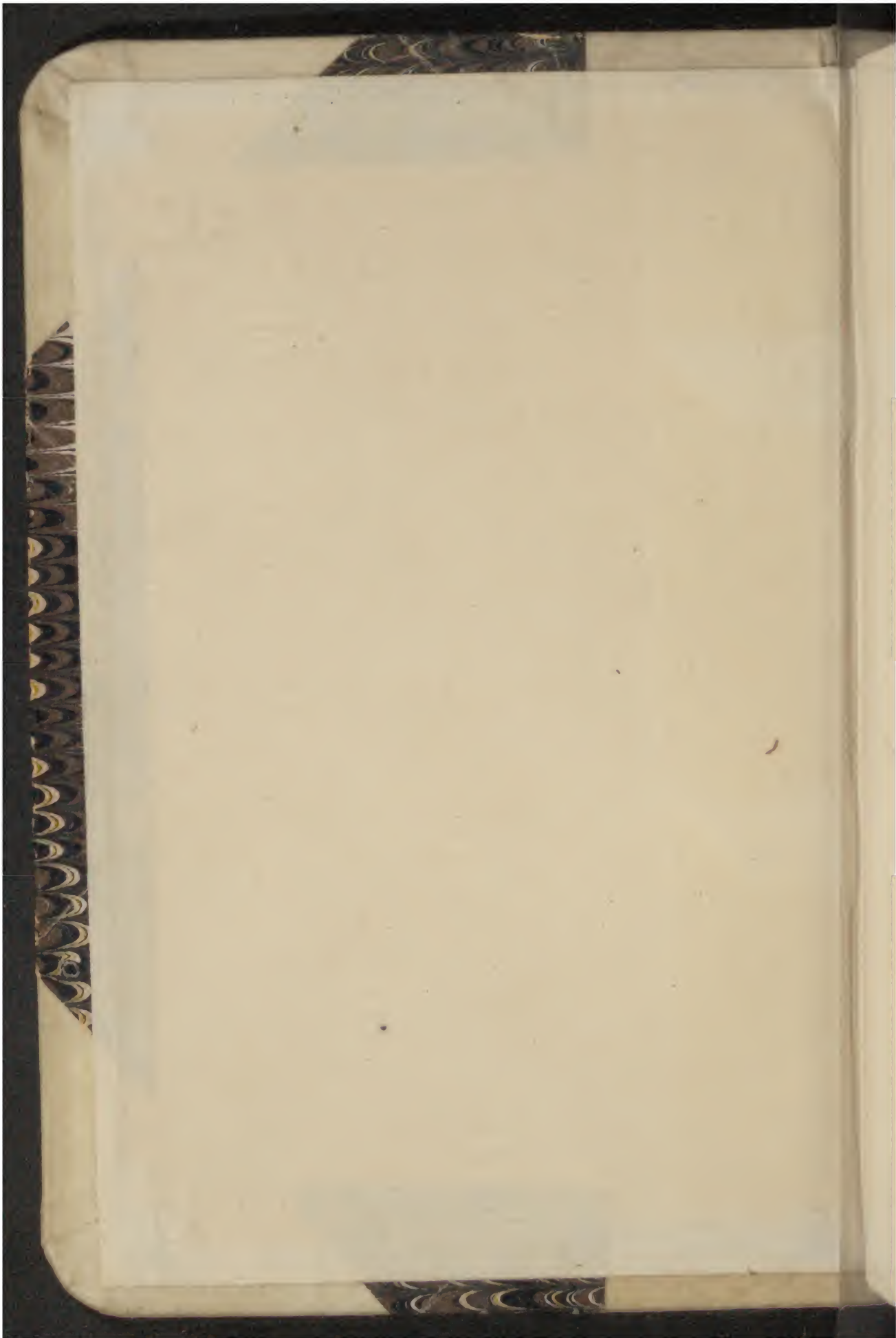
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
231 G 33

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
231 G 33

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
231 G 33

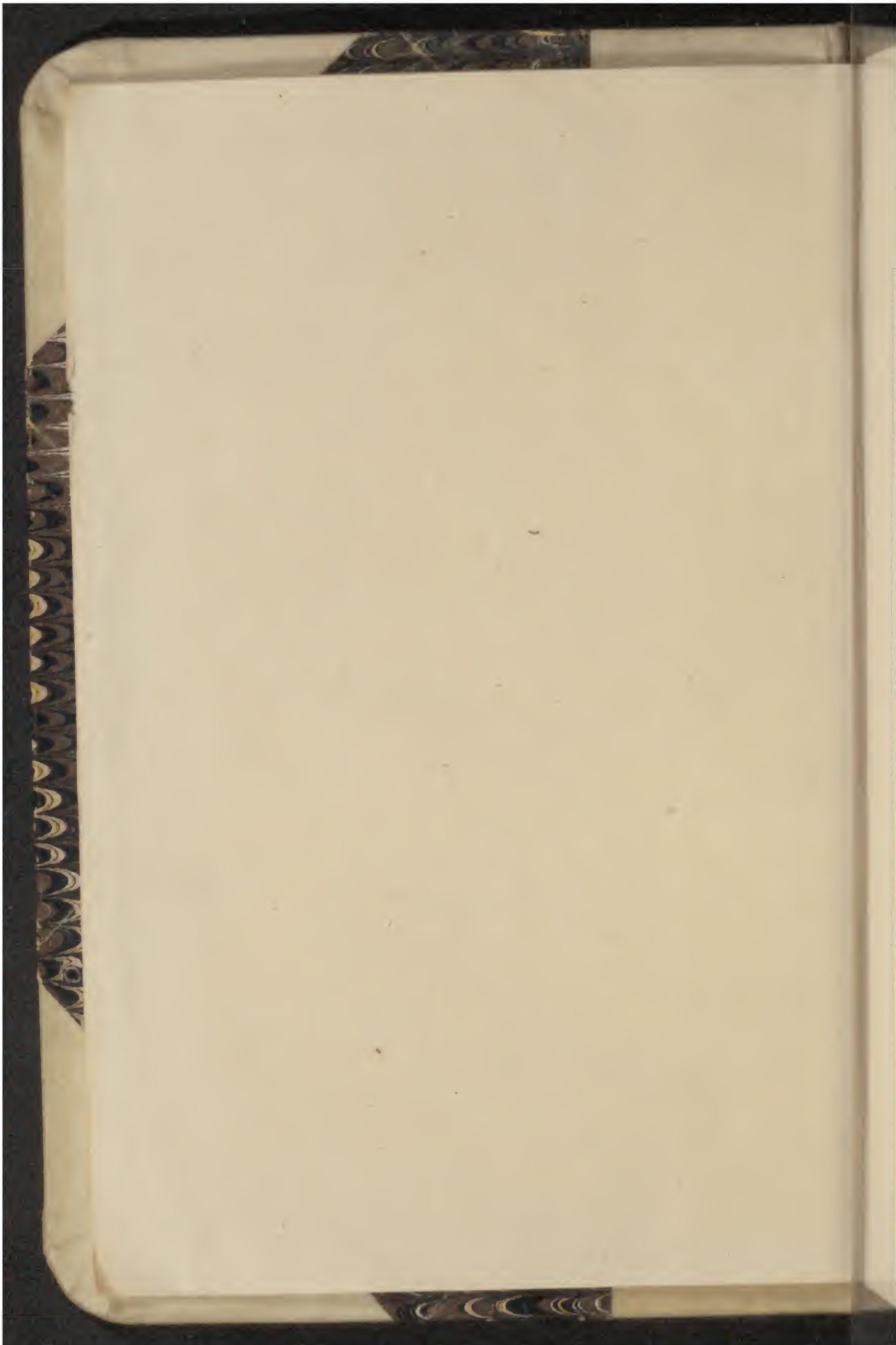

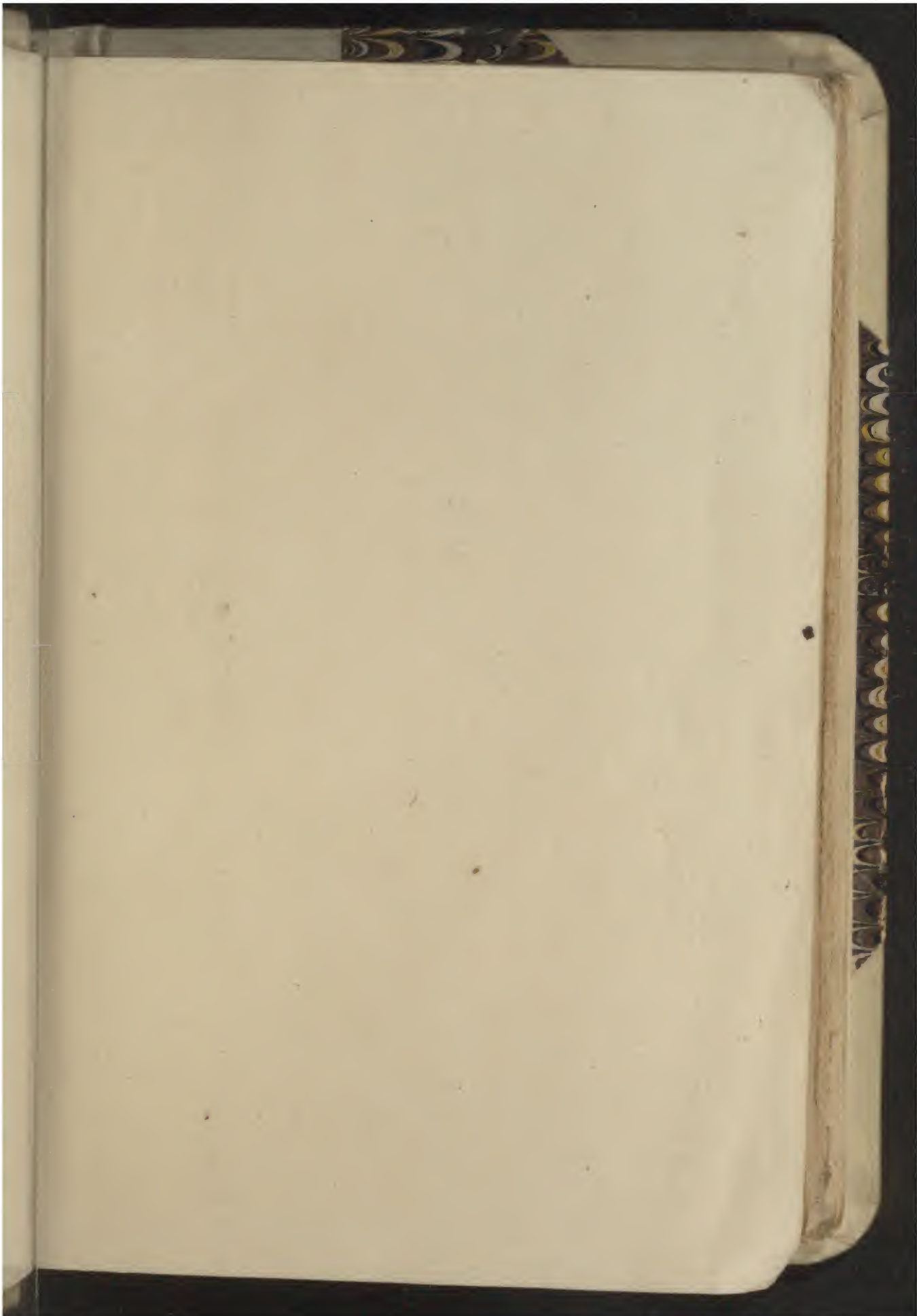
~~N. K. I. 18.~~

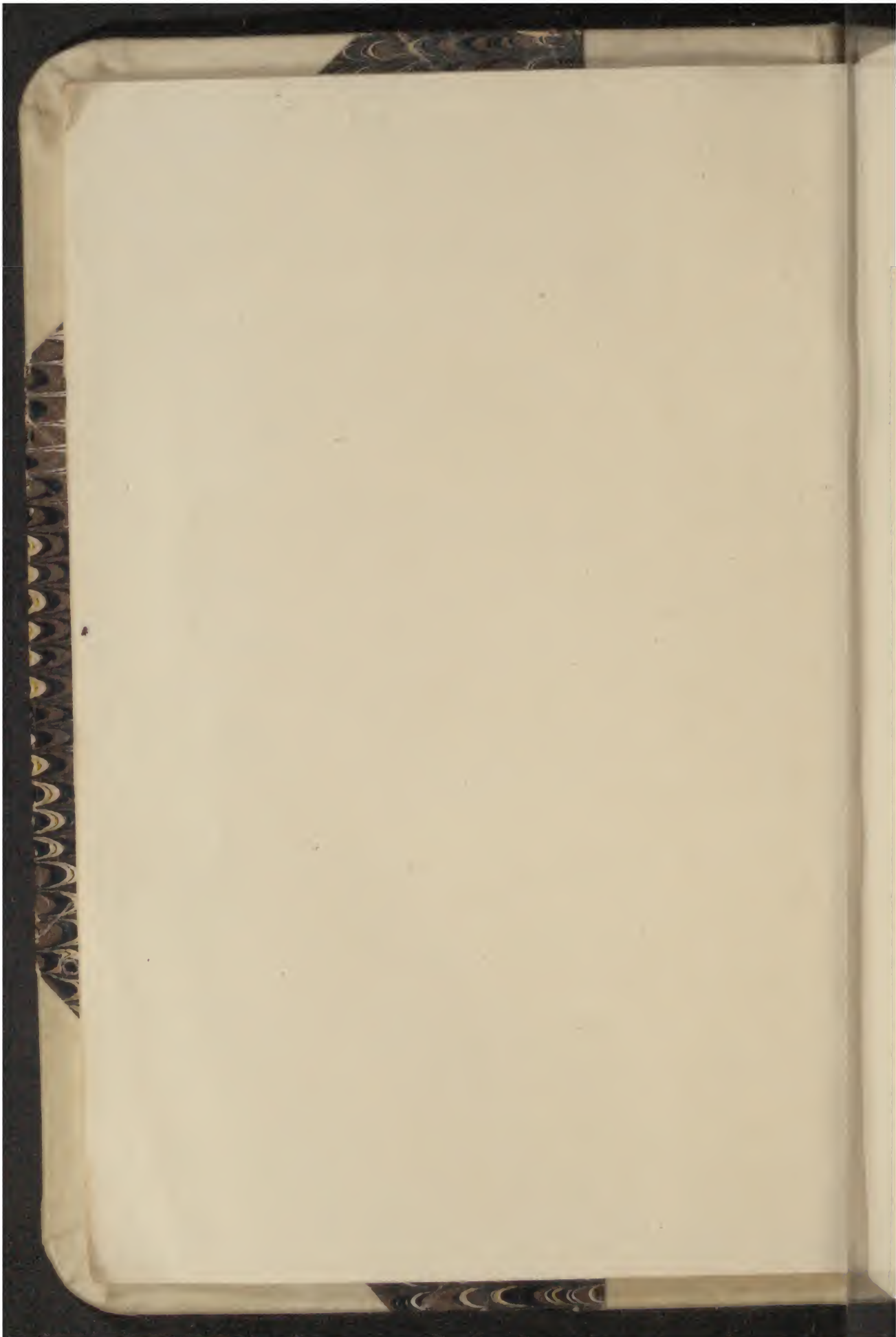
2319 33

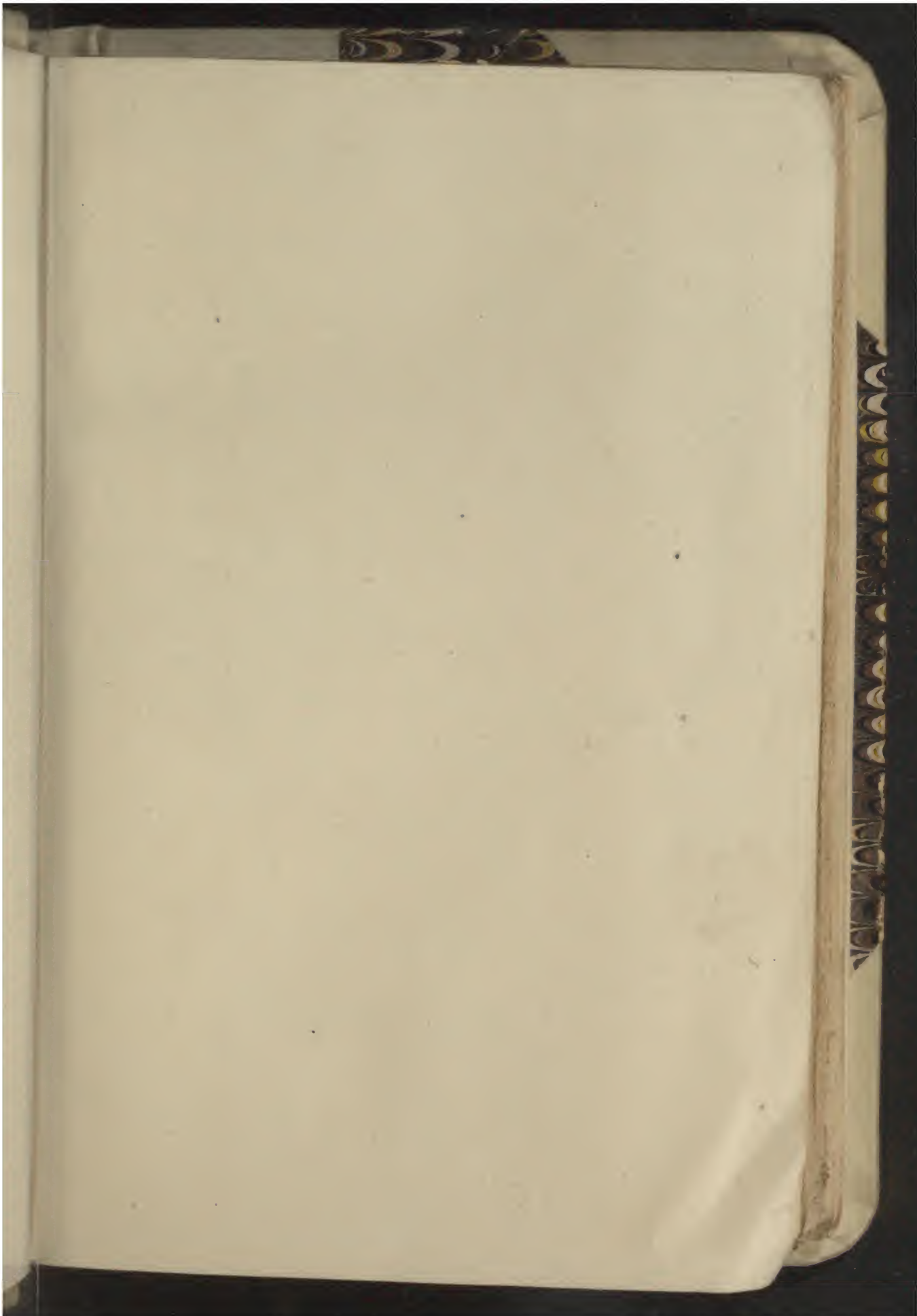
N. K. 1362

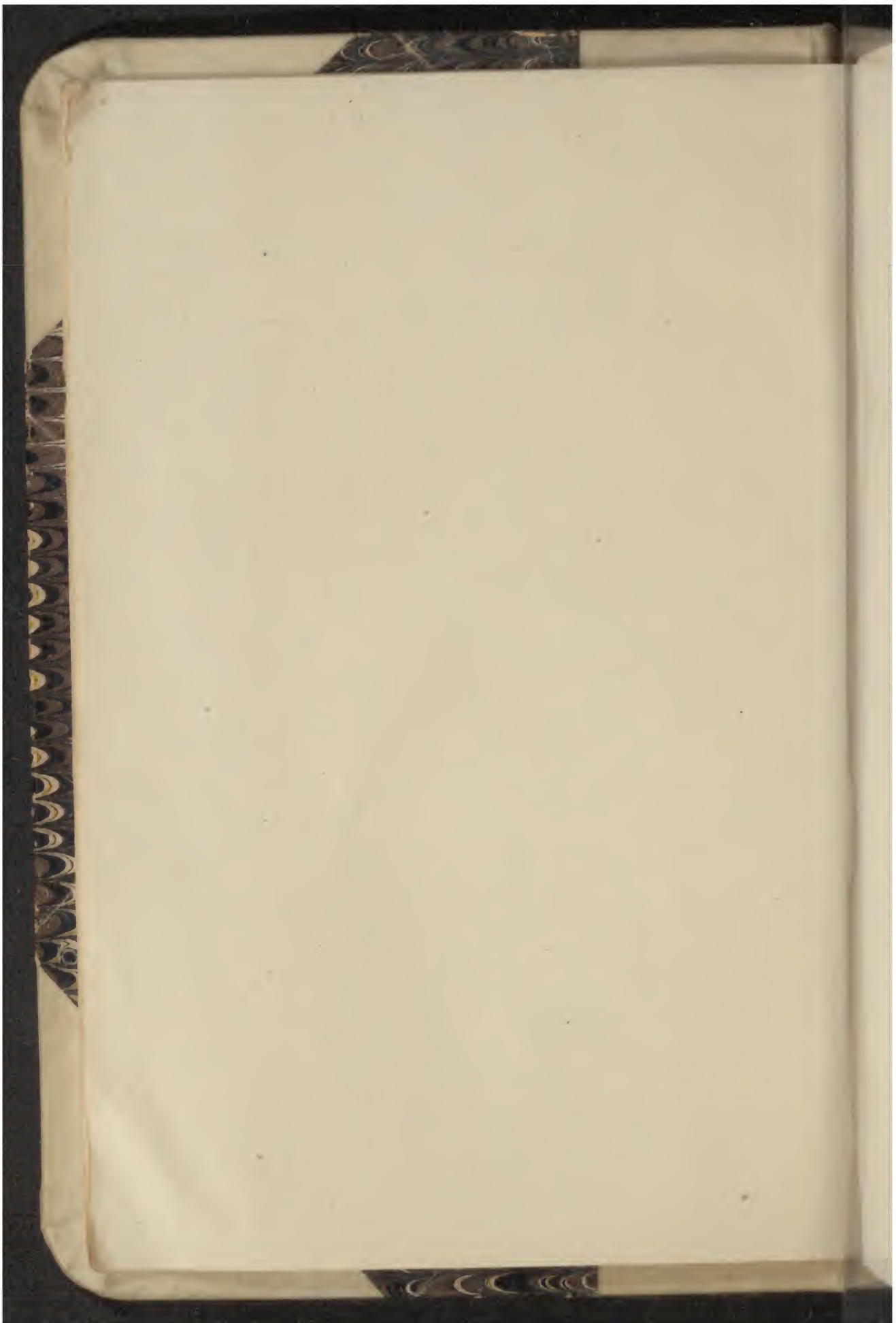

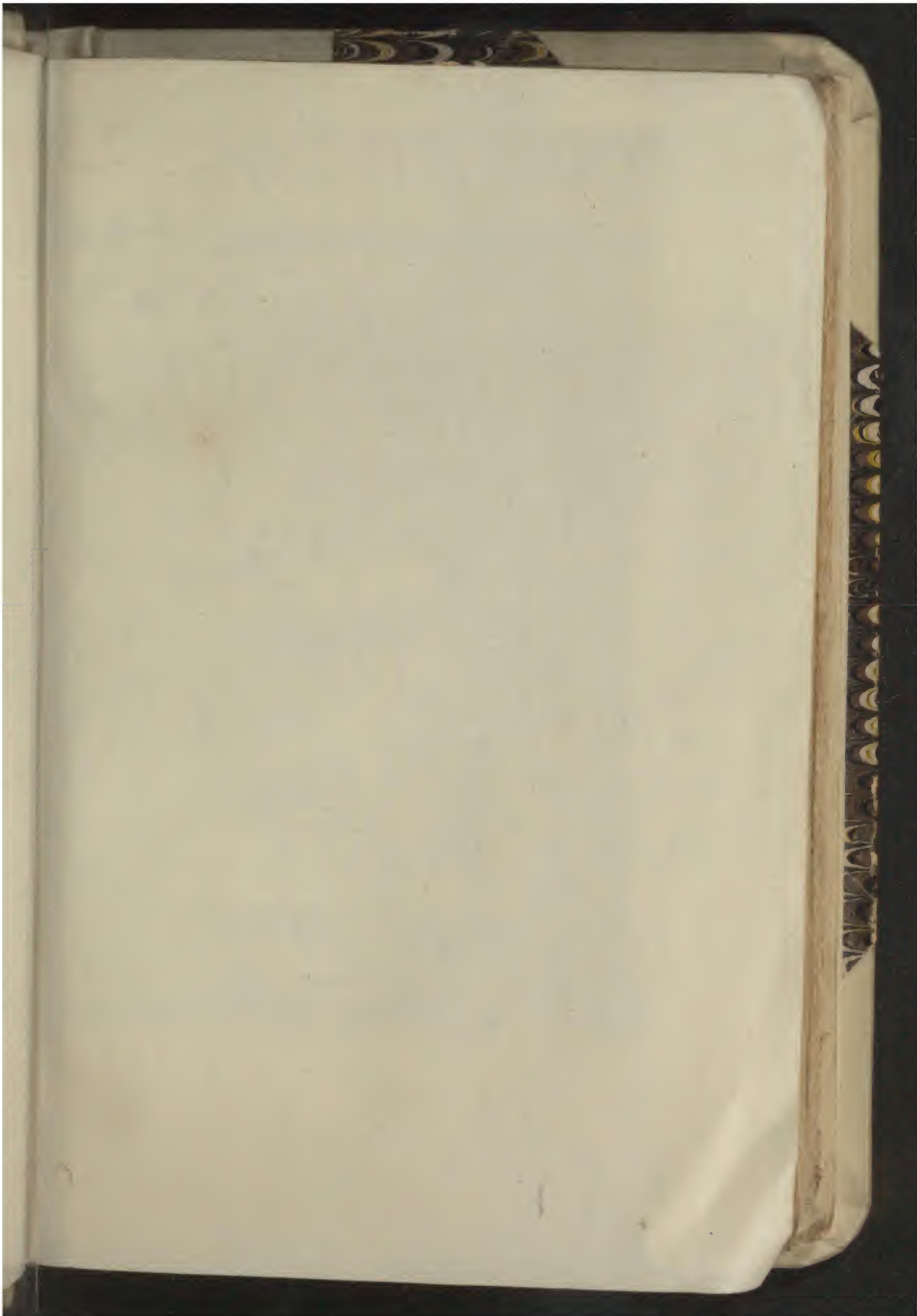

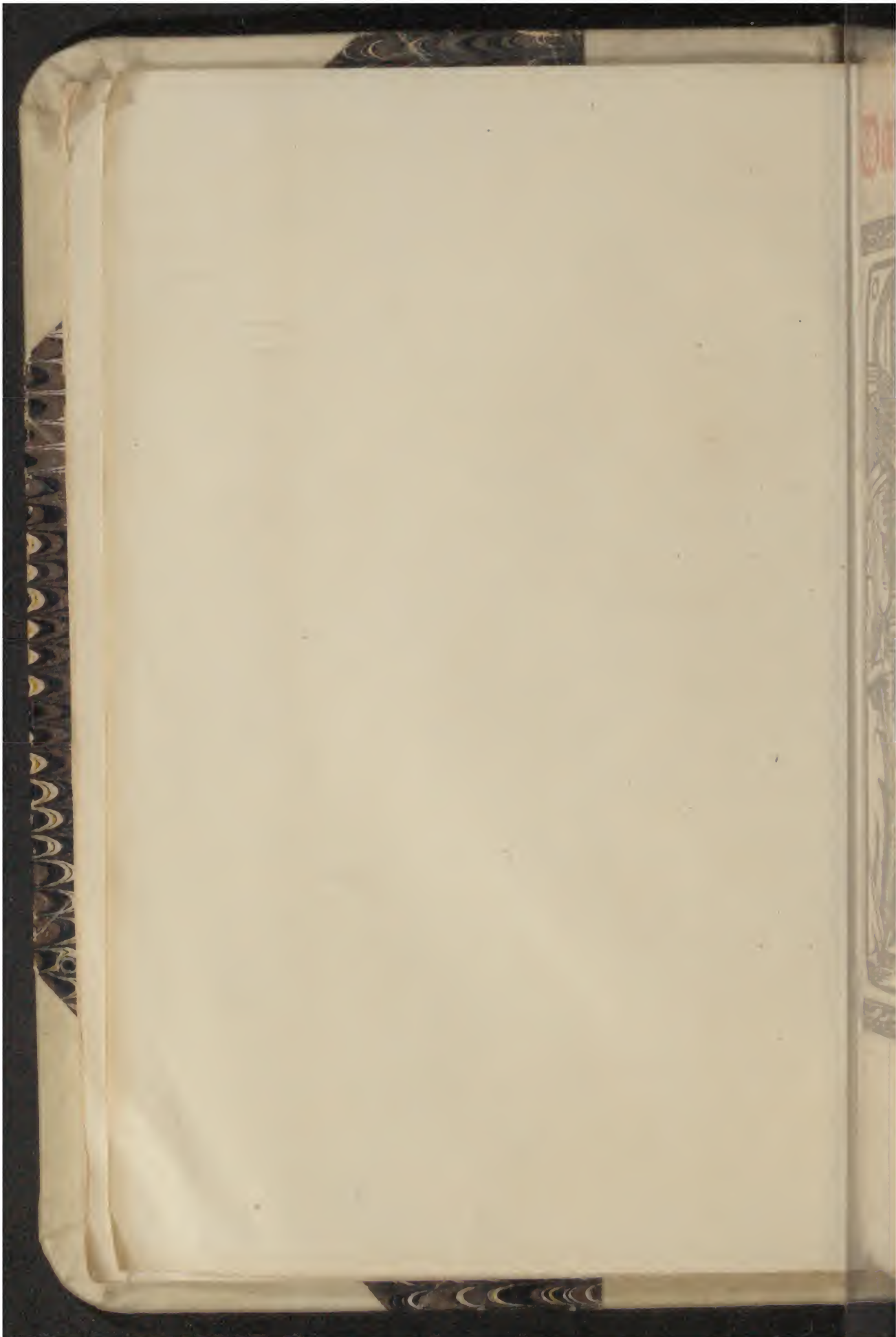

Dat leuē ons Heere.

Dit is de prologus des leuens ons heren
O mensche ist dattu begeerste vo
comelic ghesuuert te werden van
sonden. En̄ ewelijc rijk te we
den in duechden/ende hoochlijc verlich
te werden inder scrifturen. Ende glorio
selijck te verwinnen dijn vianden/ende
oueruloedelijc ghetroost te werden in d
ne weder spoet/ende deuotelijc te wand
ren opter aerden/ende dic wil beweghe
te werden in dijn camer der conciencien
Ende soetelijc te screpen in dijn gebeden
en̄ wackerlijc onsteken te werden in dijn
ghedachten/en̄ te volherden in goeder
wercken/ende met geestelijken vrucht
veruolt te werden/ende te ghebruken
die godlijcke heymelicheyt/ende salich
te steruen in dijn vterste/ende ewelijc t
regneren inden hemel. Hoe oeffent di tu
dat leuen ons liefs heren Iesu Christi/en̄
in sijn passie die welke die hemelste va
gesent heeft in die werlt/op dat hi di mē
schen bewijlen soude/ende toonen eē ex
empel der volmaectheyt/en̄ sine naeuol

gers sonden brengen totten ewighen
leuen. Daer om minnet Christum/vol
ghet Iesum/onhelle den ghecrupsten.

Hier beghint dat heylighe leuen ons
liefs heeren Iesu Christi.

Dien sonnendages te mettē
tijt so aenbede ende bescou
we dijnen brudeghom/als
een almachtich ende ghes
weldich groote god/ende
heere bouen al/en niemāt
sijn ghelijc/ende alle goet in hem seluen
gebruykēde/en vā hē seluen hebbende
niemants behoeuēde/alle dese dingen
in hem hebbende/als die ghehele gods
heyt in een wesen/en nochtans drie pers
sonen als die vader gods indē sone gods/
en den sone gods inden vader gods:ende
die heylighe gheest in hem beyden. Ghe
lijc in wijsheyt/ghelijc in moghentheyt/
ghelijc in ewicheyt **H**ier om o mijn siele
soe sulstu alle dese dingen in di seluen cōs
templerende wesen sondē eenige nauwe
ondersoekingē/wācht is een licht bouē

W .ij.

alle lichtē / hī is onspreekelic / hī is onbegripelic / hī is v̄makelic eñ wondlic / want toes is in hem verweende oueruloedig
schoonh; / eñ ouer graciose milich; bequa
marich; eñ voorstenige wijs; / doechise
h;: rechtuaerdich; eñ oueruloedige soet
heit / eñ genuuechlike suuerh; **D**ie salig
geestē die altoes staē in; h̄ tegenwoord
hept / als heete colen vandē brāt; h̄re h̄
ter liefstē die vā hē gedaen is in die cho
vandē ouersten engelen roepen altoes
Heplich heplich heplich here god des h̄
rē / vol is hemelrīc eñ aertrīc vā dat g
wout d̄hre gloriē. **H**ier o m̄ siel so va
ned voor dē throne gods eñ aēbedet hen
met groter waerdich; / eñ segt. **S**ebe
Ic aēbede eñ glouficeer dī / eñ ic gelou
dī o waerde heplige driuoudich; die da
biste die eeuwige wijs; die onwandelbe
goeth;. **S**ond maet minlic eñ sond v̄drie
gebrukelic wonēde in die onberredelik
stedē. **G**eest mi dat ic v̄ warachtelic mo
kinnē eñ waerdelic moet minnē **E**ñ al
m̄ inderste moet v̄smolten worden in d

diepe afgrondsich; die di alleē bekēt is En
wāt alle creaturē v̄ niet vol louē en mogē
in hemel en in aerde/daer ō so sta ic nu in
de tegēwoordich; m̄ns gods aēscouwēde
mi seluen in dat herte des herē des eewi-
gē vads vā ewich; voorliē te wesen Clop
pēde met begeertē tot die binnenste; ynd
ontfermhertich; om te woenē in de hulp
des ald ouerstē/en te rustē ond die bescer-
menisse gods des hemels En vā die onbe-
gripelich; yre lieftē tot ons. So roepe si
m; cherubin en seraphi/heplich heplich
heilich here god der herē/vol; y de heme-

len en de aerde vā
dat gewout d̄re
gloriē. Di si lof glo-
rie ende werc der
dācbaerh; O saliz-
ghe ende gloriose
heplighe driuous
dicheyt Shebet.
Ick ghruete v
waerdeheplis
ge driuoudicheyt:

A ij.

welcke godlijcke drieuoudicheyt sijnde
drie godlike vlamme drie lichten Verlic
tet mi tot uwer eer en tot mijnder salich

O waerde heplige drieuoudicheyt gh
denct en ontfemt onser altoos **S**eb

O hemelſce vader ic offer di v mijn he
te als ee appel van granaten en als
een gulden beher dine gracie in te ſtor
en als een bedaude roſe. Ich offer v mijn
vijf ſinnen / als ſien / hooren / ruken / ſin
ken / taſten / oft geuoelen / en al dat ic ſp
ken oft dencken ſal / op dat dijn lof altoos
moet weſen in minen mont. **A**me. **S**ru

hier op nu marie die daer voorſien ende
uicore is bouen alle creaturen in dat her
des heeren met dit nauolgende ghebu

O god gruet v gebndijde dochter de
ewigē vaders / god gruet v moedij
gebndide ſoons / god gruet v wtuerco
bruyt des hepligē geest en ald bequaer
ſte woningē der hepliger drieuoudich
di moeten louen en groot makē alle ſal
ge geestē en alle wtuercore vrendē god
moeten di lof geuen en deuote dienſte

Van die makinghe des hemels.

Tepriem tijt so aenbede en beschouwe
we dijnen brudegō als een almachtich
scepper ende maker alder dinghen/
ende dock alre creaturen/want ten was
sijn minne niet ghenoech vol glorien en
vol bliscapen te wesen/hien woude noch
ander creaturen hebben diese met hem
ghebruken soude. Soe heeft hijt eerst ge
maect die enghelen tot sijnen dienste als
bij hem blijuende / dat welck die ouerste
engel verouwaert heuet. Want hi wous
de wt houerdien sinen stoel setten inden
hogen/en gelijc wesen den ouersten. Da
re om heeft hē god daer wt geworpen in
dat alre diepste afgront/en hi is ghewor
den die alre archste. Hier om omijn siel
so valt nu voor dē throne neē en bidt dinē
scepper dat hi di geuē wil rechte ootmoes
dich. Op dat hi di in die engelsce stat daer
Lucifer met alsijn ghesinne wt geuallen
is in vkielen wil. Denmerc nu voort hoe
dat hi na die val des engels heeft ghesce
pē hemel en aerde en alle haer vercierins

A. Aij.

ghe. Want den text seyt. Doen god sach
dat alle dinc goet was d; hi gemaect had
de/so heeft hi gemaect en̄ geschapē dē mē
sche tot sinen beelde en̄ gelikenisse en̄ h
uet hē gefoumeert vā dat sijn der aerde
op dat hi pinner in ootmoedich; bliue
soude/mer ō dat hi; n̄ waerdich; bekinn
soude/waer toe hi geschapē was soe hee
hi hē in geblasen dē geest des v̄stants Al
memorie v̄stant en̄ wille op d; wi hē dat
medesoudē bekinnē minnē en̄ gebruik
En̄ op dat dit te recht indē menschen bliu
soude/so heeft hi alle geschapē dingen de
mensche ond̄ gedaē en̄ hē macht en̄ wijs
bouē al gegeuē. Mer dit en̄ heeft die mē
sche in hē seluē niet bekent noch al d; god
dat hē god gedaē heeft. Wāt als in gene
staet. So sach dat wijf dat die vrucht de
v̄bodē boēs goet was en̄ genuchlyc se
heeft sijn geleyt haer mā. En̄ de mā
wt toeneppinge dat hi hadde totten wijf
so heeft hi gecōsenteert en̄ sijn hebben da
dē serpēt geloest/en̄ si hebbe beyde geg
tē vandē v̄bodē vrucht. En̄ die here is

gramt en hi heeft gewandt indē paradī
se na dē miōdach en riep seggēde. Adam
waer bistu. En Adā seyde wed. Heere ic
heb gehoor dī stēme indē paradīse ic ont
sie di. Ic hebbe gesondicht en mi v̄hudet
wāt ic naect bē / want si hadden haer ledē
bedect metten bladeren vanden bomen.
O mīn siele mercket nu hoe dat god an
derweruē in sijn creaturē v̄toernet wert
en nochtās en heeft hi dē mēsche niet al v̄
wopē also als hi dē engel gedaen hadde.
Bedēct hier die lācmoedich; xp̄i en bewi
set hē hier eē sondlinge waerdich; wāt hi
dī ierste staet wed v̄n ieuwer heeft in dat
paradīs des cloesters. **M**erct die mensce
like ouertredinge in dat gewelt des beto
ringe. **M**erct die godlike wedgeldinghe
na eplinge der v̄dienstē. **M**erct de bereic
h; tottē sondē in ons ouermits die achter
latenisse der erfsondē vā onsen eerstē ou
ders. **B**esiet die ellendichept des mēscelis
kē gellachts hoe anxtelic de sondē begon
dē te regneren / so sloechc aijn sinē broed
doot / om dz hi sach dat jū offerhāde gode

ontfanclic was / hi dede daer na die wer-
vgaē mettē vloet o die onreynich; wil d
so seer indē menscen gewassen was Daer
na so liet hi noch v̄sincken; sodomā en̄ g
moira o deser seluer sondē. Ald? en hee
hi dē mensche vā sinē aensichte alte ma
niet v̄stotē / mer ontfemhertelic getor
geert. Hier om o m̄ siel so aenbede hie
dijnen scepper / en̄ danc hem van sijn
gracien daer hi di geset heeft. Sebe

O Almachtige scepper ic danc di vā di
re gracie en̄ ghebū die di / want gh
mi so edelē creatuer gemaect en̄ gescap
hebst. Als tot dijnē beelde en̄ gelijcnisse
dat ic soude bekinnē minnē en̄ gebruik
en̄ ic arme mēscē bekē m̄ seluē te wese
eē vā adās kindercē / ouermits de neigel
h; o sondē die in mi regnerē en̄ alte crā
d; wed̄ staē. Geefc mi v godlike gracie
ic d; edel beelt d; ghi i d̄h̄ geformeert het
en̄ v̄ciert als memorie v̄stāt en̄ wil mit d
sē aertscē gescapē digē nēmermeer af be
nlect en̄ v̄duyftert moet werden / mer a
toos opstigēde tot d; eerste oorsprōc daer

te wtgeulotē bē. En te volbringē daer dū
almachtige goeth; mi o geschapen heuet.
Hoe hi hē beloofde den hepligen vads.
Tercie tijt so aenbedet en bescout
Adinē brudegō als eē milic belouer o
mistrorige vaderē en een goedertieren
wed geuer der eerste waerdich; Also den
ter sept. So beloefde god abrahā dat hij
nā sinē sate soude geboirē werdē. Also dat
menichsins in figurē en in op nbaringe
en in andere teykenē dat bewesen wert.
Als abrahā in die offerhande sijns soons
pfaac/ als in die twerehāde gellachtē die
vā hē geboren soude werdē. Jacob in die
figure vā Joseph sinē sone. Moyses inden
doornē bosch niet vbarne de. Sederō indē
velle datter bedouwet was. Die kind vā
Israël in dat etē vāden paesthlā. En hoe
machtich datse god wt leyde i egyptē en
altoos des dages vginct in een calūne der
wolckē/ en des nachtes in een colūne des
viers / hoe grote dingē dede hi hē als si i
sinē gebode wanderdē. Beschouwet nu
voort/ hoe soet hoe minlickē hoe begeers

lickē heeft dñ geminde geweest in de he
tē der patriarckē en der prophetē hoe b
roemeliche hebbē si gequelt vā sijn min
nē en liefcē/ en hoe begeerlijc hebbē si h
gemoet met hertelijckē vsuchten en ro
pen/ en seggen dese nauolgende woord
Opgāde claerh; des ewigē lights. Ant
adonay en leptsmā des hups van Israe
dien Moles hebste gheopenbaer in ee
vlamme des viers/ en du hebste hem ge
geuen eene wet. Coēt en verlost ons nu
wtgherecten armen. Antiffen.
O wortel van vette du staetste in een tep
ken der wolcken / op welckē die coning
houden haren mont/ die welke die hey
den sullen anbeden/ comt ons te vlossen
en en wilt niet meer merren. Antiffen
O sloetel dauids en een tepkē des hups
van Israe/ du doetste op niemant en slu
tet/ du sluytste en niemant en doetet op
come en lepdet wt die geuangen wt der
huse des kerckers sittende in dupsternis
sen en in die siche me des doots. Antiffen
O coninck der heydenen alre begeerlic

ste herd en eenē hooftsteē die daer make
ste vā twee eē comt en behoude dē mēscē
die du ghemaect hebste vanden sijn der
aerdē. **Añā.** O emanuel onse coninc en
wetgeuer / du biste een vwachtinge der
hepdenē / en eē behoud haers. **Coēt ons**
verlossen onse here god. **Añā.** O ewige
wijn; du biste voort. **rc.** O vreedsamighe
coninc du biste geborē voor die werlt / du
ingactste door die guldē poorte / visiteert
die geuangē en wedroeft haer daer / vā
waen si geuallen sijn door schult. **Hier o**
vblidet en vuroecht di ihesum / siet dijn co-
ninc coemt dī vā welken die profheten
hebbē gesprokē / en die engelen aenbedē
dē welckē cherubin en seraphin te roepē
heplich heilich heilich here god o heren.
O mijn siele mercc nu hoe dpe heplighe
vaders hē geroepen en genoot hebben
om hem te sien indē vleysche. Du sulste
ooc tot hē roepē om hē te scouwen als in
sijns selfs wesen. Isaias sepde dat hi sou-
de comē vandē wortel pesse en van sinen
hepligē sloetel en d; hi opēbarē soude op

eē blitkēde volcē die duſendē der hepli
gē m; hē. En och oftu dē hemelſcoerdeſ
eē ned quaēſte. Salomō ſepde dat hi quā
ſpringē ouer die bergē. Abacuc ſept dat
wi hē ūwachtē ſoudē hi ſoude haē ſtelijck
comē eē niet merren. Johel ſepde dat wt
ſoudē blaſen metter baſunē in ſyon / wāt
hi was na bi. Moſes ſepde wert ghehep
licht ghi kind vā Iſrael / wāt morgē indē
dage ſultſte ſien die mogenth; gods op v
eē die ſal halen vā v alle quellingē. Gec
ſept hi. Och here ſende die du ſenden ſult
ſte. David ſepde du die ſūtſte bouē cheru
bin veropenbaer di eē nepge dijn hemes
len eē comt ned. Zacharias ſepde dat de
dochter vā ſyō ſoude haer ūuroethdē eē
ih; ſin ſoude iubileerē wāt die here ſoude
comē eē viſiterē ; h; volc i vrede eē wi ſou
den voor hē ūblidē in volmaecter herten.
Sophonias ſeide dat wi hē ūwachtē ſou
den wāt dē dach des herē is na bi. En ans
der ſepdē dat hi ned ſoude dalen op ōs als
die douwe / eē wi ſoudē ; h; ūwachtē als
die regen. Symeon ſepde wanneer ſal hi

comē en werdē geboren / wāneer sal icht
hē sien / wat vmoetstu salt noch lange du
rē. Hier om o mī sielen wilt niet ontsien
desen clepnē tijt om wat te arbeyden om
dij gemide wāt morgē indē dage sulstu
wtgaē / dat is in die vre dīs wtsceidēs vā
dē lichame en die here sal niet di wesen in
dē gebuikē. Gedēct voort hoe grote won
derlike dingen hi gedaē enge wraecht he
uet door die conigen / als door David en
Ezechias en Josias / en door die heplighe
machabeen de daer mālichen stredē voor
die kinderen vā israhel en voor haer wet
en si dedē dat genoeghlickē was des herē
aenscouwen. David spranc voor die arce
ke des heren met al zijre crachten ouers
denckende die weldadē gods die weleer
gesiet waren den heplighen vaderen hi
liet maken organē en menigerhāde ma
nieren vā spelen en vā trōpettē. Hi maet
te psalmē en oordineerde self te singen.
Hi sanck self stadeliken ind herpen als hij
was groot vand genadē gods / hi leerde
dat volc vā israhel gode te louen wt aldher

tē en̄ met welludend̄ stēmen alle dage h
te geb̄ndien Salomō die alre wijsste con
timmerde eenē tēpel wel seuē iaren lan
cottē louē gods/ en̄ achte dagē vierde h
hoechtidelic die feestē vand̄ woningē. En̄
offerde dusent vreedsamige offerhand
en̄ hi settede die arcke des v̄brants daer
met geluyt der basunē en̄ met hoger v
lichz. Hier om o m̄n siel valt ned̄ voor d
throne gods en̄ bidt hē om gracie Geb

O Goedtieren scepper en̄ alre begeer
licste here/ want also ghi recht so
en̄ begeerlic hebt geweest ind̄ hertē de
patriarckē en̄ prophetē voor de tijt uwer
geboortē. Ghift mi arme mensche die
ben ind̄ tijt der volre graciē mer vā d
aensichte des godlickē wesens dattet n
so treckelic en̄ oec soe soet moet wesen in
sielē als si waren begeerlic te siē ind̄ v
sce/ op dat ic vā die hoēberchz der werlt
vā eygen toenepginge der naturē of d
creaturen n̄ beulect of besmet moet w
dē. Mer dair altoos mede hāgēde en̄ v
langēde moet wesen thēt ick sie ih̄m xp̄

mij gemide eē te wesen mitte vad en den
hepligē geest **J**ā die otfanckenis marie
Otfangē wert en ned comēde vā da
uids gellachte vāden sade Abrahams als
god dat belooft hadde. **S**ij wert geheplis
get in haers moeds lichaēs en vciert met
tē seuē gauē des heiligē geests si wert ge
boren en maria geheten si opwiesch seer
genuchlic/wāt si wert vol graciē en brī
dictiē/daer o groetse nu deuotelic en segt
dit nauolgende gebet **G**od gruet v eeni
ge rose soete bloē vā welckē die prophetē
menich foudelic hebbē gesprokē zōdinge
die propheet **P**saias die seyde. **H**et sal wt
gaen eē roede wt de wortel vā pesse daer
sal wassen eē bloeme en daer op sal rustē
de heplige geest **S**edēct voort hoe maria
tē due sarē wert indē tēpel gebracht. **A**ls
ambrosi? sept/so clā si. xv. trappē op sond
enich bistāt in waken so was si altoes de
eerste i wjsh; de geleerste in dauids psal
mē de subthlste si was voorsichric i woor
dē scamel in sprekē/oetmoedich in zeden

S

eer si sprac bedocht si altoos dese dingen
Oft noot was / en of daer pemāt verget
of soude werdē / en de ere gods daer i ge
legē was. Als si tottē tēpel ginc soe sloech
si haer ogē nedwart en bedecte haer aen
sichte dz niemāt haer ogē sach. En wiel
dā gruetede so neychede si oetmoedelic
tē hoefde en seide God si geloofst de hem
screve si met v En als sū noemē soude di
naē des almachtighen gods so noēde sū
met kindliken vresen m; dieper oetmo
dich; en met aēdachteliker waerdicheit
En bouen allen menschen was si god sco
wēde idē geest wicwil op getogē so sco
de si harē scepper in dat eēuoudige we
als dat licht in dat licht en mīde met ew
ger en ongescepende minnen. Si plac
dicwil te lesen die prophetien en psalme
dauids en sonlinge als si las. Eē mag
sal ontfangē en baren eē sone so daelde
oetmoedelick ned op haer knien en bat
gode dat si lange mochte leuē dat si de m
get mochte siē en aenbedē daer god af g
borē soude werdē. Si badt dagelick o v

de en eendrachtich; des tēpels en dat hij
haer crachte woude geue; hi geboden te
goudē / si plach somtijt becūmert te wezē
met dat werc d' handen als met side te bes
naien en gouden so wat mē indē tēpel bes
goefde also dat die and' iōcfrouwen haer
olagē te hetē haer godinne. Si was deer
te die god repnich; beloefde / in welken
nie bisscoppc des tēpels seer in beayrt wa
ren om dat si nie alsodanige dinc gehoort
hadden. Merit nu als sij iij. jaer out was
o werc si ioseph ondcrouwende en hoest
nie roede ontfinck en die duue die op die
roede sat was een betepkenis d' geheel
re repnich;. En sij scepde wt den tēpel en
sinc in de heymelich; haer d' camerē wāt
i gaf haer meer te rōuerseren metten en
selc dā mettē mēscē. Hier o o mī siel gāc
ot mariā en gruetsse deuotelijc. Sebet.
Ood ghruete v Maria wesende rose
wāt ghi bouē alle menscē m; godlic
ter minnen sijt vdiert / en een witte lelpe
vāt ghi sijt eē erē pel d' geheeld' repnich;.
ē welrukende fiole wāt ouermits uwer

¶ .ij.

oetmoedich; heb di hemelrjck en aertrjck
vult mit gracie **O** my siel merct nu hoe
die gods sone dröcken wert vā haer mine
en cloppet totten binnenste des vads / en
roept dat; j̄ weelde is te wesen mittē kin
der menschen / die coninc wert door scoten
metten strale haers begeertē als bruloft
te makē sinē sone / en haer te vkielsen tot
eenre dochter die heplige geest wert ges
mōt o dat werck te volbringē en haer te
vkielsen tot eenre brupt en o dit te gesciē
en volbracht te werdē so is daer een raet
gehoudē indē hemel. Die gerechticheyt
heeft gesocht inde aerde en die ontferme
hertich; indē hemel en daer en is niemāt
bequaē coe geuondē dā alleē die sone go
des om dē vloren te verlossen. **W**erckap
O my siel neēt nu v middach mael in des
ser conincliker bruloft camere / want dat
godlijke conduyt des vaderliken hert is
opgedaen en die pseren banden daer dat
meer dan vñf dupsent iaer mede gebon
dē heeft geweest; j̄ op gesprögen en daer
vloet wt die soetste most oueruloedeljck

sond iemāts wedhudē dat godlic woort
taet bereit vleesch aē te nemē de conic he
let hē op gestort o os te dienē En al de en
gelsce scarē v̄wōddē hē met bliscap in des
er werescap. Daer o so ganc sitten ned in
de ruste dñshertē ond de tronē cerubi en
eraphi. En voede dñ siel met deser weel
uiger spisen en luyftert nade soete callige
nie de waerh; en ostermhertich; m; mal
and hebbē o eēdiachtich te makē hoe of
n wat manierē dit wert gesciē soude en
hoe die outste legaet als de engel gabriel
and kepseliker mogenhept beuoelen
uert de bootschap te dragē tot; iñd bruyp.
En dā v̄gadert vandē crumē die daer ge
uallē; iñ vā dese godlike tafel en brenchul
te den armē sielen die daer leggen in die
ijne des vegeuters toteender godliker
helmiffen. ¶ Een schoon ghebet.

O here du spracste ic gedenck gedach
ten des vreden en niet des v̄druetes
op dattu wt oueruloedich; dñre minnen
dat woort met di v̄eenicht wert dat was
ndē begin bi gode dat hi menscelijke nas

S. iij.

tuer aen nemē woude / di wondliken voe
re gesien hebste in die waerdige buut de
welcke sondē ontfangen wert en̄ ge
boren als eē claer moigē sterre voort gaē
de en̄ op wassende als een opgaende da
geraert dooriscinende door alle die werlt /
als een blinckende sonne en̄ vā harē ou
ders in iuwen dienst gheoffert wert / in
welcken sij altoes leefde in maechdelike
puerh; en̄ in grōdiger oetmoedich;. Ick
blōde di geefst mij die in sondē ontfangen
en̄ geboren ben en̄ wed̄ in dat doopsel dñ
re graciën ghewasscen ben dat ic v moed̄
in allen doechdē also na moet volgē hier
in deser bruloflicker werlcap / also waer
delijcken feest moet houdē also dat ic hier
na vdiēnen moet in die bruloflickē slaep
kamer in gelept te werden / en̄ also de des
tonic; sone die daer is in dat godlike we
sen toegeuoēget moet werden met eewi
gher omhelsinghen. Amen.

Hoe Maria die bootschap ontfinc̄.

AEnoen tijt so gedenct hoe de engel
Sabuel staet voor die godlike mo

genth; al kniellē
de en̄ nepghende
metten hoefde en̄
eerwaerdelicken
die hoge bootschap
ontfinc. En̄ alsoe
Hubertin? septe so
heeft die engel m̄
grooter reuerens
cie en̄ waerdicheit
den oorlof ghenos

men/en̄ heeft haestelijc ued geulogen in
menscelijker gedaenten met eenen blidē
losende aensijn in de slaepcamer der sa
iger magete en̄ gruetese eerwaerdelice en̄
eyde. Ave gracia plena dñs tecū/al knier
lende voor haer voeten. En̄ maria horen
de aldusdanigen gruet/so heeft si v̄scric
ende docht hoebanich dese gruet wesen
nocht. En̄ also Hubertin? septe so was de
heplighe drieuoudicheit tegenwoordich
eer die heplighe engel daer quā. Die eng
gel sprac met eenen blijden aensichte en̄
septe. Maria en̄ onsiet di niet/want die

B .iiij.

tracht des alre ouerste sal di om bescinen
En maria antwoorde wyllyck en sepde.
Hoe sal dit geschie wāt ic genen mā en bes
ken. Die engel sepde. Het sal gheschien bij
dat in werckē des hepligē geests / wāt du
hebste gracie geuondē bi gode en du sul
ste ontfanghē en barē eenē sone en sinen
naem heeten Jhs. En hi sal wesen die be
houd der werlt / en de here sal hem geuē
dauids sijns vaders stoel en hi sal regnierē
in iacobs huys ind eewich; en sijn rijke
en sal geen eynde wesen. En maria ouer
dochte wyllyc die woorden des engels /
en merckēde de wille gods sots si oetmoe
delicned gedaelt op haer knien met ghes
noude hādē en blifende aēlicht seggēde.
Dier hter eē dicst deerne os herē laet mij
geschie na dinen woordē. **O** mij siel merct
nu deuotelikē. Hoe d; die heplige driuou
dich; daer was met sijnd keiserliker mos
gent; en ontfanc met waerdicheyt dpe
woorde d maget en dat herte des vaders
wert doorscoten met haren woorden en
en die sone gods wert droncken gemaect

en haestelijc opgest die conintlike crone/
en heeft ned gedaelt vā die mogēde stoel
ijns rijck als de sonne daer dat glas in dat
sichaē der heiliger maget en heeft vā ha
re ald puerste bloet mēscelike natuer aen
genomē in volmaecth; der ledē / en noch
ans al geheel gebleuē indē scoot ijns va
ders / en hū begēerde gerckent te wesen
ond de kinderē adās / als in boest; der na
turē / mer onbesmet vā sondē. Mercc die
engelsce scarē vā dit godlike werc vwon
derē en die heilige geest met marien ond
rouwet wert in ewiger bruytscap als
niet meer dit werc te gescien. Denct wat
norigen gauē en pteuilegtē si nu ontfan
get als te heetē een dochter des vads / eē
noed des soos / en een bruyt des heyligē
jeests / en een bequame wonige der heyl
iger drieuoudich; So ontfanget ooc dat
vingerlinc des gestadiheits nēmermeer
vā hē te moghen vsteyden werden noch
veulect vā sonde / si wert ooc gecleet met
en rocd onsterflich; wāt sū wert eē met
die godlike natuer. Si wert oock ombe;

hāgen met die mātē des bliscaps/want
allen gauen d' graciē sullen door haer ges
scien. **O** deuote siele merct hier marien
wel an hoe si om beset is vāden engelē en
ombescenen met de crachtē des ald' ouer
sten anbedetse mīlichen wāt die naē eua
is v'wandt in maria wāt god is gewerdē
mensce/nochtās blijuende dat hi was in
dat godliche wesen des regerende hemel
en aerde. **M**erct voort hoe die enghel als
hi in boescap gedaē hadde en dat wondē
like werc gesctet was/als **L**ēdolph? sepe
so heeft die engel seer mīlic en deuotelic
nēd gekintelt voor onser lieuer vrouwen/
en heeft oorlof genomē aē haer en te gad
opstaende so heeft si seer mīlic en met re
uerencie toegeneycht totter aerden toe/
als v' lieue vrouwe en eerwaerdige conī
ginne/en heeft wed' geuaren ten hemel
waert/en v'teldese daer dese dingen. **E**n
toe wert daer gemaect eē sondlinge feest
en nieuwe vroechde ond' die engelen om
dat haer stede v'uolt soude werdē en haer
mueren gemaect **H**ier o o mīn siel dīne

met opwaert onđ die enghelen en̄ maect
dij wāderinge al daer onđ die engelē/en̄
laet dic dijn solaes en̄ v̄makinghe welen
nad̄ noenē. Laet dijn ghemoede al contē
plerende daer in rusten als in aēmerkings
ghe des grooten wercks ende ontsprins
ghet wed̄ met danckbaerlijcken loue hem
biddende ende seggende. **Sebet.**

O Almachtighe conic en̄ alre begeer
licste en̄ soetste here die wt die wille
dijns vaders wt den scoot dijns selfs vaders
wtgaende als een vloet wt die stede des
weelden en̄ des paradijns/die leechheit der
dalen v̄kielende/die hooch; scouwēde/de
oetmoedich; dijns deerns aensiende de ar
chāgel gabriel voorlopende die du neder
dalende indē buyc der repud̄ maget daer
du vāden heiligen geest ontfangē aē naē
ste dat ald̄ suuerste vleys. Ic bid v̄ door de
v̄dienste d̄ maget dij alre glorioeste moe
der dat dine gracie ned̄ dale op mi dijn als
re onwaerdichste deerne/dat ic den geest
dijre vresen ontfangē mach en̄ wt die vre
se mach wassen ind̄ minnē en̄ wt der min

nen voortgaen in rechter ootmoedicheit
op dat ic in dine ontfermhertige ogē gra
die vinden mach/wt welker gracie ic sal
lige vruchten der goeder wercken voort
brienghen sal tot dñre eeren.

Een ghebet tot die maget maria
Ic spreke tot dñre herten o maria.
Ic spreke tot dñre herten en anbede
di als eē heplich tēpel goods met groter
innich; wt inwēdigē crachtē mñs hertē.
Do groet ic dñ oubeulecte herteken dat
ald eerst waerdich was te ontfaē dē eē ge
borē sone gods wtgaēde wt den scoot ðs
vads in dñ ioncfrouwelike maechdelike
lichaē. God groet v herte eē sonðlinghe
sanctuarie gods / in welcken hē die here
selue geheilicht heeft indē heiligē Weest
gegroet heilich der hepligē welc de ouer
ste biscop m; sñre wondliker en ontspre
keliker wtganc gewiet en geheplicht he
uet. Segroet sñstu heplige arke godes/
du biste in di onthouden de die heplighe
scrituer gods en ð prophetē. God gruet
v gulden emmer du hebst in di dat hemel

Ice broot vol alre heplichepts en rijkheits
onfangē / in di sijn alle weeldē in di is me
dercū alre gesonth; / in di is gemaket alle
genaden / in di heeft die een gheboirē sone
gods welbehaget. In di heeft hij een stat
der gloriē en d' blyscapē vcoirē die eē gebo
rē sone gods heeft di gemit en heeft di vo
re and' dingē wtuercoirē. God gruet v her
te des hogē coninc sale d' herte is eē hup
se vā ceder bomē gemaect / god groete v
kelre en oppoteet der welrukend' crudē /
du biste vol vā edele cruden / du biste vol
doechden des hemelscē meesters en des
aertscē / en du biste eē gesontmaecker al
onser wondē en oueruloepende vā gra
cien der doechden. Segruet s'jtstu herte
guldē leuwe welc des alre beste hooft des
alre begeerlicstē heeft gerust god gruet
v poorte des paradys hi en dorst v niet be
driegē die scalcke serpent de eua bedroge.
O maria wat salich; of wat heplich; sal i
mi mogē gelikē die heplich; d' herte.
O maria met wat hoge loue sal ic di waic
delic mogen louen en grueten dat soete

merch dñs hertē du leue in d' ewich; v̄bli
dende. **O** alre heplichste herte **O** ald' m̄n
licste herte **O** alder honichulsenste herte
In welckē gedragē wert vrede en̄ dat doe
die godh; die mensch; cussede in lieflyker
veenige en̄ v̄uolde dñ herte met ewige
subilinge. **G**od gruet v̄ ald' edelste scilp
daer in gedragē wert die ald' wicste steen
paerlz v̄aden douwe des hepligē geests:
welck' scoōh; n̄mermeer v̄welcken noch
v̄gaē en sal. **W**eest gegruet gulde beker
in di hebbende die alre soetste claerh; des
loefs de du hebste gescenct dē ouersten co
nic die alte seer dorste na onser salich; dat
was in dier v̄ē doe du totter groetē des
engels sprakeste en̄ septe. **S**iet hier een
deerne des heren mi gescie na dine woo
den **H**ier om o maria so maecte; h̄ hert
also droncken en̄ goetste daer in also gro
te ghenuechte soe dat h̄ also blyde wert
en̄ vanden hemel neder riep ende septe.
Het sijn m̄jn weelden te wesen met die
hinderē der menschen. **D**i moet grootmas
ken creaturen en̄ louen dñ. **O** moed' der

soetheyt vā waen ons salich; getomē is:

Hoe Maria tot Elizabeth quam.

A E vespertijt so liet inwendelijc met
dat oge d'ns gemoets hoe d' maria

opstont ende mit
haesten doorliep
d' geberchte om
dat si visiterē fou
de haer nifte Elis
abeth. En̄ Iedol
phus seyt Ra dat
de engel Gabriel
de hoge bootschap
inden hemel ghe
bracht hadde van

der hepliger incarnacien/so daeldē de en
ghelen ned wt haren choren en̄ grueten
eerwaerdelijc die moed gods segghende
Weest gegruet o ald eerlicste maget en̄
moed des behouds. Weest ghegruet ald
puerst o die dervige des skults. Verblide
di blinckēde sterre dragēde die nieu zōne.
Verblide di ald orbaerlicste door die hooch
heit des vruchts di louē alle creaturē als

de bloē haerre salich. Door di wert gege
uē dat leuē en vderft die doot. O my siel
dēc hier op en vsettel di metten engelē it
geberchte o maria te groetē / wāt Lucas
sept dat si met haestē ouerliep / om dat sū
vāden menschen niet gesiē en wilde wesen
daer o so valt nu ned in hair gemoet dair
si door lūdet en segt. Verblide v graciose
mager: wāt du hebst ontfangē dat woort
mettē woordē. Verblide di vruchtbarige
tellige: wāt du drages de vrucht os leuēs
Verblide di schoō blinckēde lēte / welcke
roke en vcleringe alle dat hemelste heer
hē in vwellustiget. Verblide v ald scoon
ste guldē rose en alte mael soet / op welck
ken dat douwet dat cōduyt des godheits
met oueruloedige dropelen. Verblide dū
scriē en tresoor des almachtigē gods / in
welckē du drageste en beslotē hebste den
alre duerbaersten costelijckē scat / m; we
kē dat Adās kinderē mede vlost en vcoft
sullen werdē. Hiet o my siele alstu ma
riē ad? gegroet hebste in dat gheberchte
so gāt met haer i dat hups elizabeth / wāt

als Hubertin? seyt so quā maria seer mī
ic en vrolic seggende. God gruet v lieue
gemide suster elizabeth en elizabeth alte
nalen onsteken en vlicht metten hevlis
te geest nā maria in harē armē met blīz
cap en seyde. Gebndht bistu ond die wī
te en gebndht is die vrucht dīs lichaēs.
En wan comet mi dat die moed des herē
oimt tot mi. Wāt voorwaer dat kindekē
heft hē in mīnen buyc als ic hoorde die
oordē dīre gruetē. En maria en v hief
aer daer niet in mer si seide ootmoedelic
Mijn siel maect groot dē here. En mīnē
teest heeft hē hoge vuroecht in god mī
alich. En si stondē te gad want desen
sam gemaect was en doe gingen si sittē
en maria ginc sitten voor die voetē Elis
abeth mer elizabeth en gehengede dat
let/mer si hiesse eerwaerdelic vand aer
ē en settese besidē haer/en si vraechden
nalcand van die maniere haerre ontfans
enis en si loefdē en danctē god en maets
ē dagē vā bliscapē **O** mī siel denct op de
dingē en vblide di en v wond di van die

C

broechde en blijstapē die daer was tusscē
dese twee kinderē besloten in haer moed
lichaē. Besiet nu hoe maria daer blijuet
dri maendē met elizabeth en diendese se
moedelic En hoe si wed grote reuerenti
tot haer hadde. En doe den tijt gecomet
was dat ioānes geboirē soude wordē. So
nā hē maria ald eerst op vand aerden en
lepde hem in haren scoot ende wandt hē
in doeken als si eerst mocht en dat kind
kijn sach op onser lieuer vrouwen als hē
re bekennde en keerde zj hoofdekē al
te mael tot haer waert en lachte se vrien
delikē toe en hadde genuechte in haer a
sijn en maria speeldeweer seer genuech
lic met hē en omhelsdem hē en kusten. So
plach hē ooc dicwil te bakeren en voets
te geuē en dā was daer alte milke vrie
delichz tusscen hē bepden En als optē ac
sten dach doe dat kint besnedē wert doe
maecte zacharias die psalm. Benedicti
dñs de? israelt. En als Hubertin? sey
so stont onse lieue vrouwe achter de gar
dijn en lupsterde na den sanc der woord

die vā hare sone gesproken werdē en sijn
beslootse naerstelic in haer herte en oock
mede o datse vāden menscē de daer ouer
mits v̄wonderē tegēwoordich warē niet
gesien noch bekēt en woude wesen **O** m̄
siel v̄maect di nu hier en visiteert elizabet
en den propheet ioānes. **M**ercket mariē
dienstachtich; wāt si achter laet haer ho
ge godlijcke contemplacie en geeft haer
otten dienst der menscē wāt si was soich
oudelic merckēde op dat ionge kindē
ioānes en opter moedē ende opten ouden
thariā of hem yet gebrac ofte behoefde
Daer o deuote sielen laet di niet v̄duietē
nattu somtijts dine cōtemplacien of die
oete v̄meveringe d̄re sinnen om die ho
ge gehoorsaemh; ende diēstachtich; der
menscen achten moeste **H**ier o o m̄ siel
oe merct voort hoe die moeder gods oer
of neemt vā elizabeth ende vāden iongē
propheet ioānes. **E**nde met groter waer
icheyt tusschen hem bepde soe is maria
van daen ghesceyden ende is gheromen
tot Nazareth in haere eerste armoede in

C. ij.

welckē si seer deuotelic en eēlic leefdē m;
gode en dē oudē ioseph. Sedenct hier die
soberh; van maeltijdē en die scameleen
uoudige wāderinge tusscē hē bepde. En
als hubertin? sept doē ioseph sach dat ma
ria also swaer was m; kide dat hi dic wils
daer o beroert wert en wūstelic i sinē sins
nē d; hise heymelic wilde latē. En die ma
ghet maria mercte dit wel mer si leet dat
ūduldelijcken en bedecte die gauē gods
al stille swigende. En si badt oetmoedelij
ken dē vad in d godh; dat h; eē raet ende
hulpe wilde schicken in deser tribulacien
En als matheus sept/so openbaerde die
enghel ioseph in s;nnen slaep en sepde. Ic
seph dauids sone en wilt doch niet ontsi
marien tot d;jnre ghetrouwe te nemen
Want dat van haer geboren sal worden
dat is vāden heiligē geest/en du sult stel
nen naem heeten iesus / en hi sal wesen
die behoud der werlt En ioseph vraech d
onser vrouwen van dpe hoge incarnat
en maria vtertelde se hem en si verblide
hē met malcanderē en bleuē in haren ar

moede. En̄ ioseph in̄ndese seer oot meer
dan men gelouen mach. O mijn siel visis
teert hier nu maria en̄ gruette deuotelic
in haer d̄ camerē en̄ in haer eerst armoe
den en̄ segget aldus. **S**hebet.

West gegroet en̄ v̄blide di heplige
maria wāt du biste geworden en̄
geheetē eē moed̄ des behouds. Du biste
eē wortel en̄ stāme wt wien gewassen is
die vrucht onser salichz. Du biste eē bloep
ende blome v̄ciert met blopsēmē der mes
sigerhande doechden. Du biste een boō
geladen vā die vrucht der gerechticheyt
en̄ d̄ ontfermhertichz. Du biste eē grōde
ose fonteyne wt wien dat vloepet die ho
lich der soetichz. Du biste eē vat vol vuer
igher minnē. Du biste eē ruste en̄ vrede
n welckē de almachtich conic; v̄ slaepcas
ner gefondeert en̄ v̄corē heeft. **W**er scap
O deuote siele neemt nu hier d̄ auont
nael mit marien en̄ ioseph in stilhedē en̄
oberhepdē En̄ anbedet dinē here dinen
god v̄borgē in dat maechdelike lichaem
wochtās niet v̄scheidē vā d; vadlike wesen

E. 14.

Een deuoet ghebet om danckbaerheyt.

O here iesu xpe ic loue en benedie di
voor die lange inwoninge mit welc
ken du cleyn hebste gescult in die nauwic
h; des maechdelike lichaens negen maen
den lac v wachtēde dien tijt des geboortē
die na dine godh; noch tijt noch iaren en
hebste en alle tijt en dingē hebstu gese
te gebruiken na ordinācien. So en hebstu
di; vrsien te wesen eē arm suoot wom
kij en te vkiezen eē arme maget tot dñre
moed en te werden ondtrouw eē arm tin
mermā geheten Joseph: ic bid di o ewig
wijsh; woort des vads / dat ic dñ arme cr
atuer di altoos genepget ben tot der he
uerdien door dese cleynheyt en nauwic
h; die ghi badt en vkoest inden lichaē de
saliger maget marien / mij seluen altoe
moet vliken met clene en snodē dingē o
dat ic ouer grote wert welc du gewroch
hebste in di seluē mede deelachtich mac
werden in die gracie des inwendige so
tich; ende liefsten in mij binnensten mo
geuoelen met maria de moed gods: ouer

nits desen seluen here Jhesum Christum
¶ Hoe maria met ioseph te bethleē ginc.
¶ **T**e cōpleet tijt so is die tijt seer cort te
cōtemplerē ouermits dat diē dach
geepnt wert. Daer o omij siel so besricke
si seluen wt te gaē op een cort met mariē
en ioseph na dat gebot des keisers augu-
lus o herberge te soeken in bethleem en
laer in te vnachten. Merct nu met goed
verten hoe die teder ionge maget met dē
ersamigen ouden ioseph alle die straten
in gaet o herberch te soeken en ouer al
semepgert wert / en mosten ten laetsten
jaen i een huseken d; besidē dē wege stōc
en als hubertin? seyt / so en hadde dat hu-
seken geen wāden of wegen wāt de coop-
udē plagē daer in te sculen voo: dē regē:
vāt het was een euer scuer al vol gaten
laer en was inne hout noch vuer / noch
iet dat noorduftich was en maria kniel-
te aen een calōme die daer was wāt si bes-
kende dat de tijt des barens getoniē was.
En ioseph was op een and side vā diē eue-
en hupskij o daer; y ruste te nemen wāt

¶ **C** iij.

hi seer moede was. En aldus met groter
waerdichedē en met godlijker scuwinge
so v̄wachte dē si die gheboorte. Hier om
mijn siel so blift hier bi hē en neemt dine
nachtlaep in dat herte des vads wāt dat
woort dat vleys geworden is ende noch
rans niet van hem v̄scheiden en is sal wt
gaen en voort comen als een brudegom
wt sinder slaep camer wt dat lichaem d̄
saliger maghet marien. Daer om gruet
se bepde waerdelijken want die doot des
grooten werschaps is nakende.

Een seer scoon gebet.
W v̄blidē d̄s indē here wij ballingē
der salicheit en v̄derfde kinderen Adams
Wi gaē wt tegē die coninc die ons comt
wāt die hemelis ontlotē en die poorten
sijn opē gedaē die conic der glorien comt
in onse landen. **S**anna dauids sone ghe
b̄ndigt is die conic die ons toecomende is
indē naē des heerē coninc vā israël / o salig
ge hope der propheten settet nu dijn volc
in vrede. **S**alighe troest der bedroefder
en bliscap d̄ saliger v̄ moet altoes wesen

tracht mogent; en gebot in ewicheyt.
Des dincdages te metten tijt van die
gheboorte ons heeren Jesu Christi.

O Es dincdageste metten tijt so vnie
we di seluē en maect eē hoochtijde

lijke kersauont in
di seluē. En denct
hoe die sone gods
wert ghebooren in
Bethleem Jude
in Davids stede/
en hē en was an-
dersgeen stede dā
die eeuer schuere
en de enge cribbe

O mī siele daelt

in ned wt dat herte des vads / in welckē
u vā groter v wonderen sijnre liestē tot
ons in ontslaepe waerste ghewerden en
het hoe dat hoe die middernacht genaect
e En maria in wonderliken contempla
tien verheuen was so is die minlike sone
jods neder gedaelt door dat lichaem der
naechdeliker moeder als die sonne door

dat glas. En als hubertin? seyt so merete
toseph de tyt des barēs en nā eē weinich
hoeps en leydet voor onse lieuer vrouwē
voeten op dat die sone godes daer op leg
gen soude. En als maria sath harē enigē
sone voor haer ned leggē en seer bitterlic
screpen en zj ted ledkens te samē scuddē
vā couden so heeft si haestelic ned gedaelt
op haer knie en anbadt hē als haer heer
en god harē enigen sone. Si sloech haer
ogē tē hemelwaert en anbadt dē vad ind
godh; en seydē O vad ic anbede en dācke
di o dattu mi dinen enigen sone gegeuen
hebste/en als die bisscop Elpas seic so las
si doe die psalm Misericordias dñi ineter
nñ cātabo/alte mael wt. Ende des gelijc
aenbede toseph mede ende de eugelē wa
ren daer tegenwoordich met groter me
lodien. En songen blidelic. Glorie si gode
inden ouersten en ind aerden vree dē mē
schen die vā goeden wille zj. En si aenba
den haren scepper mit groter waerdich;
en die moed gods en si warē haer en den
ionghen kinde seer dienstachtich als oft

vroede moederen hadden geweest. En
hāt so dōmen dese indē hemel met gro
re iubilacien / en maecten grote feest en
en sondlinge bliscap inden hemel / en sij
anbaden den vad ind godh; en dedē hem
indlinge eer en lof. Ende als hubertin?
uiso quamē alle de engelen wten hemel
lc choor op haer seluen die eē nadē ander
ē en anbaden hē m; waerdich; en melos
tē. Si anbaden ooc eendrachtelic de moe
er gods met groten loue. O deuote siel
merct nu hoe die ouerste mogenth; daer
eghenwoordich is met; hre kepserliker
macht obefingelt vāden chooren der enge
en. Als throni / cherubin en seraphin / en
ni toeuoegēt sinen enigē soō dat mensceli
e gheslacht als te wesen dat vterste van
llen menscē. O onbegripelike oetmoe
nich; / o alre stercke minne dattu o heere
er heren di gewaerdicht hebste te wese
en behoud d hre knechtē des gelijc en is
ipe gehoorit. Dattu de daer biste m h god
m h vad / m h scepper / di gewaerdigē sout
te te wesen m h broed en m h vleesch i wa

rachtiger nature mer ofhalende die son
de sterct voort; wat groter gracie
die moed gods beghaest wert wat lief
wat mine en toetrecke sij doe tot god h
re eenigē sone gehadt heeft doe si hē m
reuerēcie op boorde vā dē aerde en lepi
hem op haren scoot en wand hem in sn
de doecken en lepdē ind cribbē tusscē da
os cū dē ezel op dat zij teder ledēkens v
warmt soude wordē vā die adētocht d
beesten welke ledē si vā grote armoed
niet bedecken en mochtē niet snode lue
kens. Omhelsset hier dū here en dū god
wesende als eē cleij kindē noch tās ni
dscepdē vā dat vādlike wesen en luister
nad engelen sanc en wert harē dienst
siet die moed en maget hoe dat si hē w
det in snode doeykens / en soechden m
harē repne maechdelike borsten / siet o
hoe die oude ioseph dē kinde mitter mo
der grote waerdich; bewijsoe Werstay
¶ Vallet nu ned mettē os en metten ez
en aenbedet dinē here en dū god in mer
scelikernaturen vā minnen aengenom

igghende ind crabbē op dat harde hockp
nde als Hubertinus seyt/so had hi een
een onder sijn teer hoefdeken. Sebet

O ewige wāsch; woort des vads en
leuēde broot des hemels d; hier ges
mē is. Bliscap en salich; d sielen bñdics
e en claerh; der hepligē. Schinsel en glo
iē der engelen / gebñdijt is die sone des
vads die os gegene is / ewich geboren in
ē hemel en nu geboiē ind tijt en eē vlos
r d werlt. Hof en glorie si dē conic der we
elt die ons geboiē is conic d coningē en
ere der heerē en eē licht der wereldē en
n eē leraer der waerh; en een geuer der
alich;. O ewige coninc die de werlt ver
st hebt met bñdiciē en graciē en dē he
nel met glorien en ewige lucht. O si lof
n glorie eer en claerh; en ewige bñdics
ie indē hemel en ind aerdē en in allen ge
lachte vā eewē tot eewen. Tot mariē.

O ed gruet u Maria coninginne der
hemelen salige vruchtbarige bloep
nde wortel vā pesse vand saliger vrucht
ijs lichaēs sijn vblijt en vuroecht hemel

ende aerde di moeten louen die hemel
choien. **O** ghebenedide wepnster god
Sijt voor ons uren enigen sone dē ion
gen coninc die vāden heiligen geest te
zarech ontfangen wert / ende in bethle
geboren / hi is behoude der werelt. Amen
Valt nu ned voor den throne godes end
aenbedet dñnen scepper van dat wonder
wercken sijns soons. **S**hebet.

Odye wt dñn epgen vlen wil
dat wou dat vā di gegaen was e
denochtans inder godliker mogenthey
in di bliuende was hebste doen geboire
te werden in dat lant onser pelgrmagi
ende des verdriets. In dē middernacht in
den touden winter inden eueren huse i
der enge cribben nauwelic bedect met
snoden luerkens gedienc vanden beest
verboigen der werlt ende geacht als di
armelicste te wesen vā Adams kindere
ic bid di geuet mi die in sonden gewonn
en geboire ben dat ic dñ heplige geboire
alloe moet eeren met deuote diensten
hyper inder aerde / op dat ic hyper na

nieuwes weder ghebozen werden moet
in dat eeuwige leuen ende alsoe gerekent
te werden mei die kinderē gods die werlc
daer gebruyken de dueheyt der personē
in een godlic wesen. Amen.

Hoe die herdikens totter cribbē quamē
Epuiem tijt so vernieuwe di seluen
Wedende merct hoe dat alle die her-

melen ouer alle de
ganse werelt ho
nichuloepende in
ghewerden ende
dat die nacht wert
verwandelt inden
dach. Ende die ens
gel heeft geopens
baert den herders
kens en heeft ghe
sept. Ic bringhe u

en nieuwe boetschap also dat vroechde sal
vesen alle den volcke want huden is ge
loren die behoud der werelt. Ende dit sal
o een teyken wesen. Ghij sulc vinden ee
ndeken. Bernardus seft merct oetmoe

blich; en gewondē in doekē / merct armou
de / en gelept ind cribbē / merct herdich;
En die herdikens sprakē ondinghe. Iac
ōs gaē tot bethleē en siē na dat woort da
ons de here getoent heeft / si gingen ha
stelic en vondē maria en ioseph endat ki
gewondē in doeken en gelept ind cribb
en de chorē der engelē loefde hare behou
der. Hier om omij siel weset altoes wa
kende en hoor die blide boetscap des er
gels en aenbedet dat suppende kindek
mette armē herderkens en boetscap i
alle crachtē dñre sielen datter is gebo
die behouder der werelt. **Sebet.**

U Erblidē wi os indē hepligen kind
hē en inbilerē wi indē ionge conin
die os geboirē is. Hi is eē licht en eē troe
der werlt / want dit is die dach der salich
dien die here gemaect heeft ende geuil
teert heeft wāt hudē heeft god aēgesie
de geestelinge zys volcx en heeft aēges
die vlossinge hudē heeft dat wijf de dor
viaget / hudē is god mēscē geworden en
is gebleuē dat hi waseñ dat hi in; en wa

heeft hi angenomē. Hier o laet ons deuotelic
eerē dē oorspronc onser vlossinge en
laet ons seggē mit dācbaerh; Glorie si dē
ere die gecomē is vter hoger stat en w
nen heiligen huse der glorien. Te Beth
zem ind coud cribben en ūbergen de we
elt. Hē sū lofen eer glorie en bñdictie in
ie ewighe ewich; Amē. Aenbedet hier
te moed gods mettē herderkens/want
jubertin? seyt dat sū altoes sac gekeert
nettē aensichte totter cribbē als hem als
des aēbedēde en dienst bewisende was/
aer om segt deuotelijck. **S**hebet.

Ood gruet o heplige maria onbeule
dte dochter van spon / wtuercoen
ruyt des vads. Du biste die sijnē eenigē
one gediagē hebste in uwē tabernakel.
Asondinge maget: o rose der hemelker
liscap / o ouerscinende veelt der genadē
blide di in dinē hepligē kinde. O maria
oāc dien du self gebaert hebste als eē mē
te en met dine heplige borsten opgeuoet
ien self aenbede nu als een warachtich
god mettē engelē en met alle dē burgers

D

des hemels. O goetierenste conigin
des ouersten rijcs/bidc voor mi uwē heyl
ligen kinde dē iongē conic die vāden heyl
ligē geest te nazareth ontfangēē te betl
leem geboren wert. Hi is een here conin
der werlt. **A**m. **V**allet nu ned voor di
chroon ende danct den vad ind godheyt
I loue en aenbede di o almachtigh
scpper vā dat wondlike werc dat tu
gewrocht gebste i dinen enigē gebndide
sone/welc geboorte en aenneminge des
vlescs du wouste alre eerst gekondige
en geopenbaert hebben den armē wak
de herdkens **I**c bidde di geest mi dat ic di
arme creatuer also moet leuē in wacker
h; des geests en in armoede en in vsmac
h; des leuens op dat ic vdiennen mach die
soete boetscap des engels te horē in mnd
hertē vā dat soete kindekē ihū en dā dat
deuotelic met soekē en vindē en anbeden
dat waerdelic m; de moed op d; de vrucht
zūd heilliger geboortē mee delachtic moe
ten werdē met dē armē herdkens **Q**uer
Van die besnidenisse ons heeren.

De derde tijt
soe hebt her
telijcken medelij
den mit dat kinde
kē ende denck hoe
dat hij besneden
wert als een and
mensche/eñ wert
genoemt metten
soeten naem Ihs:
ende dēct daer op

hoe dat hij besneden wert. **O** mijn siele
verrt nu hoe dat hi als Hubertinus sept
esneden wert mit een stenen mes in dat
edel teder vleysche/ende van groter pi
en die hi doe leet in sinen teder ghebene
ghden lichaem/soe weende hi alte bitter
jck. Ende die gebenedijde moeder nam
em in haren scoot ende weende seer mit
em. Ende alle die ander die daer bij was
en die waren seer bedruet om dat hertes
ke bitter screpen des ionghe kindeken.
ēn dat soete kindekijn ihs staende in zyn
e moeder scoot eñ sach dat si so bitterlic

D ij.

weēde/sonāt sūte clene teſ hādekens en
lepdeſe in haer aenſichte en ſtrecke ouer
harē ſoetē mōt recht of hiſe trooſten wil
de/en die gebēdide moed v̄ſtont; ſy men
gewel en ſepde. O lieue kint ſulſte dat ſy
n; meer en wene/ſo laet doch of d̄y ſcrepē
want ic en mach di niet trooſten/mer die
hemelſce vad̄ moet v̄ trooſtē En wt recht
ter medeliden dattet kindeken hadde tot
ſynre moed ſo hieltet ſyn weenē op alſo
alſt beſt rōdena mēſteliker v̄mogē wā
de godlike cracht en quā hē ind̄ pinē nie
te batē en die minlike moed die droechd
ſyn ſoete heplige ogē en ſyn aenſicht vā
dē tranē die hi geweēt had/en ſi d̄ruet m
likē haer aēſicht aē dat; ſy en ōhelsdē me
minlike cuſſen en gaf hē v̄nēdelic te ſug
en trooſten in alre hāde manierē als ſy a
der beſt cōde En altoos als hē wat gebra
ſo was ſi in alre w̄s altoos hē v̄trooſte
de. Hier ō o m̄y ſiel hebt nu hertelike cor
pūctie m; dit cleḡ kindekē wāt die heme
ſce vad̄ wert beroert met mededogen o
ſuē enigē ſone de daer is; ſyſ ſelſe weſe

om dat hi alre in sijnre ionch; lidē moeste
aldusdanige pine en smerte voor dē ont-
sābarē menscē. Die engel v̄wondt hem
vā dit wondlike werc wāt vā wiēs crach-
te en mogēth; die hemelē werdē onthou-
den. Dien hoorē si screpē vā p̄lich; en be-
soefrich; in dē aerdē. Hier o om̄ siel om-
gesselset d̄jn soete brudegom / want du bist
die sake der seriger wonden ende des bit-
teren schrepens. Ende hi heeft ontfangē
dat banc p̄ser des miakes. Daer o en screp-
et niet vander cribben sonder deuoten
dienst ende eerwaerdige loue segt.

A Er en lofsi dē hepligē kinde dat ons
geborē is gracie en benedictie in die
ewige wereldē vā eewē tot eewē. Glorie
en vrolich; sij dē sone die nu gegeuē is en
eewige waerh; si dē heere conic die geco-
mē is in dē naē des herē / hi is die behoud-
der werelt. **D** gheb̄ndide sone des ewic-
heit du biste here en conic alles r̄ch in dē
thronē en die ald̄ armste te bethleē inder
nauwer cribben. Du biste eē heer conic d̄
engelē en eē knecht en die naerd̄ menscē

D .ij.

O gebēdide here wie sach pe mere wons
der. Di si eer lof bēdicte enē clærh; inden
hemelen enē in dē aerde / enē alle geslachte der
werelden. Amen. Gruet hier waerdelic
die moed gods / wāt haer siele is gewone
vā medeliden haers soons. **S**ebet

O ed gruet u heplige maria maghet
gloriose dochter van iuda ghemint
vāden vād geheyligh vāden sone drach
tich vāden hepligen geest. Vā uwer hepl
liger vrucht is vblht hemel enē aerde i los
ue enē in lange. O oetmoedige coningine
enē ontfermhertige voorpraester d; zōda
rē enē ald goetierēste troosterine d; bedru
cter hertē / bidt voor ons uwē hepligē kī
de dē iōgen coninc die vāden hepligē geest
te nazareth is ontfangē enē te bethleē ge
boirē. **H**i is here enē coninc d; werlt. Amen.
Aenbedet nu dinē vād in d; godh;. **S**ebet

O here god almachtich coninc de wou
ste dat dijn ald geminste sone soude
werdē besnedē optē achtē dach met eenē
stenē messe o die wreke onf mesdaden enē
genoet soude werdē mīe dē loetē naē Jhs

p dat wi daer alte samē i behoudē soude
 werden. Ic bid u geest mi gracie dat ic die
 niet ben deser seeriger wonden dat ic mi
 eluen also moet besnidē niet dat mes dñs
 e presen vā alle ongeoorlofde begeertē
 n vā allen ongeordineerde becoringē d
 nnen vā buten en vā binnen. En dat ic
 inē hepligē naē also moet eerē m; waers
 ich; mÿre herten also ~~dat~~ daer nēmer
 teer wiscidē en moet tot dat mÿ siel wt
 aet vā mÿ lichaem en dā vā u daer door
 ntfangen moet werdē. **Quermits r̄pm**
 nsen here.

Hoe die drie eer
 waerdighe conin
 gen dat soete kide
 ken Jhesum sochtē.

E serte tijt
Asoe gedenct
 weder ende ganc
 in di seluē hoe die
 sterre heeft gesces
 nē in orientē met
 een sonderlinghe

D. iij.

nieuwelicht wt welken die heplige drie
coningen werden beroert en getogē om
te soeken dat nieu geboren kindeken en
getomē wt groter begeertē en deuocien
in die stadt vā ihrlm en hebbē geuraech
met vrien woorde. Waer is hi gheboien
die conic der iode wi hebbē iij sterre in on
ente gesien en wi iij getomē om hē te aen
bedē. Om iij siel merct nu naer stelijcken
met wat deuocien en vuerich; dese hepl
ge drie coningē dit soete kindekē vsoeck
en hoe vstoort dat herodes was en al ih
rusalē met hē en iij hebbē gewesen in di
stede seggende. In bethleē iude. En si iij
voort gegaē en hebbē dat kint geuond
met iij moed. Si iij ned geuallē met gre
ter waerdich; en hebbē hē angebedē. En
hubertin? seyt dat si seer deuotelijc rust
die heplige voetkēs des tongē conic en
dat kindekē ihs stac wt iij soete hādekē
ō dat sise oec cussen soudē / wāt doe mari
dat geruft vandē coningē hoorde so nā s
hē met haeste wter cribbē in harē schoo
En iij depne ledekens en warē altema

siet bedect van armoede mettē luerkens
en die coningen spraken minlic onser lies
er vrouwen toe en vraechden haer nae
die cōdicie des kindes en si vteldeet hē alte
nael/en die heplige coningē werdē seer
lesterct en getroost en hadden grote ges
uecht in dat soete lieue kindeken dat da
e was spelende op ijd gebndide moed
oot. En hubertin? seit dat si namen een
ostelic cleet en leydent voor onser lieuer
vrouwen. En si loken op haer scatten en
ferdē hē blidelic en mildelic gauen. Als
out/wieroot/en mpire/en si deden gro
e reuerencie dē heplighen kinde metter
gebndide moed en si namē oorlof en keer
en wed bij eenē anderen wech in haren
ide. **O** mī siel merct nu naerstelic na de
terre die daer scht in oostlāt/d; is d; licht
gracien in uwer hertē en spreket tot de
onclike crachtē d;re sielen en segt deuo
elickē. Dit is eē sephen des grote conicp
aet os op staen en soeckē o hē te anbeden
Diaget dē dochterē vā ihu in dat ijn alle
jods minende hertē waer d;hi is geboirē

en si sullē di seggē. In bethleē tude Dat
i willige armoede en i oetmoedige bel
en bekinnē; y selfs legt voor hē d; cleet de
vriē willes/ als i eē ewige deruige en l
ke op die scat d̄ys hertē en offer dat gou
der ondlinger minnē en dē wieroor de
welrukende gebedes en die mitre als i
eē steruinge d̄ys selfs en alle d̄ijn gheb
kē. **A**ebedet haer deuotelikē dat soete l
deken ih̄s en rustet minlijc s̄jn soete vor

I loue en aen (kens en hādēkens
bede en gloufiteer di o soete kinde k
thū eē sone des eewigē vads en de vrucht
des maechdeliken lichaems. Du bist e
behouū der werelt en een betaelder de
mēsceliken misdaets en eē geuer der e
wiger louē. Di si lof en waerdich; mach
en gebot bouē allen creaturē indē henu
en aerdē en in allē geslachtē der wereld

Gruet nu hier deuotelijc die moed god
mettē hepligē d̄ri coningē en segt. Sebe

Ood gruet v salige maria een glori
se arcke en tabernakel des eewig
woorts vā uwer heiliger vrucht ȳ oblij

die enghelen dpe coninghen in orienten
vroechde die harderen opten welde in
cond. **O** heplige maria fonteyne d gena
na/moed der graciē/coningine der blijs
pē gecroōt met glouē/geclert met mi
n/en vuoelt mettē heplihen geest/bid
or os uwen hepligen sone dē iongē co
die te nazareth ontfangē is en te beth
geboren/his is een troost en bliscap d
erlt. **A**m. **A**enbedet dē vad ind ewich.
Malmachtige ewige vad **G**ebet.
du woutste dat die gheboorte dūns
nigē geboren soōs soude werdē geopē
ert dē verrē conigē ouermits dat licht
s nieuwē sters en soe gelept totter aer
er cribbē/ic bid di ontfermhertige vad
ic ouermits dat licht des neuen ghe
orts metten saligen drie coningen ghe
ot moet wordē door dē rechten wech in
n hemelschen omme ganc en v daer te
uwen in ewiger claerheyt. **W**erscap
deuote stel neēt hier nu dūn middach
ale met marien en iosehh en dē cleyne
nde ihesu. **M**erct hoe dat maria met io

Joseph bliuuet bijs cribbē en hoe sochtuold
lic dat si ih̄m bewaerdē siēde en mercke
de of hē pet gebiect / met groter reueren
ciē knielt si voor die cribbe en anbedet h
Ende met groter oetmoedichz; soe neēt
hē in haren armē en settē deuotelic op h
rē scoot met groter bliscap en moedlike
minen so ōh ellet si hē ende custē seer vut
delic ende duitte haer aensicht aen z̄n te
mōdeken grote genuechte dair in hebt
de. Dic wil besiet si z̄n te d ledkens ende
windet hē inden luerkens ende seer ga
ne gaf si hē te ligen / wāt Bernard? se
dat si daer altoes een sonderlinge godli
ke soetichept af geuoelde. Hi seyt ooc da
Joseph dat kindeken plach te setten op
kinnen / ende plach daer mede te spelen
grooter ghenuechten.

Merit voort hoe maria na d wet ha
gemiden sone indē tempel offerd
ende spmeō die sacht en hū bekende hē
den geest en aenbede hē tusschen z̄re m
der armen en dat kindeken gebenedi
spmeō / ende hielt hem tot spmeon wae

ende sach op sijn
moed/ en Maria
vstont dat en gaf
he spmeon in sijn
armen / en hi na
helouende gode:
en seggende Du
laet heere dijn
knecht na dijnem
woorden in vrede
Wat mijn oghen

buē ghesien dinen heplgeuer. Dattu
ebste berept voor den ogen der menscē.
men licht totter openbaringe der hepde
en glorie des volcx vā israel. Hier nae
ode hi ooc tot onser lieuer vrouwē Diet
t kint sal werden geset in eē val en een
eisenis vā veel menscē in israel/ en in eē
pken dat wed seyt sal werden en di siel
al een swaert doorsniden / op dat soude
erdē geopenbaert de gedachtē vā veel
ertē. En des gelijc quā ooc anna die pro
phetisse en anbadt hē ootmoedelic en sep
e dat hi was warachtich gode en vlosser

vā israël/eñ maria onthielt al dese woorden in haer hert. Ende hubertinus se dattet kint weder wt stac sijn arment sijn der moeder / eñ maria vstont dat c nā hem wed vā symeon / eñ ioseph eñ symeon gingen voor al iubilerēde so sepe si dese woordē. Laet ons vbliden inden here / wāt hi is groot in die werlt der werlden is sijn ontfermhertich; ende hi is getrou in al sijn wercken. Ende die here lauet gesent sijn volc vlossinghe / wāt hi god inder ewich; in dē werlt der wereldē.
O god wī hebben ontfanghen dījn ontfermhertich; in dat middel dījs tempel.
Eñ maria die volchde deuotelic na meten kinde Jesu. Ende anna bi haer gaende so iubilerdē si met groter blīscapen.
Ende als sī aldus quamē ten outaer so kintelde die soete moed daer voor ende met groter waerdicheyt so offerde si haren lieuen sone op dat ontaer gode dē vder ende sepe aldus. **O** hoge ouerste vder ontfanget hier nu nader wt wising des wets die offerhāde. uwes geminde

ions / mer ic bidde v lieue vader dat ghy
u hem weder geeft ende iesus wert ver
st met twee duuen. Also die euangelist
st. En maria nam hem weder en ginc
weder om in nazareth. Mer hubertinus
st dat si eerst vande ende visiteerde eli
beth eer dat sy wt Jerusalem scheidte /
daer was grote bliscchap ende minlij
vriendelicheyt tuscen iesus en ioanes
der scap. Hier om o mijn siel soe wil dij
ich voeden van deser wt nemende soete
enuechliker weeldigher spisen die ic di
hier voor geset heb. Want dat cleyn
ete kindeken dat sond metten is / wert
offert om onser mildaet **O** mijn siel val
nu ned op uwe knien voor den throne
s en danc hem van alle dese groote
uerdige voldoen en offerhande. **O** mijn
al wilt di selue doch offeren in sine godlij
goedieren hande en inde wille dyre
elate. **O** ewige vad geeft mi arme mes
se dat ic hier alsoe moet leuen dat ic hier
besitten mach die vroethde des ewige
mens / welc mi wil ghenen die vader

die sone en die heylige geest. Amen.

Hoe Herodes dat soete kindeken veruolchde ende woude tot doden.

Enoen tijt so gac weder inwert ende besiet hoe dat Herodes doe hi sach

dat hi bedroghen was vanden coningen en sochte hoer hi dat kint mochte doden/daer die coningen wt alder verre landen waren om gecomen wt welcken die engel Joseph openbarede i sine slap

als dat hi vlien soude in egypten/en wesen daer also lange tot dat hijt he wede. Omij siel merct nu hoe dit cleyne kindeken al rede veruolcht wert ende als e allendich ballinck wt en lande verlaght wert/wat soe kendolph? seyt so was da kindeken iesus slapende en maria naer he op met haeste wat sij bewreest was

hoe verſumich geuondē mocht werdē
gē d; kint en om d;ret kindekē so onru
lic gewect was so screpdet seer. **S**ich
hoe dat sy vlien inder nacht door die
wilde boscha ghe en die teer maghet die
maghet dat ionghe kindeken / dat noch
en twes maenden out en was / en die
vader eersamige Joseph heeft grote sorch
aldich; voor hē bepdē gbehadt. **H**ier
om mī siel veenicht v nu mit deser ges
chap / en helpt hē dragē dat soete kind
en / wāt alle dat hemelste heer verwon
ert hē van deser armer pelgrimagien
s eengebore soōs. **W**erſcap. **N**eempt
hier dī ruste in dat herte des vaders /
en danct hē vā aldusdanigewonderlike
ercken sīns alre geminsten soons / en
antspringe weder van deser godlike be
uwinge / en ganc en maeck dīn wans
eringe in egiptē. **E**n besiet hoe maria
er woent mettē kindekē Jeshu / en met
n ouden Joseph in een arm veruallen
useken / daert ooc seer armelic ghestelt
was / want so Ludolph? en Hubertinus

E

hepde leggē vā maria / so wan maria in
ter naelde spille / en̄ Joseph die socht da
vā die cōste zys werts / dair hi hē seluē e
dē lieuē kindekē Jhū mede voedē / wāt
warē in vreedelāndē onbekent. Wāt h
bertin? sept / dat sū hē seluē bekēt maect
ond die gebuerē / om dat si oec wat te do
soudē crīgē. Siet hier dat iōge lieue cle
ne kindekē leggen in een cleyn stedeke
gemaect / en̄ hē seluē ouermits cleynhe
der ledē en̄ die tederheyt der naturē ni
helpē en̄ can / mer als eē arm onnosel kin
deken laet handelen en̄ dienen. Hier on
voeget di bi maria / en̄ siet hoe sū haer
hantwert doet / en̄ haer oge is altoes to
tē kinde Jhū / en̄ haer hert schouwēde
dat godlycke wesen des almachtighē v
ders in die wonderlike minne zys eeng
borē soens. Laet dic dīn solaes wesen na
noenē. Siet op maria hoe dīk dat si her
aensiet mit haer moederlike ogē / en̄ sū
soete aensichte nat maecte met haren tr
nen / hoe dīc heeft sū hē om ghesellet in
haren hepligē armen: en̄ soetelic ghecū

et seer dīck en̄ menichwerf plach sijn hem
igē te genē / en̄ setten op haer moedlike
oot / en̄ als hi lach inder cribbē / so plach
i sijn soete handekens en̄ armkēs wt te
eken totter moed / en̄ haer toe te lachen
En̄ als Maria mit Jōseph en̄ dat kinde
en Jhū aldus armelic en̄ deuotelic te sa
uen woēde / so wies dat kindeken Jhesus
p in alle scoenhept en̄ genoechtē / en̄ ma
a die brepde en̄ maecte hē een roccken /
n̄ toecht hē aen / en̄ het wies met hē op /
n̄ also mit sijn gheel crulde hooft / en̄ mit
in blote voetkens so plach te wanderē /
n̄ dīck voer die moeder te staē spelen / en̄
uit omgehelsden armkens begeerde die
uil broot en̄ melck vā haer / en̄ die moed
af hē. En̄ doe dat kindeken groot begā
e werdē / so plach hi sijn moeder bootsca
en ce doen / en̄ haer seer dienstachtich te
lesen in al dat hi na mensceliker naturē
ermocht / aldus woenden sijn daer seuen
ter lanc in līdsamigher armoede. Daer
m so visenteert en̄ vermaect di hier met
esen genuetchliken kinde / neēt hē in die

armen d'ijne begeertē / en legt hē rustcā
die borsten mitter minnender sielē als en
bonden vā myrē. Spreect hē vriende
lic toe / en legt. Gebenedijt en geloof se
moet ghi sijn o ewige sone des almach
tigē vads / om die ontsprekelike en onbi
gripelike minne / in welckē dat ghi men
schelike natuer aengenomen hebt. Gh
benedijt en geeert moetē sijn die ijdert
en vren / in welckē ghi om des mēscē wi
le in menscelike natuer ghewandert en
ghearbept hebt. Ghelooft en gheglou
teert moet wesen die reyne suuer moet
en maget / vā welckē ghi menscelike na
tuer aengenomen hebt. Glorie en hoo
hept en ontallike danckberhept moet sijn
die almachtige vader in d' godhept o da
hi ons so seer lief gehadt heeft / soe dat h
sinen eenigen sone inder formē ghelijc
ons ghemaect heeft. Gruet nu die mo
der goods maria. Weest ghegruet o op
poorte des paradys / ouermits d'ijn voc
richept so is ghewassen dat vruchtbae
hout onser salichept / dat welke nēmet

meer verdorren en mach. Du biste dpe
ruchtbaer vlopende wortel van pesse /
n̄ een licht des hemels. Du biste een les
nge der zeden / eñ een wech des leuens
du biste een godlic licht / eñ du sachtmas
tste den throon gods / doe du Christus
conneste. **V**alt nu ned voor den throon
gods / ende aenbedet hem.

Shebet.

Ek anbede dij / eñ loue di o alre goe
dertierenste schepper / du woudeste
dat dijn onnosel soone soude vlien voor
dat sensichte des wreden Herodes / ende
woudeste dat hñ soude wesen inden lans
vā egipten onder dat barbarfse volc /
onder die wilde heydenē. **I**c bid di / dat
in deser werlt alsoe moet leuen / als een
trachrich pelgrim / eñ na d; hemelsche
dat altoos versuchtē moet / eñ die wreets
it vā egiptē altoes scuwē moet / eñ dat
heplige godlike inspiracie in mi seluē
ch in ghenē anderē menschen immer
er belet werdē moet. **D**it moet mi ges
ouermits dē seluē here ih̄m xp̄m. ām

Hoe Maria ende Joseph weder ke-
den inden lande van Israel.

Te vespertijt so gedenct weder he-
dat na seuē iare weder vmaēt w-
den Joseph en Maria vandē engel/a-
dat si wed soudē kerē int lant vā Isra-
want si warē doot/die dat kindeken v-
uolchdē. Gesiet nu hoe dattet hoghe g-
boren kint coninc oes hemels en der a-
den begint te gaē mit grotē arbeyt des
die lange wilde woestinen mit sijn ge-
dijde moed en Joseph. En also Ludolp-
sept/so vonden si bi dat eynde der wete-
ntē Joannē Baptista/de dair was ouer
uē iaer/en begā aldaer penitēcie te de-
en gruetedē malcanō minlijc/en scep-
vā daen/en quamē indē lāde vā Juda
Nazareth/mer als Hubertinus sept/so
quamē onse soete vrouwē susterē haer-
gē in Nazareth/en gruetēse vriedelic. v-
annes enāgelist die was doe noch eē
van vijf iaren/en sijn and neeflics/en
deden Jhū alte grote vrientscap. En n-
ria woende daer mit Joseph/als and

nemenschen in oetmoedich; en scamel
rept. En dat hit wies in outhept en was
vol gracie en ghenoechren / en was sijn
unders onderdanich / en en was nēmer
meer een ogenblic vā sijn ouds verscep
en. **O** mijn siel ghanc nu en visenteert
maria ende dē kinde Jesum in Nazareth
nde neemt hier dijn achtermiddach tijt
outinge / ende gruet deuotelick die moes
er gods / ende segt. **Shebet.**

O Maria du biste onse vroechde ende
genuechte / soetichept des hemels /
n sachtichept des meels / en alle smake
es wijns. En alle genuechtē en sijn niet
e gelūckē bi die soetichept dīnre minnē
n liefsten. **O** soete maria du biste een bez
eerlike wijndruue / en die soete salue vā
nyre eē snelle aern / en een morgenster
e eē sonne der gloriē / o schone panthera
n di moet vblidē en v wonderē alle gods
ienstachtige menschen / en moeten geuē
requē lof / vmaect dī nu metten kinde Je
u / en gaet mit hē tot sijn d moed / en bidt
iē bepdē om gracie / wāt si en mogē mal

tand niet wepgerē en dā tē laetstē so stā
op en ganc met die moeder en dac kinde
kē ihū tot ierusalē want doe ihūs. xij. iae
our was en int wederkeerē so verloren
hē sijn ouds en hi bleef indē tēpel sittēd
onder die leeraers hoorende en vragēd
en al die hē sagē v wonderdē hē vā sijn
wysheit en schoōheit en maria die socht
drie dagē lāc met ioseph m; groter bāgt
heit en rouwe. Tē eerstē dage so sochte
sp hē lācs die wegē die sp gewandert ha
dē. Tē anderē dage so sochtē si iesum on
die vrienden en magen/ en onder sijn b
kende/ ende si en vondens niet. Ende m
ria die was haer siel in grote bitterhep
ende keerde haer in haer gebet/ en bad
den vader inder godhept/ dat hi hair w
de vertroosten in haren sone. Ende also
Hubert in sept/ so badt si seer weenlic
bedructelic/ en seyde. O god alre goede
tierenste vader/ geliefstet v/ soe gheeft n
minen eenighen gheminde sone wede
sonder welck ic niet leuen en mach. O h
melse vader/ siet aen die pijn mijns he

en/en vergheeft mi mijn rokelooshept.
Deeft my wed die ic vloer heb / wat ic n
weet waer hi is. O mijn lieue soō waer
listu nu geherberger. O mijn sone dñ
vader moet di bewarē van alle quadē. O
mijn sone doetet mij te weten waer dat tu
liste/en ic sal comē tot di/of keert di wed
mi/vgeeftet mi dese repse/dz ic di ver
keloest heb. O mijn sone heb ic dij pet
bolgē. O waer o bistu vā mi gesceyden.
O sone nu en wilt doch niet langer toeuē
at mi te comē/wat vā dier tijt datstu ge
lorē waerste/so en was ic nye sonder di.
en aldusdanige dagelike woorden had
maria men ichsins. En tē derdē dage soe
chtē si ihm in Hierusalē/en si vondē hē
haer sittēde indē tēpel/ in dat middel der
terrers/en maria wert seer verblijt/en
knielde oetmoedelic ned/en dāctē dē va
er ind godh;/ dat hi sinē sone haer wed
gegeuē had/en hoe dat kindekē Jesus y
noed sach/so quā hñ minlic tot haer/en
marie de ontfinc hē i harē armē/en custō
netelic/en hielt haer aenscijn an dē sine/

eñ en mocht eē woort niet sprekē een wi-
tjts so sepde si. **O** sone wat hebstu ōs ge-
daē/dijn vad eñ ick hebbē di vroelic gh-
socht. **J**esus antwoorde **E**n weet ghi niet
dat mi behoort te wesen in die dinghē d-
mij vad toebehoordē / eñ maria onthie-
alle dese dingē in haer herte/eñ dat een-
ge woort is wed gedaelt/eñ alle dinc ac-
ter latēde. **A**ls **L**ucas seyt/was hē onder-
danich. **O** mij siel merct in al die cracht
dijre sielē/waer du **J**hīm vloerē hebste/o-
dattu hē mit maria eñ ioseph hertelike
mochste soeckē. **W**er scap. **N**eēt hier dū
auontmael in dat hospitaal vā **H**ierusa-
lē/eñ berept hē eē soete spijs in dijre siel
Verbljft v met maria eñ **J**oseph van d-
vindinge **J**esu/eñ lustert na haer soet-
woorden/die si mit malcander hebbē/e-
neēt exempel aen die gehoorfaēh; **J**esu
eū laet di ond dū prelaet/eñ valt ned voo-
dē troon gods/eñ bidt ō gracie. **G**ebe-
O **A**lsre wijste **J**esu die in dū twalefste
iaer verlorē woutste wesen indē tē-
pel te **H**ierusalem/eñ van dījn ouds see-

noeflic gesocht / en ten derden dage mit
groter bliscapē geuondē / ic bid geest mij
dat ic di ouermits mij vsumenisse nēmer
neer en moer vliessen / mer ouermits gee
telike droefh; wed moet soeckē en haeste
ic vindē / wāt du biste die ewige wijsh;
ies vads / achterlatēde dñn eenigē raet /
vaerste onderdanich dñ ouds. Geest mi
dat ic mij ouerste en mij gelijc in allē goe
den dinghen ghehoersaem moet wesen.
Ouermits den seluen Iesum Chrustum.

**Hoe dat kindeken Ihesus
bi sijn lieue ouders bleef**

tot zñ. xxx. iare toe.

Te compleet
acht soe ghes
dencet hoe dat kind
Iesus by sijn ou
ders bleef tot zjns
re dertich iare toe
ende hij was vers
borgen onder die
menschen / want
hij en leerder doe

noch niet noch en dede gheen miraculē
mer als Ludolph? sept/so ginc hi stadel
totter synagogē / en badt aēdachtelic in
die stede des gebets / met groter oetmo
dicheyt. En dan soe keerde hij weder t
huys tot snyder moed en vader Joseph
en was hem beyden behulpelijck in ha
re werck. Merct no naerstelijck o mijn
siel op dit ghebenedijde cleyne gesin / ne
mer seer hooch ende heplich en eē arm
oetmoedich leuen leydende / want Ludol
phus ende Hubertinus beyde seggen
dat Joseph socht vā die const sijnns werck
dat hi vermochte / en maria die arbeyde
met die naelde en spullen / en oec so plach
si goidelkens te weuē om haer loon / en
die soete Jesus was hem beyden behul
pelic. Men merct dese drie / si etē van een
der tafelen / elcx dages geen lekker spise
mer meer sober. Si sprakē geen lelijcke
redē / noch ydel woordē / mer woordē vol
vā wijsheidē / en vandē hepligē geest / en
na die recreacie des auōtmaels / so keerde
de hē eē ygelic in sijn slaepstede in sijn ge

de/ en̄ anbadē den vader in̄ godheyt:
engauē hē dācberlicke louē/ en̄ die moes-
te v̄blide haer seer vā die tegēwoordic-
tot alsodanigen soons. Gruet hier ma-
ria. God gruet v rose der duechdē. God
gruet v fiole der oetmoedich; God gruet
v lie d̄ repnich; God gruet v mateliene
v scamelheit. God gruet v bloeme alre
wtich; . God gruet v edel creature des
machtigē sceppers. God gruet v moes-
te des ouerstē keisers. O maria door de
moeth; d̄yre waerdich; vallet ned̄ voor
thron gods/ en̄ dāc dē vad̄ in̄ godh;
die hepmelike v̄borgē inwonige z̄ys
minde soons in deser allende. Sebet
O Alre creaturen scepper en̄ maker/
siet an en̄ weest versoenlick op die
geuallicheyt d̄ynre creaturē/ hoe d̄yn
geminste sone heeft gewādert alre
lichste lange tijt in dat heimelijc met
ouders in Nazareth/ in groter armo-
en̄ verwopench; sculende onder die
menschen/ en̄ onder s̄yne bekende/ ende
endē/ en̄ gheen godlick mirakel noch

tephen openbaerlickē toende/mer wo
de werdē genoēt/ende gerekent eē tū
merinan/oft eē smits sone/in welckē h
heuet gecōfuiſt mī houerdie eñ mī op
baer coenberhept. Hier ō so geeft nu g
cie o alre soetſte ſcepper/d; ic dū alder m
licſte sone moet na volgē mit mī werck
die welcke mī alteuolmakelijck voor h
uet ghegaē nūt ſinē exempelē. Dit mo
mī geſciēdē/ouermits dē ſelue here Jh
r̄pm. Am̄. O mīn ſiel benachtet hier
bi dū gemide in dū gebede/eñ beſiet h
onnofelē ſlaepſtede d; hi heuet/eñ hoe
ber dat hi ſlaep neēt. Dair ō ſo ſlaept n
thū/meer in die ruſte dūs gemoets:eñ
der cōtēpleringe dā in d lichaēliche ruſt

Des woensdages hoe hem Jhesus l
dopen van Joannes Baptiſta.

Des woensdagehs te metten th
keer di tot dūn gheminde Jhesu
Ende beſiet hoe dat hij omtrent ſijn r
ſaren oorlof nam van ſijn ghebenedij
moeder/ende ſepde. O gebenedide mo
het is tijt / dat ick gae om te glorificer

mijnen hemelſcē
vader / ende ver-
toenen mi der we-
relt / ende weres-
ken ſalicheyt der
ſielen / om welke
ick ghecomen bē.
O maria mī lief-
ſte moeder weest
ſterck / want ick
ſal weder tot v co-

en / mer Hubertinus ſept / dat Jheſus
knielde voor ſijn moeder / ende eyschede
etmoedelick van haer die benedictie / en
maria die knielde mede / ende omhels-
te hem vriendelijc met tranen / ende ſep-
te . O mijn ſone ghebenedijt / ſi di ghanc
it die benedictie des vaders ende mijn
/ ende ghedenct weder tot mij te comē.
ende aldus ſchepde Jheſus van maria /
ende ghinc van Nazareth totter Jordas
en / dat een langhe wech was / ende hij
ghinc alsoe alle alleen / want hien hadde
ne noch gheen apoſtolen / hij was oock

bloots hoofts ende bloets voets . Ende
om die minne vander armoede soe bad
Jesús; sijn broot / als Hubertinus seit / en
hi quā totter Jordanen / als Joannes do
pende was / en ghinc staen onder die sca
ren des volcx / horende dē predicaer . En
Joannes bekenden inden gheest / wan
in menschelicker natueren en hadden
maltander niet gesien / ten waer als do
Jesús wt Egipten quam / ende Joanne
die berispede dat volck van die menich
foldicheit haerder sonden / en die sache
moedige here die stont ond hē luidē / en
Joānes riep mit luder stemmē / en seide
Dit is die na mi comt / en die voor mi g
maect is / die welc ic niet waerdich en b
te ontbindē die riemē van sijn schoener
en siet die goedertierē here heeft gese
tot Joēm / dat hi gedoopt woude wese
en heeft hē seluē ontcleet / en heeft nede
gedaelt ind Jordanē / in dat coude wat
want het was winter / en heeft hē geb
gen voor Joannē neder / en heeft ghee
sichet van hē gedoopt te werdē . En Joa

is wert veruaert / en̄ sepdē. **D**u toemē
tot mi ō gedoopt te werdē / en̄ du sou
s gebiedē / dat ic vā di gedoopt soude
worden. En̄ Iesus die sepdē wed. Laetet
aldus gesciē: wāt aldus betaēt ons te
kollen alle rechtuaerdichz. **S**iet die do
p̄ x̄pi heeft nu gebeeft met vresen / en̄
men heeft niet coen geweest te rakē die
oplige vreesē gods / mer heeft geroepē
dat beuinge. **D**u behoud̄ heplich maect
en̄ die salige Joēs stont op die rieuē
des Jordaēs / en̄ hi is angedaē mit eē
dlijck licht. En̄ die here heeft gheseyt.
Du doop mi Joannis nu doop mi / en̄ icks
di gebndiē / en̄ du Jordaē ontfanges
t verblidēde. En̄ die here sepdē hem
uē ned̄ in̄ Jordaē / en̄ die ridder doop
sien coninc / die knecht sinē here. Joā
is sinen behoud̄ en̄ dat water des Jor
dens heuet v̄wondt. **D**ie duue was dat
rugēde / en̄ de vaderlike stemme wert
er gehooit. **D**its mijn gheminde sone
er mi seer wel i behaget / hē suldi horē
mij siel cōtēpleert in dū gemide / wāt

F

als Hubertinus seyt / soe was Joēs al
mael getogē indē geest / vā dat v̄w ondr
rē aloufdanigē werc z̄hs scppers. Mer
nu hoe Jhesus z̄h clederē wed aen doet
hi geb̄ndide en̄ gelonde Joannes / en̄
oorlof vā hē / en̄ ginc ter stōt in de woest
sp eenē hogē berch / vastēde vierlich d
gē en̄ vierlich nachtē / en̄ s̄jn wander
ghe was mitē wilden beesten. Hier o
omijn siel / versellet v nu mit dijn gemin
de brudegom i deser wilder woesticheit
wāt hi heeft gesept door dē propheet / d
hi die geminde daer leydc sal / en̄ spreke
daer tot harē hertē. Daer om loept ha
lit na hē / wāt hi is daer en̄ v̄wacht d̄y
vraeget alle geminde dochteren van J
rusalem / werwaert h̄j heen gegaen is
en̄ si sullent v segghē / dat hi hē een lutt
nepchde / en̄ ginc voorbi. Daer om sprin
ger ouer die hoeuelen epghen soeckeli
hepts / en̄ daer door l̄ydet die bergen de
houerdie / en̄ ghi sult horen die stemme
daer hi v mede toe spreken sal wter een
hept / ic ben eē bloem des weldes / en̄ ee

die des ackers en der dalē laet ons hter
en wanderen mit onsen gheminde in
sen boōgaert/en sien of die wūngaert
gebloepet heuet/en of die blomē pet
menbaren sullen met dijn geminde/en
est anders geen woenstat. Hi wert be
uert van die vier vinden der werlt. Hi
ert vochtich nat vandē dauwe des hes
els. Hi wert ouer gestort van de water
ten der wolcken. Hi wert verwilt vā
hettē des sonnes Hi wert vermageret
in hunger / want daer en was te mael
en spijs. Sijn bedde was die blote aer
en sijn dekē was den blauwē hemel /
Hi is een gheselle der strupsen/en een
de woonre mictē draken. Hi is v vliēt
hi dochteren van Jherlm/ghi die daer
ellet vā jhre genoechliker liefsten / nu
brupt hē in deser wilder woesticheit/
gruet hē dicwil m; danckerlic louē en
bodē. Keert wed om / en visiteert ma
in Nazarech/wāt haer moedlicke bin
ste werdē dicwil beroert/tot hare soō
et hertelikē vlangē en suchtē. Gebet.

God gruet v o wonderlike en alder
eerwaerdichste maget. **O** wijf sen
derlinc eerwaerdich bouen alle wijuen
O wonderlyche wedermaeckster des
eersten ouders / ende leuendich maeck
ster der naeuolghers. **O** Maria du bist
maghet inden vleysche / maget inden ge
moede / maget indē beloftē. **O** maria du
biste wtuertoren vander werlt te voeren
voorsie en bekēt vandē alre ouerste. Du
biste onthoudē vandē engelē / en te voer
betepkēt vandē vaderē / en beloeft vand
prophetē. **S**tort nu dñ goedertierē mee
derlyche gebet voor ons. **D**anct en loue
dē sone gods / en bidt om gracie. **G**ebe
Here Jesu Chuste eenige sone des
vaders / en self god wesende. **D**u du
daer scheiddeste vā dñ ghebndide moe
der / en ginctotter Jordaen / om daer ge
doopt te werdē. **E**nde nader doopingh
ghinckstn voort inder woestinen / om al
daer voor ons penitencie te doen. **I**c bid
de dñ / verleent mi arme sondige mensc
om wiens wille ghñ dese grote oetmoe

hept bewesen hebt / dat ic na my seluert
oec moet repnighen in dat doopsel der
rechtē met bloter belidige / en veronin
mijns selfs gebrekē en sonden / op dat
u oetmoedighe doptinge van Joans
alle my sondē u geue moete werden /
ic gedaen heb sint dat ic gedoopt was
hepliger voutē. Seest mi oec lieue he
dat ic na die repninge des blechts mij
moet afreckē en houdē vā allē gesca
dingē / op dat ic uwer hoger abstinens
mede deelachtich moet werdē / op d; ic
gesterct moet werdē om dē viāt wes
te staē / en v; behēdige cloech; vrome
te vwinne. Quermits dē seluē here.
hoe dat Iesus wt die woestijn quam.
Epuem tijt so ghedenct hoe dat die
loete Iesus quam wter woestijnen
van abstinencien seer ghemaght
is. Als Mattheus sept / soe hongerde
Iesus seer / na d; hi .xl. dagen geuast had /
se hij wert becoert vanden viant / en
sprack tot Ihesum / ende seyde. Ist dat
god biste / so segge dat dese stenē broot

werden. En̄ Jhesus antwoorde weder/ en̄
seyde. Die mensce en̄ leef niet allē bñden
brode mer vā elckē woorde/ dy daer voor
come wt dē mōde gods. Daer na becoor
de hi hē vā gulsich/ doe nā hi ih̄m en̄ se
ten optē pinakel des tēpels/ en̄ becoord
hē vā giericheyt en̄ vā houerdie/ als do
hi seyde. Al dit sal ic v geuē/ ist dat ghi ne
der valt/ en̄ anbidt mi Jhesus anwoorde
en̄ seyde. Saet achterwaerts sathana
Dñ heer en̄ god sulstu aenbedē/ en̄ hē
leen dienē/ die duuel wert gecōsupst i d
se woordē/ hi vloech wech/ en̄ die engel
quamē en̄ diendē hē/ als Mathe⁹ seyt
Iubercin⁹ seyt/ datter quā eē grote mi
nichte vā engelē/ die hē diendē/ en̄ spij
berende. En̄ Jhesus na dat hi getē had/
krieldē die engelē ned/ en̄ anbadē hē/
hi ghebñdidele/ en̄ sñ togē op ten henu
waert/ en̄ aenbadē dē vad̄ ind̄ godh/ e
maectē grote feest vā d̄ victoriē jhs soō
Jesu/ en̄ die soete Jhesus keerde wed̄ vā
dē berch/ en̄ gic wed̄ dē langē wech al t
Nazareth toe jyre moed/ en̄ groetese so

ic. En si anbadt hē / en haer moedlicheit
innēstē werdē beroert / doe si haer lieue
so umagert sach vā abstinēcie. Noch
onsprekelic haer vblidēde vā die tegē
wordich; haers eenigē gemindē soens:
ibertin? sept. Doe Jesus vandē berch
ā / daer hi op geuast had / so quā hi wes
totter Jordaē / daer hi Joannem noch
opēde vāt / en doe hi Jhm sach: soe weer
op hē / en sepde. Siet d; lam gods / het
draecht die sondē der werelt. Hi ist op
zen dat ic sach dalen dē hepligen geest /
en ic hē doopte / en doe soe volchde hē
Andries en eē vā sinte Jans discipulē / en
Jesus keerde hē tot allē ludē / ende sepde
dat soert ghi. En si sepde wed. Meester
mer woēt ghi / en Jesus sepde. Coēt en
sietec / en hi lepdēse mit hē. En Andries
anc Simō Petrus sinē broed / en sepde.
hi hebben Messiam geuondē / en lepdē
tot Jhm / en hi sach hē / en seide. Du bi
Simon Joannis soou / en voort an soe
stu hietē Cephas / hier na quā Jesus i
Galileē / en hi sach daer Philippū / en hi

sepde. Volcht mi na/ en̄ Philipp⁹ heefte
gesept Nathanael/ dat hi geuondē heel
Jh̄m Joseph soō vā Nazareth. Nathana
seide/ vā Nazareth mochte wat goets w
sen? en̄ Philipp⁹ sepde. Comt en̄ siet. En̄
Jesús sach Nathanael tot hē comē/ en̄ se
de. Siet eē warachtich Israhels mā/ dai
geen bedroch in en is. En̄ Nathanael se
de. Waer kensstu mi? Jesús sepde. Eer ic
Philippū riep/ so sach ic di in hē wselend
ond die viegebof. Nathanael sepde wet
Meester du biste xps des leuēde gods
ne/ en̄ een coninc vā Israel. O mi siel b
siet/ en̄ merct hoe dat die soete Jesús hen
seluē der werlt begint te openbarē/ end
ouer al sijn apostelē vkiest. Eerst riep hi
Andries en̄ Peeter biō Jordanen/ en̄ do
quamē si in j̄re kēnissen. Andweruē so
riep hise vandē scepe: en̄ doe volchdē si h
nae/ met wille weder te kerē tot haer ni
ringe. Derdewerf riep hise/ en̄ sepde/ cō
na mi/ ic sal v makē vissers d̄ menscē/ ei
doe lietē si dat schip en̄ net/ en̄ volchdē h
na/ en̄ ooc die and̄ apostelen. En̄ doe hyl

ergadert hadde/so leude hñse tot sñnder
roed hñs/en hi leerde se en besochde se
s eē moeder haer eenige kint/en tōuer
erde minlic m; hē/en was altoes in dat
middel onđ hem. Want Hubertus seyt/
at sinte Peter vā onsen lieue here plach
seggē/so wāneer de discipulē des nach
ts met onsen here sliepē/dac hi dan des
nachts opstōr/en plach se te deckē/ō d; hi
sondlinge minde. En het gheuel daer
vā dat Jesus mit and ludē en vrendē op
wech ind synagogē op eenen saterdach/
en hi loec op dat boec vā Esaias/en hi las
die gheest des herē is op mi/en heeft mi
gesepnt om te euāgelizerē d; woort gods
en te predijckē dē armē/en doe Jesus dat
boec toegesloetē hadde:so leude hi aldus.
gudē is dese scriftuer vūolt in uwē oren/
vāt ic bē die ghene daer die propheet of
reect. En haer alder oer warē veruolt
in hē/en geuest om die momichept sñnd
doerdē. En si vūonderdē seer in sñn oer
noedichept/en in sñn gloriose vūcierde aē
chijn. Wāt daer was eē romepn die Iens

tulus hiet / die screef tottē senatorēn van
Romē ald? Ons is opēbarcde en noch le
uende een mensche van groter mogent
heyt genoēpt Jhesus Christ? eē propheet
der waerheyt is hi genoempt ond de he
den / en sijn discipulē gheue hē die naem
dat hij is die gods sone. Hi v̄wect die do
dē en qualen en siecten maect hi ghesont.
In der statuer is hi seer edel ende middel
baer en aenschouweijc / sijn aensicht is
seer eerwaerdelic int gesicht / op dat sijn
aenschouwers hē souldē minnen en ontsiē
Sijn haer is ind̄ verwē gelijc rype hasel
notē / tot; ȳ orē toe ist effen leggēde / ende
vā die oren nedwert is ront crullēde / en
meest gelue verue / en blinkēde en van
ȳre scouderē al wapende. In dat middel
gesteyden / van sinen hoofde na die ghe
woēte der Nazarene / oec mede hebbēde
eē scoō voorhoofte en eē aēlichte daer geē
vlet in en is / noch troeken / noch rimpet
Sijn wangē sijn v̄ciert mit roder roselij
ker verwen / niet hebbēde dat te berispē
was an; ȳ lijf / ȳ baert is groot en ouer

wedich vā haer/niet lanc/mer int midde
in gescepdē. Sijn aensicht dz opslach sijn
roogen met simpelheyt / nochtās vterc
net ripicheyt. Sijn oghen sijn seer claer
in ghesicht en eerwaerdich. Ave is hij
alscouwer tot lachen / mer tot weenen
hi wel gesien. Hi heeft rechte handen/
sijn armen sijn alte ghenuechlic. Hi is
ter swaer in sijn sprekē / en seldē sprekē
o / en seer manterlic in alzij wesen. Ond
de menschen so is hi die alre schoenste / en
als v uient en brudegom o ghi dochtes
in van ihesu. Hier om o mijn siel veeni
gt v mit uwē brudegom iesu / en maect
seluen mede formich en nauolghende
in soete zeden / want hi is een ewighe
sitter dāre sielen. **Shebet**

Dalre soetste sone gods iesu Christus
die na dat u nederquaemste wter
noestinen di seluen die werelt woudeste
menbarē / en du hebste met naerstigher
richuoldicheit door gewandert die stedē
in stratē / en castelē / en dorpē / op dat ghi
de sondige menschen soutste bekeren / en

die droeuige van hertē gesondmaken / e
te geuen vergiffenis die daer waren i
penitencie. Ic loue en glouficeer v wt all
mijnre herten. O alre beste meester gh
uet mi / dat ic v alder heplichste leringh
moet na volghen mit naerstiger herten
en blidelic mach verstaen en soetelic mach
maken alle mijn oeffinge / en leuen mach so
meren en settē na den alder claersten spiege
des hepligen euangelijns / welc den alre soe
ste lippē en den bequaesten tonge ons heel
gekondicht / en mit openbaerder stemme
gebootschap / en met vieriger begeerten
alder volmaestelic hebste volbracht. Ihesus
Christus altoes een wesende metten va
der en metten heplighen gheest. Amen.

Hoe dat Iesus in die brulof
ghenoet werdt.

De derde tijt so gedenck die wonders
like wercken en miraculen Christi.
Inden eersten hoe Iesus met sinen ghe
benedide moeder te brulof genoot wert.
Ende also Hubertinus seyt / soe was ma
ria daer een wijlken tijts te voren om dat

si die dingen halp
besorghen/ en die
soete Jesus quam
nae met sijn disci-
pulen/ en hij ginc
sitten in die laech-
ste stede etēde en
drinckende. Ende
maria die diende
sorchuoldelijc/ bes-
siende of daer pet

hebrac/ en die dienes die quamen tot
mariam/ ende sepden dat haer wijn ghe-
brack. Ende maria ghinc tot Jesus daer
i sat/ ende sepde. Doon daer en is geen
wijn. Ende Jesus die antwoorde. Wif
wat is dij ende mij. Mijn vie en is noch
iet ghecornen/ mer maria betrouwens-
e in sijn goedertierenheyt sepde totten
dienes/ doet dat hi v hiet. En Jesus hie-
ede hē die crukē vollē met water/ en ver-
vandeldese in wijn. En dit was dat eers-
te mirakel dat Jesus dede voor dat volc/
en voor sijn discipulen/ en die dienes die

schentten den goeden wijn / en iesus di
riep ioannes wter bruloft / ende hi vold
de hem / ende die dienes seiden hoe da
alle dinc ghesiet was. **O** mijn siel merc
hier hoe ihesus die ootmoedicheyt end
reynicheden minnet en verkieft. Als di
sittinge des laechsten stedē / en in die ro
pinghe sijn gheminde discipels. **M**erc
voor hoe die soete ihesus ouer al sijn dil
cipulē vgaet die een al hier en die ander
al daer. Als Hubertin? seyt / soe waren
groue rude menschen vā vskant / mer oet
moedich vā herten / daer o warē si waer
dich te werdē princē der werlt / en de god
de here beghan daer mede te gaen predi
kē en sayē dat woort gods / door al in die
en Galileen en Samariē / en alle die lan
den daer omtrent / ende si gingen bloots
hoofts ende mit blotē voete / en die soete
iesus en hadde geen voordeel in ghenen
dingen. En als hi sinen discipelen plach
te lerē of te predikē / so ginc hi daer mede
op eēnē berch / of alleē en dā plach maria
daer mede te wesen als sijn dat wiste / om

Or si sijn soete minlijcke woorden soude
vriē/wārtmen seyt/dat daer noch eē steē
ot/daer sijn op plach te suten. Hier om
mij siel/ghaet hier nu mede sittē/en ho
er naerstelic na sijn soete woordē/en oē
rudē naerstelic in dūnre hertē. Wāt hij
ot. Leert van mi dat ick oetmoedich en
ichtmoedich ben van hertē/en op eenē
aderē tijt so ginc Jesus met sinen ionge
op dē berch vā thabor/en daer so leert
hi hē dat pater noster/ende die acht ias
mede. Als Hubertin? seyt/so haddē die
discipulen alre grote genoechte in Jesus
woordē. Wāt doe si vandē berch gingen
alsi quamē indē wege so coppeldē sijn Je
sus om ghelijc die kierkēs om de henne/
een pegelijc woude die naeste wesen/
dat si te bat sijn soete woorden mocht
vrijē/en ondwege so maecte Jesus een
na sieckē gesont/die lāge gequeelt had.
Berit voort hoe dat Jesus op eē tijt mit
sijn discipulen ginc in een sceepken en
in soete ghebūdidē here leyde sijn soete
wōndide hooft op dat boert vandē scepe

om dat hū slapen woude/ en 39 hant hū
hi onder sijn hoofd/ wāt des nachts plach
hi veel tijts te bedē/ en daer rees op een
tempeest/ en die discipulen riepen tot Je
sum/ en wicte/ en sepdē. Here helpt ons
of wi vgaen/ en die here berispede haer
deynmoedicheyt/ en sepdē. Wat ontste
ghit v deyn vā geloue. Merct oec hoe da
Centurio quā tot Jhū/ en sepdē. Heer
mijn kint leyt siet in mijn hups/ en wor
seer gequelt. Jhesus sepdē weder. Jc sal
mē/ en sal hē gesont makē. Centurio seide
O here ic en ben niet waerdich dat du
gaetste onder mijnē dake/ mer spreect a
leen een woor/ en mij kint sal ghenesen
Ghedent hoe hi die thien malaetsche
menschen ghenas/ en hi hoorde se roep
O Jhesu ghebieder maect ons ghesont
En die soete heere hietede hē dat si gaen
souden/ en tonen hē den priester/ en dat
en quammer niet meer dan een weder
die Jhesus danctē. En Jhesus sepdē hem
Sanc in viedē/ dū geloest heeft di gesont
gemaect. O mijn siel vallet nu dūn ghy

inde here tevoeten en bidt hem dat hi
repnicht vā dī melaetscap en and ghe
taken die in dī regneren / want hī dat
mil machtich is.

Shebet.

O heere ihū xpe ic loue en dancke dī.
O ewige cracht gods en wijsheyt
vads / door dī wonderlike teykenen
igloriose miraculē / mit welckē du heb
licht alle die werlt / op dat ght de her
der gelouiger soutste nodē totten ge
f. Ic bidde di gheeft mi dat ic alsoe sterc
ic moet gelouē in v: op d; ght vā de me
scept der sonden en ghebreken moet
orden genesen / op dat ic met centurio
ich horē dat soete woort. Ick sal comen
makē di gesont / wāt du biste xps des
ēde gods soō / die daer bist gecomē in
werlt om dē vlorē menschen te vlossen.
du en hebste niet ontsiē noch vsmact
arme: noch niet die crācke. En die sno
mondaers te geuen dī ongemeten mil
gracie en dīn ontfermhertich; en en
t doch mi arme mensce dīn goetheyt
weygerē / voor welckē du n; onstuch

¶

ten hebste te steruen Ihs xps bouē al g
bndht. Dat welcke mi wil gonnē de
der die sone en den hepligen geest. Die
ues ende regneers in ewicheyt. Ame

Hoe Iesus quam bi dat vrou
ken van Chananea.

De serte t
lo gaet w
der in dñ seluen
en merct hoe di
die soone goot
quam wandē
mit sinē discipul
op dat eynde
Thyro en Syd
om dat hi daer
woort godes se
de prediken / en siet daer quā een Chan
neus vrouwen / roepende nae Ihm in
groter betrouwē / seggende. Davids
ne ontfermt v myre / mñ dochter woe
seer gequelt vandē viant. En ihus ho
de dat / en en antwoorde niet een woor
en die discipulen badē voor haer / en d

eere sweech. En sij riep noch wed. Das
ids sone ontfermt v myne. **M**ache? sepe
at die discipulē bescaēt warē vā dat roe
ē vandē wijue en si sepdē tot ihm. Here
etse/want si roept ons na. En dat wijf
et niet af/si riep noch wed met luyd stēs
ien here helpt mi. En Jhūs antwoorde
aer/en seide dat hi niet gecomē en was
an tottē scapen des hups van Israhels/
ie vloerē jh. En si en liet niet af/si riep als
jos/en volchde hem na. En ihūs sepdē.
en is niet goet dat broot der kinderē te
emen/en den hondente geue. **O** here
epde si met groter betrouwen/die cleyn
helphē eten wel vandē crumē die daer
allen vand herē tafelē/en die goedtierē
ere en mocht hē niet lāger vbergē:mer
iet groter barmhertichedē op dat wijf
eroert/so sepdē hi. **O** wijf groot is dijn
eloue:di geschie also du wilstē. En haer
ochter die is ind seluer vte ghesont ges
jorden. **H**ier om o mijn siel loep ihm al
jos na/en claget hem oormoedelic v ge
reck/want het is snyder godliker natu

¶ .ij.

ren niet dat hi hē lāger soude mogē ver
boigen. **S**edenct hoe hij der weduwen
soon ūwerte: wāt die text seyt. **D**oe iesus
haer aensach / soe werdt hi met barmhertich
tich; beroert op haer / en seydē. **E**n wilt
niet screpen / en ihūs houwende de bar
seyde. **A**ngelinc staet op / en de daer doot
was heeft op vresen en beghan altans te
spreken. **S**edenct hoe ihs at tot symō die
pharize? hups diemelaets geweest had
en maria magdalena die quam ouer die
werscap / en salde ihs voeten **H**ubertin
seyt dat si haer niet en ontsach met ouer
uloedige tranen / en wtspredinghe haer
hairs te crupen onder die tafel te saluen
en te cussen die voeten ihū **E**n die te was
schen en te droegen met haer tranen / en
hare **M**erct hier des pharize? murmur
cie en die ontsuldige ihm. **W**āt hi seydē
om dz ghi veel gemit hebt / daer o zñ haer
veel sonden ūgeuē. **O** mñn siel gaet dich
wilt tot die voeten ihū met hertelike tra
nen om dñ sondē te bescrepen. **B**esiet nu
hoe die soete ihūs ginc prediken door a

doorpen / lāden / en̄ tasselē / en̄ eē gro
scare vā volc ginc hē na drie dagē sond
en̄ drincken / en̄ ih̄s ontfermde hē
er die scare / en̄ sloech op sijn oghen en̄
die grote menichte / en̄ sepde tot phi
ppen dat hi broot soude berepdē : op dat
nochten eeten / en̄ philipp? sepde / dat
t vā twe hondt penningen broot om
opē en soude niet vnoegen aldus dan
menichte / en̄ nochtās een pegelijc een
wel soude ontfaen. En̄ Andreas sepde /
er is een kūt dat heeft vijf brodē en̄ twe
sicken / mer wat is dat onder aldus gro
menichte / en̄ ih̄s dedese sitten En̄ daer
s veel hoeps in die stede. En̄ daer wa
meer dā vijf dulent menscē / en̄ ih̄s nā
broden / en̄ gebndidese / en̄ bracte / en̄
eldese een pegelijck / en̄ si aten / en̄ wor
vlsadet / en̄ daer worden verghadert
mer dan .xij. kouen vā datter ouer liep:
die daer geheten hadden die loefdē en̄
sichten gode / en̄ sepden / dat hi was een
pheet die daer was toetomende in de
reelt. **O** mijn siele siet hoe die scharen

S .ij.

Ih̄m coninc makē woudē / en̄ hi ōberc
hē van harē ogen. Werſcap. Neēt hi
no d̄jn middach mael in dat middel v
der ſcaren / wāt daer ſtaet Ihūs / en̄ de
dat broot ſiet hem wel an op dat d̄jn ſit
macht geſpūlt en̄ verlaet worden vā h
wāt hi is die alre genoechlicke ſpiſe d
ſielen / en̄ vergadert die erumen en̄ ſt
ken van die oueruloedichept. Seb

O Alre ouerſte waerdichept ende
der claerſte ſpiegel des ouerſte g
hept / die di ſeluen niet en hebſte ontf
te wanderen metten armen ſiecken
ken ende ongeuallige menſcen / ende
hebſte ontfermhertichept gehad op
behoefrige hongertighe menſcen / en̄
hebſte in genade ontfangen die ſond
magdalena / ic bidde di gheuet mi v g
liche gracie / dat ic m̄jn ſondē hier alle
moet beſcrepē met hertelijckē rouwe
leet wesen / op daſe mi hier namaels
lijc mogē vergeuē wordē. Seeft mi o
ghelontheyt der ſielen en̄ des lichaem
op dat ic m̄j oren mach verſaden vā d

hede dijner hepliger leerlinge / die welck
du seer menichfoudelic gedeilt hebste
ende gesaeyt door alle die werelt. Quers
mits den seluen Jesum Christum.

Hoe Ihs optē berch vā Thabor ghinc.
Enoen tyt soe gaet voort in die ge
dachten / en̄ merck hoe die soete Ihs
cum met drie discipulen opten berch vā
thabor. Als Petro / Jacobo / en̄ Joanne.
ende hij toonde hem daer sijn godheyt
sijn aensichte was blinckende als die
sne / en̄ sijn cleder sijn gheworden wit
snee. Ende daer sijn gecomen Moses
de Elias / ende sij spraken met hem.
Iubertinus seyt dat si spraken van sijn
passie. Ende doe leerde Iesus dat para
l. Als dat een goet herder die set sijn
l voor sijn schapen. Ende doen dat Pe
trus hoorde dat dat vā steruen was / soe
ende hij. Heere laet ons hier drie taber
culen makē. Di een / Moses een / ende
elpas / want het is ons hier goet te we
n. En̄ doe sij noch sprekende waren / so
est hem ombeschenen een lichte volck

legghende. Dit is mijn gheminde soon
in welchen mi welbehaghet / hem sul
horen. En doe die discipulen dit hoorden
so vielen si neder in die aerde op haer a
sichten / en beefde seer. En Jesus ginc
hem / en raecse / en sepde. Staet op / e
en wilt niet ontsien / en si sloegen op ha
ogen / en sij en sagen nyemant dan Jhi
alleen. En Jhesus vboet hem dat si dit
sken nyemant segghen en moesten / en
dat hij verresen was vander doot / en
nae die transfiguracie so clam iesus m
sinen discipulen vande berch Thabor
hi sepde dat si hem seer wachten soude
vanden deschen der phariseen / dat wa
haer leeringe / Zacheus die hoorde d
ihs qua / so clam hi haestelijc op eenen
comore boō / om dat hi ihū soude sien / e
ihs sach hem / en sepde. Zachee daelt h
stelic ned / wāt hude soe moet ic bliuen
dij hups. En also hubertin? seyt / so ber
de hi ihūs een maeltijt: en ihūs die qua
daer met sijn discipulen / en at met hem
en daer warē veel publicanē en sonda

die minlike here sat in dat middel vā
hude. En int hups geschiede grote salic
in dien daghe van gode. Om mijn siel
bedenct voort hoe menich schoon mira
men tepken dat Jesus dicwil ghedaent
eft. **H**ist was op eenen saterdach soe
ā Jesus bi Jherlm/ende dar bi was een
ghen/daer waren veel siecken. Ende Je
sepde totten man/ die daer acht endz
tich iaer geleghen hadde. Wilstu ghe
t wesen. En die siecke mā sepde. O he
en heb genen mensce die mi brenge
die piscine/ en die here maecte hem ge
t. En hi maecte mede gesont den vers
tē man/ en hij hietede hē seluen sijn
de op te boerē en soude wanderē. Hij
elste ooc mede twee beseten menscen.
mijn geminde siele die simoept biste/
mits voorgeledē bescouwinge van
dingen die daer gesiet sijn so neem
dijn middach ruste/ en laet dit dñn so
en v̄makinge wesen/ en bescouwet
edelic sijn wtmatige godh; en gaet
ē berge thabor/ om te bescouwen sijn

H

godlicheyt. En na dat Napē vand noe
so ūwacker di wed en siet hoe Jesus bi
weghe gaet / ende die blindē man roep
hem na / seggende. O Jesu Davids so
ontfermt v mijnre / en die soete Jesus
de / en antwoorde wed. Wat wildi dat
v doe. En die blinde sepde wed. Here
sic sie. En die ontfermhertige here sep
Du sietste / dñn geloofc heeft v gesont
maect. Merct nu voort hoe die soete h
sprac mit dat wijf van Samarien / en h
verwoept dat hi was vandē wege. W
so Hubertin? sept / so sweetede Jesus
grotten arbept / die hi gedaen had / wa
hi was getomē vā Galileē tot Samar
welck eenē langē wech was en hem d
ste natuerlick mede. En Jesus die bl
daer alleen mit dat wijf / die Lucina hi
ende si spraken veel dinghen als vand
prophetē en vā haren staet / en hi eps
de drinckē van haer / en si sepde / dat hi
re drincken soude geuē van sijnre font
nen / en die discipulē quamē weder ei
gen Jesus noch sprekē metten wijue.

murmurēerden op Iesus / wāt sijn vā
niet gewoēten warē / en Iesus vstont
er murmuracie / en hi sepde totten disci-
pulen / dat hij een ander spijse te eeten
ode / dat welke si niet en wisten. Hier
om mīn siele merct nu sijn soete mewa-
nept / ende bidt hem dat hi di drincken
te van sijnre leuēder fonteyne / welck
naer ploeyt wt dat milde hert sijnns va-
s / op dat hi inder ewicheyt niet dor-
en moet.

Shebet.

Alre soetste Ihesu en alder edelste
licht des volcx van Israhel en onse
lie. Ick bidde di / ghift mī arme mens-
e dat ick die waerdicheit dīns godlyke
wesen in mi moet bekennen / welckē
mīnen discipulen verdoendeste optent
ch van Thabor oprecht mi vā dat bed-
er traecheyt also du dedeste den ver-
sten man / op dat ick alsoe moet wan-
en in doechde in doechden. Verlicht
mī ooghen mēttē blinden man / op dat
mī mach dat licht des hemels / welck
is v godlycke wille. Rupcket mī op

h :ij.

die ooren des verstants / op dat ick hou
 mach wat du god die heere in mij spre
 ste / op dat ic sat mach drincken van dat
 uēde water / welck du beloofst hebsten
 vrouken van Samarien. Quermits d
 seluen here ih̄m xpm̄ dh̄re sone / die n
 di leeft en̄ regneert ee welick sond̄ eyn

**Hoe Iesus Lazarum verwes
 te vander doot.**

T Evespere
 soe ganc
 der in dij selu
 ende weder de
 hoe dat Iesus
 de van Lazar
 doot / ende die
 cipulen sepden
 Laet os met h
 gaen. Ende iel
 quam te Get
 nien / en̄ daer moetede hē eerst Mart
 ende daer na Maria / ende s̄n weeni
 be yde bitterlijc / ende sepden. Heere
 stu hier geweest / mijn broeder en w

doot / ende doe Jesus sach dat maria
vande / doē screpde hi mede / ende die ioseph
criepden. Siet hoe minde hij hem / en
wachte hi niet gedaen hebbē / dat hi niet
coruē en waer / hi die des blindē māns
si op dede / die blind geboren was / en
mere sepde. Seloest dū broeder sal we
ropstaen / en si verstonden / dat van die
wisenis des ioncsten dages / en Jesus
re waer hebstu hē gelept / en si sepde.
ere comt en sieter. En Jesus ginc met
tot totten graue / en Jesus sepde. Hoert
en steen vanden graue / en Martha
e. Here hi stinct / want hij is van drie
en doot geweest. En Jesus sepde. En
ic v niet gelept. Ist dattu geloofste du
die die glorie gods sien / en si boordē op
steen vanden graue / en Jesus ver
dde hem seluen / en screpde / en badt
vad / en sepde. O vad ic doe di gracie /
dat du mi altoos hebste ghehoort. En
ic bi sal mē wetē / dattu mi altoos hoor
Dit heb ick ghelept om der gheenre
die hier omme staen / op dat sij sou

den gelouen dattu mi ghesept hebste
en Jesus riep met luder stemme. Lazar
comt wt/en Lazar? qua gebonde mit h
de en voetē/en anbadt hē en liet hē ga
Ende daer was een groot verwonderen
van die gheene die daer omme stonden
O mijn siel merct nu wat minne en lie
de dat hi tot desen twee susteren geha
heeft/en si weder tot hē. Want als Jesus
met sinen discipulen plach te gaen pred
kē/en nergent geen herberge crighen
en conde/so plach Martha hē seer soer
uoldelijc te dienen. En alle dingen te be
scicken die noodrueflich warē/mer Ma
ria sat altoes bi die voete Jhu/en hoorde
daer sijn soete minliche woorden/welc
Martha plach te beclagē tege onse lie
heer/en seide. Heere en achstu des nu
dat mi mi suster allec laet dienē/segg
haer dat si mi helpt. Ende die soete he
plach dan wed te segghē. Martha ma
tha du biste soerhuoldich/en du wert
vstoort en turbeert in veel dingen. Ma
Maria heeft dat beste deel vcorē dat va

der niet en sal werden genomen. Aldus
sach Iesus ouer al Mariā te ontschul-
dighen. Hier om omij siel laet sijn clare
belludende stemme ludē in dinē oren en
verct sijn minlicke soete woorden en bes-
pise in dijnre herten. Want hi seyt en
wordē wi niet als cleyn kinderckens dat
wetmoedich wien sullen niet ingaē in
ocder hemelē. En hi seyt ooc. Ist dat wi
vret en laten vader en moeder / suster en
moeder / hups en acker / en al dat wi bes-
tē en boerē op ons dat cruce en volgē
na / wien mogē sijn discipulē niet wer-
d. Ist dat wi onse hant laen aen die ploeg-
e / en achterwerts weder om sien / wi
sijn niet waerdich dat rijcke gods. En
hi seyt. Ist dat wi pet hebben teghen on-
broeder of suster / dat wi onse offerhan-
de latē sullē / en versoenē eerst met hem /
dan biengē dan eerst onse offerhande. Hi
syt oock. Ist dat mē ons laet an dat een
innebackē / dat wi wt goeder hertē dat
ander biedē sullen. Hi seyt ooc. Ist dat wi
vee rocken hebbē / dat wi dē eenē sullen

By .iiij.

geuen die des niet en heeft hi seyt me de
Is onse ooge dat is onse menighe scalche
dat wijt wt steken sullen. En als wi bid
dē / dat wi int heymelijc gaen sullen. En
dat onse lichter hant niet weten en sal
wat onser rechter hant doet. Ende ooch
dat wij niet droeuich wesen en sullen als
wi vasten ende penitentie doen / ende dat
onse ja sal wesen ja / ende onse neen sal we
sen neen. Ende hi seyt te ander stede. **I**
dattu ingaen wilste in dat rijk der heme
len / so houdet die geboden / ende te min
nen onsen here onse god wt al onser her
ten en crachten der sielen ende gedachte
en onsen euen mensche lief te hebben als
ons seluen / Hier sijn alle die ander gebo
den in besloten. Daer om soe eercauwet
sijn soete lere in dynre herten / want tijn
woordē des leuens / ende neemt nauwe
waer sijn soete inspiracie / ende in rumin
ghe dair i di dicwil mede noot ende trec
ket en heffet dat oghe dyns gemoets in
hem / ende weest hem ende sijn discipulen
dienstachtich / ende volghet hem na / om

in soete predicatie te hoerē. Als veronica/
catharina/cusa/ende onser vrouwen luste
ende ander deuote vroukens plagē
tooen/en ganc bi wilen tot marien/om
mer te visiteren/want si moet dicwil der
die teghenwoordichept haers ghes
mediden soons. **Shebet.**

O Maria onse waerdinne o se vroech
de en genuchte/ghy sijt alsoe scho
en also soet/niet hebbēde enige wret
of herdicheit/want ghi sijt van aen
goedertieren/en van aensicht blinc
de minlic/in woordē sacht ende soete
eden/want in u is alle gracie des wes
en des leuens/en der doechdē wijn
se melck supchtmen vander eewiger
shheit/mer honichraten metten alre
tsten honich ontfanctmen wt u alder
nste soeticheit. **O** dierbaer scat der son
ren/want als wi den ouersten coninc
lorē hebbē/en die engelen verbolgen
en/en als wij ons seluen soe swaer sijn/
dat wi niet en weten wat wi doē sub
so helpt ons onsalige dā alleē dat wij

die ogen des lichaems en̄ ons ghemoet
tot v opstaen mogē raet soeckēde en̄ hu
pe biddēde. Daer om o goeder tierē mo
der behoet ons ter ewiger wijsheit dñ
soons/ouermits dñ onghemeten wijs
heyt. Werschap. Neēt nu hier dñ auon
mael met Jesu in symon des melaetsce
hups. In welcken Maria Magdalen
quā mit hondt pont duerbaerder saluē
des laterdages voor palmen / en̄ stortel
ihū ouer sijn hoeft / wt welc iudas eē ge
saeck nā des vertopens. En̄ die discipul
murmureerdē op haer / en̄ ihūs die on
schuldich dese ende seude dat sñ haer ni
moelijc wesen en souden / want sñ had i
hē eē goet wert gewocht / en̄ het war
een tepken sijnre begravinghe / Hube
tin? sept dat ihūs seer moede was en̄ bi
sweet. Hier om o mijn siele merft nu ho
die soete ihūs daer nu bestort sit met di
duerbaer salue. Gesalft hē nu wed mi
die soeticheyt uwer gedachtē als altoo
een goet vernoegen te hebbē in dat gh
ne dat v voorgheset wert / ende dat mi

anckbaerhept te ontfanghen / ende voos
nem ooc mede in die suuerhept dijner sin
ten / wāt hi seyt selue dat hi hond die lelie
heuoet wertrent die dach ond gaet en
er gadert vandē crupmē deser werſcap
n bringt hulpe die arme ſielen / die daer
ijn in die pijn des vegeuiers. **Gebet.**
O Alre ſoetſte Jēſu ewige wijshept /
die Lazarum dijnen vrient verweſ
ede vandē doot / die vier dagen doot had
e gheweest. En grote minne hadſtu tot
nart ha en maria haerd ſuſter en ander
euote vroukens die dij dicke in dijner
oottrufich; plagēte dienē / en dij ſoete
medicacie en minlikewoorden ſeer gaer
te plagēte horē. Ic bidde di verleent mi
gracie die ghi also menigen armē ſonda
e niet en hebste ghewepgert als dat du
ni v wrechte vādē ſwarē ſondē des traecs
eyt / en in welckē ic doot en ſtinckēde ge
verdē ben; en ouermits lange en quade
gewoentē geſtjuet en vherdzt ben. En
nettē ſteen des eygen gemacr en onbes
tenthept ouerghedect ben / op dat ic mit

Lazaro weder leuende moet werdē: en in
den geest vernieuwet. En te wesen ouer
mits dijn gaue oetmoedich en sachtmoe
dich vā herten/eenuoldich inder menins
ge/en simpel inder cledinge/puer int ges
sichte/Slap in zeden/rustich in gemoede/
swāgēde indē monde/voorsichtich inden
werckē vā binnē/en vā butē behoet. So
ber in die spijse/wacker indē gebede/de
uoet indē ghedachtē/vlitich totter beris
pinge bereyt/totter gehoersaemh; trec
kelic/tot alle goede dingē n; traech/noch
Slaperich/niet vsumel/n; droeuich/niet
gestoert/niet roepachtich/mer goedtie
ren/suuer en volic/op dat mī dienst en
wercken v behaechlick en ontfanckelick
mogen wesen/also v dat was vandē heis
ligē vroukēs/en dat si lichamelicken aen
v veruoldē/dat ic dat gheestelijc in mi sel
uen en an uwen creaturē moet volbrens
gen. Quermits desen here Jhm Cristū
die leeft inder eewicheit. Amen.

Hoe dat Jhesus dicwil verz
nachte inden velden.

Te cōpleet tijt so vergadert di seluē
Te luttelken op een cort/ en gedenct
hoe die goedertieren here dicwyl als hi
met synen discipulen ghinc prediken/ en
verghent gheen herberghe crighen en
nocht/ dick plach te vnachtē inden velde
en als si dā niet te eten en haddē/ so wies
ten van die iongeren die aderen vanden
borne en atē die. En sondlinge op eenen
aterdach geschiede dit eens/ dat si die ade
ren wreuen en aten/ en si werden begre
pen vandē pharizeē/ en iesus die ontsult
nich dese. En die goedertierē iesus ginck
an itaen an deen syde vanden berch in
sin godlike gebeden hele nachten ouer
en leed dicwil groot ghebret inden licha
me. Ghedenct hoe dat maria te moeden
was/ als si dit wiste/ dz haer lieue kint als
in den velde of ergent int gebercht mit
sinē discipulē vnachtet was/ en si niet te
eten en hadden/ daer om gruetse nu des
wotelick segghende. **G**hebet.

O maria du biste eē tempel gods en
een gheteikende fonteyne. Tot di

heeft god neder gecdommē. Du biste di
bessotē poorte int hups des heerē. Di h
uet om beschenē die cracht des alre oue
stē. Du biste ōbeulect vandē manniē me
vruchtbaer vandē hepligē geest / en̄ eer
tōcfrouwe wiesende / so heefise gesoghe
en̄ op gheuoet dē here der engelē en̄ der
menscen. Merct hier dñn slaepstede mi
ihū indē velde oft int gheberchte en̄ bid
hē dat sijn arbepdelic leuē en̄ jñ gebet an
di niet vlorē en moet bljuē. Shebet

O Alder soetste sone gods en̄ alre ghe
trouste vrient. Ick loue en̄ benedie
di voor dñn ongemeten minne en̄ liefste
die ghij tot mi en̄ tot allen menscen hebt
gehadt also dat v dat niet alleē genoech
en was / dat ghij ons voorginghet met v
heplige gloriose werckē en̄ stichtige erē
pelē ghen moet dicke vnachtē int heps
melic met lāge gebedē / die welc ghi hebt
dicwil wtgestort met weenen en̄ screpen
van medelidē dattu hadste op onse cranc
hept wint en̄ regē en̄ and ongemac dat s
ter valt ind nachten hebstu niet ontsien

lijden voor ons. Ick bidde di gheeft mi
me mensche dat ick niet alleen inden
erckē vā butē mi te vreden moet setten
mer int heymelijc die vruchtbarich; des
ebets ouermits v heplige ghebet moet
trigē / en om geē wederstoet oft eygen
emac dat en moet versumen. Dit moet
u geuen die gene die sijn gebet alre vol
maectstelikē om minē wille volbracht he
et Jesus xps die ghebndide gods soon/
u moet os allē vlenen; y ewich leuē. Am.

Hoe dat Jesus in Jherusalem
quā sittende op eē ezelinne.

Des donredaechs sulstu aemercken
hoe Jesus oorlof nā an; y moed en
nder vriendē / en hi wilde gaen te Jherlm
en si badē hē dat hi dat niet doen en wil
e / wāt si sochtē hē te dodē / en ihūs sepde
at hi moeste volbrēgē die wille; ihs vads.
ubertin? sept dat maria sepde. Omijn
me ic bid v dattu daer n; en gaetste / wāt
u weetste die lagē die o v gelept sijn / en
lagdalena en die discipulē badē des ges
ijc / en ihs die troestese en sepde d; si des

auonts weder tot hē soude tomen / en
ginc derwerts mit sijn discipulen: en de
ht quam tot Bethaniē so seynde hi tw
vā; ij discipulē / dat si soudē brenge tot h
eē ezelinne / en haer ionc mit haer. En
waert dat pemāt dat beletten wilde / d
mē seggē soude dxtet die here behoefte
was / en die discipulē brochtē ihū der ez
linne en haer ioc. En doē hi was neffer
die guldē poorte / so ginc hi sittē opter e
linne / en doē hi bi Jhilm nakēde was b
dē berch vā Oliueten / en doe hi die sta
sach / so weende hi op haer / en seyde m
groot medelidē. Jhilm Jhilm / waert d
tu bekēneste dat ic bekenuē / du soudes
mit mi weenē Hoe dic heb ic di begeert
vergaderē als eē henne haer kierekē
mer du en woudest niet doen. En doe di
scare des volcx dat vnamē: dat Jesus qu
so gingē si tot Jhīm te gemoet en otfing
hē blīdelic mit loue sanc / en spredē ha
iled indē wege / en pluctē die telgerē va
dē boō / en worpense op die aerde / datte
Jesus oprīdē soude. En die hebreuse

inder hieuē op m; lud stēmen / eñ songē
so dat die hemel wed lude vā dz geluyt
er woordē dat daer op ginc indē hogen
andē minlike o sanna / Hubertin? sept /
at alle die stat van Jhrlm beroert was
ādeseñ coeroēst ons herē. **O** mījn siele
siet op dat oge dñs gemoets / eñ merct
oe dat dīn geninde brudegom sit optē
igge des lūpelen ezelinne met bloote
oetē / eñ mettē blotē hoofde. **M**erct hoe
epn dat sijn gesinne is / als die apostelē
hē minlic eñ begerlic sien si hē an. Die
mīghe gaen voor eñ hebbē haer aēsich
achter gekeert. **D**ie and gaē besidē eñ
so wter sijdē gekeert so sien sijn hē an eñ
e achter gingē die sagen hē altoos na.
Merct voort hoe dat die scribē eñ phari
sen verbittert warē / doe si sagen dat mē
sus aldusdanige eer dede / want haer
ogē kinderē riepē eñ songē mede / eñ si
mochtēs hē niet vbledē. **S**i sepden tot
hīm dat hi die scare soude doen swijgen
n die minlike heere sepde wed. **W**aert
si si swegē: de stenē soudē roepē / wāt de

A

propheet had gesept / dat wt die mond
der cleynre kinderē so hebstu volbrach
dijn lof. En hoe dat hē die pharizeē meer
v̄bodē so si luder riepen en songen. She
benedijt is hi de daer comt in de veelheit
sijnre ontfermhertichz. **O** Davids son
behoudet ons indē ouersten coninc van
Israel hoe groot is dese die welc die th
nen ende dominacien te gemoete lopen
Hier om o dochter vā Sion en wilt nie
ontken / wāt die coninc comt di sachtmo
dich / seer oetmoedich sittēde op dē blot
rugge des simpele dierkens / als daer g
screuē staet. **O** coninc en scepper des we
relts: weest gegroet die gecomē biste on
ons te vlossen wesende een behoudē
hups van Israel. Die vader heeft di gh
sent in die werelt tot eenen saligen offe
welckē alle die hepligē v̄bepdē vā anbe
gin der werlt behout ons indē ouersten
O mijn siel eert nu dijn geminde brude
gom en stroept onder hē die bloemē de
goeder gedachten en die tellegen der h
melscher begeerten en die cleder der goe

er wercken en singet mit luder stemmē
in ouerigher deuocien. **Annus.**

Glorie lof en eer si di xpo een coninck
en vlosser die de kinderlike eer son-
der dat soete / osanna. Du biste coninc vā
israhel / en een eerlyke vrucht dauids du
ste indē name des heerē en eē gebndigt
coninc comes / alle die hemelsche scare los-
sen di indē hoge en die sterfijke mensche
en alle die gheschapē dinghē te samē. Dat
hebreusche volc comt dij te ghemoet met
almē / en siet wi sijn tegenwoordich in
er begeertē met gebede en met loue en
coninc. Dese die di betalen geestelike gauē
des loues seit die daer regneert wi singē
mit soete sanc. Dese behagē en onse deuo-
tie moet dijn behagē o goetieren coninc
en eē goetierē vlosser die welckē dat
alle goet behaget. Dese hoge glorie des
toetsmaect ons dese hebreos siet eē goe-
etieren ouerlyden doet ons dese hebre-
os. **O** mijn siele bidt dijn gheminde nu
om gracie. **Shebet.**

O here ihū xpe goetierē behouder

des werelts / en̄ ontfermhertige v̄losse
des mensceliken gellachts **I**ck doe v̄ gr
cie en̄ b̄ndiccie voor den verwonderend
ootmoedich; / en̄ onwtspreekelike groot
goedtierenh; / die welke du die gewael
dicht hebste te bewisen en̄ als doe du mi
blote voetē opclomste op die rugghe de
simpelē ezelnē. En̄ du hebste ingegae
in die heylighe stadt van **J**hrlm met ver
scaren en̄ loue der hebreuister kinderē
Ic loue en̄ glouficeer dij o edel soone **D**e
uids voor de hoge reuerencie de di bew
sen wert vandē volcke vā **I**srael / vā we
ken du waerste genoempt mit hoger si
men een coninc van **I**srael / ende een p
pheet des waerhepts. **I**c loue en̄ eere di
door dij v̄wōderēde liefste en̄ grote sach
moedichept / als dattu hebste ghewilt
comē willichlick totter iodē boeshept / e
beestelichept vā welckē du bekendes i
coter tijt afgedoot te werden / ende voo
welcx sonde en̄ oueruloedige quaethept
hebste gestort tranen / ouermits medelt
dē / wāt du voorlepdeste hem wat quad

aer toetomende waren na deser tegen
noordiger blijscap. Onuertelike crach
xpi. Ouerste goddienstige sone / wie
nach wtsprekē dijn mogenthept / of wie
voltomelijckē volgē alle dijn louē. Se
ic mīns in dī welbehagē en vīsiteer mī
dī hepl. Coemt mī gemīnde Jesu / en
vorlepde mī in die heplige Stadt Hieru
salem / niet daer prophetē gedoot sijn maer
der eēdrachtich; der ouerster borgeren
In welckē du nu mīc vroechde regne
ste. Clint op dat ionc der ezelinnen dat
op mī mēschelich; / op dat alle lichtich;
onrepne becoringhe mīns vleesches
doet werdē getēmet mitten brepdel der
thoudige / wāt goet is mī te dragē mī
here en onō geworpē te wesen sūnder
en en niet en moet ic ouertredē die ghe
de der gehoorsaemhept / mer met alre
samich; moet draghē die laste der oors
en der insettinge noch nemmermeer
moet ick ophouden vandē arbeyt des
estelikē volmaecthepts / noch geē and
ghē en soeke dā te vorderē in een heys

lich opset tot dat ic werde ghelept tot da
ouerste Jerusalē/daer die eewige vroec
de is/en di daer deuoteliken mach loue
metten hebreeusken kinderen/ende re
pen met luder stemmen. **S**anna filio
uid saluifica in excelsis. Amen.

Hoe dat Jhesus wtten tempel verdree
die copers en vercopers.

TEpitem t
soe geder
hoe die soete Jh
doe hi soe eerlij
in Jerusaleme q
dat hij niet lang
daer nae ghinc
den tempel/er
woep oock rech
uoor wt die c
pers en vcope
en die wisselaers tafelen werp hi om
en der deernen der duuen vercoften
met eenen geesel vā coorden ghemak
en gewapent mit vieriger naerstiche
so verdreef hise al te samē wt die godh

adlen sceenen hem wten ogen / also dat
al tsamen hem ontsagen en vreesde / en
i sepde **M**ijn hups is een hups des ghe
ets / en ghi hebter af ghemaect een hol
er moordenaren / en **J**esus maecte alle
ie siecken gesont die inden tempel warē
en die scribē en phariseen werden ghes
ont in haere herten / ende si werden al
seer verbittert mit herdicheyt ende ni
icheyt op **J**hm / en si sochtē alle die boos
epte en ongherecticheyt die si mochten.
Ende die here sat daer int openbaer alle
ien dach leerende ende predickende dat
voort goods met vuericheyt al totten as
ont toe. En mit groter naersticheyt soe
erispede hi haer sondige leuen en haer
ngheretchte wercken. Ende die gebene
ide heere arbepde seer moede / ende das
e en quam niemant hoe seer dat hi ghe
rebept hadde op dien daghe die hem ees
en of duncken brochte ofte boot / maer
hi moeste des auonts weder ghaen met
sijnen discipulen te **B**ethanien tot **M**ars
en ende **M**arien sonde hi gheusedet

werden. Ende onse lieue vrouwe ende
die ander vrendekens waren seer ver
bljdende / doe sij Jhesum met synen disci
pulen lagen comē ongequest ende si gin
ghen hem te ghemoet / ende ontfinghe
hem mit groter reuerencien / en sij dier
den hem / en den discipulen seer blidelich
En des maendaechs vroech ghinc Jhesu
weder te Jerusalem indē tempel / en di
saduceen quamē tot hē / en vraechdē / of
geoorlof waer dē kepser sijns te gheuen
of niet / en Jhesus bekende haer scalkh
wel en sepdē. Sheeft den kepser dat der
kepser is / en god dat god is. En doe sij sa
gen dat sij ihm niet begripē en mochten
so brochten si hē een vroukē dat si begre
pē haddē in ouerspel / en vraechden hen
wat dat mē met sodanigē doē soude. wā
Moses had gesept dat mense steenen sou
de. En Jhesus bekēde haer boosheyt ende
screeft mit sinen vinger in die aerde / also
dat sijt vstondē / en sepdē. Wie dat sonde
sonde is / die werp op haer dē eerstē steē
si ginghen wten tēpel / en lietē Jhm daer

leen metten vroukē / en̄ sepde tot haer.
Daer sijn si die v̄ wroechdē / en̄ si āt woor
npewert here / en̄ Jhesus sepde weder:
n̄ ic en sal v̄ niet v̄doemen / ganch en̄ en
n̄ilt niet meer sondigen. En̄ Jhesus bleef
indē tempel al den dach / en̄ daer en was
n̄emant die hē eten gaf ofc drincken van
den daghe / hū moſte noch des auonts
ged̄ gaen tot Bethanien om herberch.
n̄ doe maria dat v̄ hoorde dattet verbor
was / dat hē niemāc etē ofc drincken ge
en en moſte / so screpde si wtermatē seer
n̄ die soete heere gruete v̄uendelic / en̄
ode. God gruet v̄ liefmoeder. En̄ ma
a doe si hē hoorde / so weēden si seer / en̄
n̄ mocht niet sprekē / want die iongeren
d dēt haer geseit / dattet die iodē verbo
n̄ haddē / dat mē Jhū eten ofc drincken
uen en moſte. En̄ doese die soete heere
v̄us bedruet sacht / soe en mocht s̄j niet
thoudē v̄ā tranē / en̄ hi troostese soete
ck en̄ sepde / dattet die vad̄ ind̄ godheyt
oe dat menschelīc gheslachte aldus be
gede. En̄ die soete Jhesus nam̄ euen:

delijc bid hant en leyde se totter tafelen
En die discipulen satē daer mede / en die
soete heere troostese alle gader minlic e
vriendelic. En op die tijt wast doe Jhesu
vā Jherosolym quā dat hi die viegeboom vū
ledide / om datmen daer geen vrucht ae
en vanc / wātmen seyt dat Jhesus op die
dach so seer was vermoeyt vā arbeeyt /
so dat hē natuerlich hungerde. Om hē si
aumerct nu dinen brudegō hoe dat hi
vūmoeyt was vā prediken / wāt gister
was hi een geeert conic / mer huden hi
den si hē voor een warachtich prophee
nochtans en mochte hem die noordruft
heyt niet geboren. Daer om so volget J
sum na / en gaet met hem tot Bethanie
in Nathe? hups. En wilt doch gaen si
ten deuoteliken tot sijn voeten / en besc
uerse mit salue der deuocien. En wassc
soe met tranen des medelidens ende b
der hem om gracie. **S**hebet.

O Alre soetste sone gods die daer g
gaen biste inden tempel vā Jherosol
mit vueriger naersticheyt om datstu d

Indeste suueren en̄ repnigen en̄ maken
daer afeen bequaeste stede des ghebets.
Du genaeste die siecken en̄ verlostē dat
rouken vanden wredē vdomers. Ic bid
de dī dattu ingaerste inden tempel m̄s
erten / en̄ so wat du daer in vindeste be
net of sopdelic dat vdr̄ue verre van mī.
Die menigerhande formē en̄ beeldē der
oerliker dinghē als der stenē en̄ perso
nē die werp ned vā die tafelen m̄s ver
tāts / op dat de begeertē des gierichēits
mī niet en moet locken en̄ die oueruloes
icheyt der tytliker dinghen mī niet en
noet vdr̄agē vā die begheertē der hemel
ker goeden. Du makeste ooc een geestel
vā dat coordekē d̄re vreesen. En̄ wt d̄ij
ue vā mī sterckelic alle quade fantasien /
en̄ scalch; des viants / welc die alre quae
ste coopman dic duuel stadelic pleghet te
nomen in die stede des gebets. Dat ghes
lept der beesten afhaelt van m̄nre mes
morien / op dat ic van die lagen des viāts
en̄ van m̄n eppen quaetheyt niet ver
wonen en moet werden / mer du alre

sachtmoedichste here maect mi gheson
vā allen sierten en quellinge der sielē en
des lichaēs / op dat ick ouerichlyck mac
wanderen in dīnre wet. En vlost mi v
die woeginge der duuelē en der mensci
en wilt doch sprekē mīnre sielen dat so
te woort Saet ende en wilt niet meer so
dighen / ick en sal di niet vdoemen / op da
die tēpel mīns hertē / welc du vcorē hebst
in te wonē / di moet sijn een bequaem ca
mer en een alre ghenuuechlicste zetel / of
welcken du mochte sittē met dīnre kep
serlicher mogentheit / en regierē alle dir
ghen in mīn wel behaghen. Dit moe
mi ghesien ouermits onsen heere Jhū
Christum. Amen.

Hoe Jhesus te Hierusalem
weder ginc inden tempel.

De derde tijt so gaet weder in werte
en besiet hoe Jhesus des donre da
ghes weder mit sijn iongheren ginc te
Jerusalem. En onder wege sepde Jhesus
tot sinen discipulen. Siet wi climmen op
tot Jhū / en des menschen sone sal wet

in ouergeleuert om getrupst te werdē
En Jhesus ginc indē tēpel/ en was daer al
in dach/ en leerde/ en sepde veel para
blē/ en die iode betē met haer tandē/ en
imndē/ en sepde. Hoe lange sulstu onse
blē vhangē/ en ons aldus quellē. Bistu
Jhesus/ so segget ons opēbaerlyc Die goe
rtierē here antwoorde hē sachtmoedes
lyc/ en sepde. Ic heb v de waerh; wel ge
wt/ mer ght en geloest mi niet/ die werc
in die ic doe/ die geuē dat getupch van
mi. En si werdē noch meer verbittert vā
wede/ en Jhesus ginc mittē sinen indē tē
pel. En doe hi wter stadt soude gaen/ soe
worpē si mit stenē na Jhesus en na zyn disci
pule/ en Jhesus vberchde hē dat zys n; en
n; en. Ende aldus quam hi mit sine ions
ren tot Bethanien. En die soete moed
dide gehoorit: dat hem die iode wtgedie
n haddē/ en dat si mit stenen wredelhy
c; en na hem ghewopen hadden. Doe sit
ch dat hi quam/ so ginc si hē te gemoet/
en nam hē in haren armē/ en custen vuē
lyc/ en seech voor zyn voetē neder in on

macht en de soete here nase wed op van
aerde met groter waerdichept/en spre
haer vriendelick toe/en seyde dat sy de
anderen daechs alle den dach bi haer bli
uen soude. En aldus so wert si een lutte
ken getroost/en si gingen sitten ter taf
len en aten/en magdalena en die ande
vriendekens die baden he seer dat hi nie
meer te Jherusalem en wilde gaen. End
doe si geheten haddē/doen clam Jhūsm
sine discipulē optē berch quarētana/e
seyde he hoe dat hi gepastijt soude we
de/en haer alre herten werdē bedruet/e
Petr? seyde here dat en moet so niet u
sen. En Jhesus seyde. Sac achter mi sach
nas/en doe Jhesus wigghinc/so sach Ma
ria na he/en syn aensichte blanck als d
sonne. Omijn siel merct nu hoe bedru
die soete Jhesus en syn vriendē warē/w
hi was huden een vermoept vreemt p
grim. Wat hi wert verdreue als een di
men syn toetoesst niet meer en begeet
Des woensdages so bleef Jhesus al de
dach bi synre moeder/en troestese vrie

lyc vā sijnre passien / die daer nu nake
was. En hi seyde haer veel heimelike
sagen die daer toetomēde warē. En die
soete moed wert alte seer bedruet / en sey
O mī sone en wilt dit doch niet latē ge
bedē / mer laet mi voor v steruē. En die
soete ihs seide wed O mī ald liefste moed
dit is die wille mījs vads / want alle die
disturē sullē in mi vuolt werdē. En des
vonds so at hi daer mit alle sijn vruende
vns / en hi bleef daer / en nā ooulof vā hē
dē / en hi seidet hē allē hoe dat hi gepas
t soude werdē / en d; mēscelike gellach
vulossen soude / en hoe hē die heplige va
ers vwachtedē die daer warē in d; voor
rch vand hellē. En si werdē alle seer be
druct / en hi troostese alle als hi best ronde
nā si badē hem dat hi doch te sijn niet
meer gaē en woude mer d; hi sinē paescē
hē woude etē / en si weenden alte seer.
En die soete here seide wed tot hē O mī
mīde en wilt doch niet wenē / wāt ic de
vhoorsaēh; mījs vads i allē dingē hoer
vuollen / mer ic sal wed tot v comē / wāt

des derdē dages sal ic vrisen/ en ic sal mi
paesschē mit v houdē indē berch vā Sio
en ald? warē si eē luttel vtroost En iuda
en was op desen woēsdach daer n; / wā
die iodē warē wroech gegaē indē tēpel
dat si Iesum daer v wachten souden/ on
dat si hem vangen wouden/ wāt alsow
ren si dat te rade gewerdē. En Judas w
ste harē raet wel/ en quam/ en vaechde
wat si hē gheue woudē dat hi hē Jh̄m li
uerde/ en si loofdē hē dertich penningē
en Judas woude dat gelt hebbē/ en si g
uēt hē ter stōt/ en hi was seer vblīt. Ach
ter diē so sochte hi stede en stōde/ hoe d; h
Jh̄m leuerē soude. O m̄j gemindesiel
hoe onnoselic wert d̄j geminde brudeg
vchocht/ en hoe snodelīt wert hidē iod
gebodē/ of si hē copē wilden/ wāt hi wa
hudē eē die alre snooste waire daer mē n
ōme en gaf/ wat mē daer voor hadde o
dat mē quīt mochte werdē. Merct en bi
siet wat oneer hē gesciede vā z̄j discipel
en vā die grote onwaerdich; en bitterch
der iodē diese op Jh̄m haddē. Daer om si

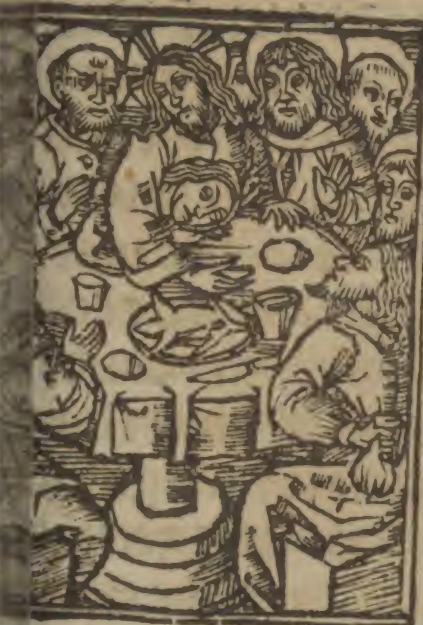
rept Iesum/want hi wil hem seluen en
in vaders rick di ewelic geuen te ghes
wipcken / ist dattu hem verkieste tot ees
in besittere dijns hertē. Ghedenct nu
hoort hoe iesus alle dese nacht voert was
sijn gebede/wat hi wiste wel dat hem
der toecomender nacht nakende was.
daer om bidt hem om gracie. **Sebet.**

O Alre sachtmoedichste ihu en goeda
tierē here du hebste di gewairdicht
voor niet gheacht di seluē te vnderen
at du lange tijt seer lijdsamelic vdragē
ubste die groote nijdich; en bitterh; en
waerdich; vandē iode en tē laetste liet
di vropē en vraden vā dñ epgē discipel
ik bidde dñ gheeft mi lieue here dat ick
erne alle onwaerdichept en bitterheit
mijn eeuen mensce moet lijden en ver
orghen en altoos dat mit soetichēpt des
memoets lichtelick moet ouersettē. Dit
soet mi geuē die geen dinc vsupmit noch
gheter gelatē en heeft dat tot mijnre salie
pt noot was. **Añ** Hoe Iesus die came
liet bereidē daer hi; y auōtmael in ade

K

De serte tijt so gedēct hoe ih̄s des d
redages weder ginc tot ih̄rlm me
zñ. xi. discipulē. En̄ so hubertinus seyt /
gic ōse soete vrouwe en̄ magdalena / ma
tha / lazar / en̄ die and̄ vriedekēs mede
tot ih̄rlm / en̄ met oueruloedige tranen
en̄ bitterē rouwe namē si oorlof vā malc
derē: en̄ rustē elc malcander vriedelic me
beduict hertē En̄ de soete ih̄s seide **M**
keert weder thups m̄ lieue vriedekē
en̄ ic beueel v minē hemellicē vad̄ **M** ma
dalena ic beueel v m̄ lieue moed / en̄ w
set haer b̄ in harē noot / en̄ troost malca
der ondlige / wāt gh̄ en moecht geen
troost meer vā m̄ ontfangē / dā als ic ve
resen ben / so sal ic wed̄ tot v comē En̄ do
schepde ih̄s van daen met s̄jn discipulē
en̄ maria met die ander vrieden bleue
staen sien na hē / also langhe als si hē sie
mochtē / en̄ als hē dochte dat ih̄s hē on
me keerde / so neyhdē si hē toe met scre
enden ogen al totter aerdē toe. En̄ als si
hē niet meer sien en mochtē / so keerdē si
weder thups wert met groter droefhēp

En die discipulē
vraechden Iesum
waer dat hi sinen
pacften soude ees-
ten. En Iesus seps
de dat si gaene sou-
den in eenen stad
en daer soude hē
gemoeten eenen
man/en soude dra-
ghen een flessche

ers / ende die waert van dien hupse
en si segghen dat die here daer wou-
ten met sijn discipulē sijn auontmael
geschiede so. Ende die discipulē bereps
gem daer een schoon cenakel/en die
hen die daer in nootdruftrich soudent
en. **O** mī siel berept nu dinē bruyde
eene bestroepde camer in dat hupse
hertē/daer die soete Ihs met sinē dis-
ciple mach eeten sijn auōtmael. En alle
rechtē dñre sielē moeten hē daer toe
gē o aldusdanigē gast mine en diecē
wisen **W**āt die soete Ihs sal seluer ge

noech voor hē biengē daermē dē tof
houdē mach Daer ō v̄ciert die camer d
hertē mit innige gedachtē en̄ deuote
bedē en̄ goddienstige werckē Diet da
tafel gemaect viertāt als vā die vier p
cipael doechdē / en̄ legt daer op eē taf
hē d; gewrocht is m; menigerhande l
saēh; en̄ settet dair openē plateel de n
en̄ breet is dair d; paeschlā in leggē m
die gegotē sal wesen m; menigerhād
geertē en̄ toeniginge tot gode en̄ tot
mellce dingē . En̄ du sultste daer settē
nē daer die here mit sinē discipulē wt
ken mach / die daer gedraept sullē sijn
die godlicke doechdē / en̄ ghi sult daer
leggē die brodē die gebackē sullē wexē
die twalef radtē des hepligē euāgelij
soetichept smaect en̄ alle genuecte
datmen behoeuē sal dat sal die here v
hē biengē als hi coemt tot deser werl
Werscap. Neemt hier d̄j middachm
in deser werlscap / en̄ berept alle dingē
z̄j wel behagē wāt hi heeft; z̄j genuect
gelet in d̄ werlscap / wāt hi leyde tot sin

discipelē. Met groter begeertē heb ic bes
mert dese paesscē mit v te etē eer d; ic l; dē
Omijn siel merct nu hoe dat ihūs dat
paesschlā eet nader figurē / en is vborgē
sacramentē. En en mach di niet geboe
mettē discipulē ander tafelen te sittene
weest een vandē genen die daer dienē.
wi vergadert die brocken en stucken die
er vallen vand tafelen / en brenct hulp
in armē sielen / die daer legghen in die
one des vgeuiers.

Shebet.

Alre minlijcste here Jesu Criste die
daer bewoelste d; nē discipluen wt
erichept d; nre liefcē die du tot hē had;
dat si dē paesschen soudē berepdē op
tu d; auontmael mit hē eten woutste
dattu lidē souste Ic bid v geefc mi dat
een bequame ghestroepde cenakele
met makē in m; nre hertē / daer du met
dē discipulē in werstapen mogeste. En
die die crachtē m; nre sielē m; n; lichaems
moetē di dienst en waerdich; bewisen
in memorie vstant en wille Vā desen ver
hē swarē sacramentē of vlicht en ghe

voet moeten werden. Dit moet mi ver-
nen die gheene die selue dat waracht-
paesschlam is Jesus Christus een gel-
dijt god inder eewichept. Amen

Hoe Jesus de discipulen voete wiesch

AEnoen t
so keeret
weder in waer
ende mercket
ootmoedich; o
liefs heeren Je-
Christi / want
d; auontmaele
daen was nad
figueren. Als
euangeliste se

so leyde Jesus sine ouerste dede af / en
nam dat water in een becken / en beg
die iongerē haer voete te wasschē / en
d; rechdese met d; lindhē cleet / daer hi
de gegoit was. Merci nu o mensche
eenige gods soone / hoe dat hi hem he
in die wassinghe der voeten. Hij knie
op die blote aerde / en wiesch die slyck

hi onrepre voeten sijnre discipulen met
sine gebenedide handen. En sommighe
willē seggē v; hi alre eerst iudas sine ver
vands voetē wiesch om datter inmer niet
ontbrekē en soude vand urtherste volcomē
heit. En dat kint marcealis droech dz becs
m; dz water / en was ihs seer diestach
ch. En die gebndide here quā tot symō
petr? om sijn voetē te wasscē / en petr? sei
here du en sulste m; voeten niet was
cē ind ewich; En ihs sepde wed. It dat
dijn voetē niet en wassche / du en sulste
een deel m; mi hebbē ind ewich;. Doē
pde symō petr?. Here en wassce niet als
men m; voetē / mer oec mijn handē ende
m; hooft. En ihs sepde wed Die gewas
men is en behoest niet dan datmen hē de
voetē wasscet. Shi sijn repn / mer niet alle
id. En ald? heeft die oermodige here
wort alle de voetē der discipulē gewasscē
hi daer na dz hise gewasscē heeft so heeft
wed aēgedaē m; cleet en hi gic sitcē / en
idel. Wret ghi wat ic v gedaē hebbe. Shi
wret mi here en meester / en ghi segt wel

wāt ic dat bē. En heb ic v voetē gewassc
hoe vele te meer sijn ghi schuldich die een
des anderē voetē te wasscē/wāt ic heb e
exempel gegeuē dat ghi makanderē sul
doē also ic v gedaen heb. Wāt een knech
en is niet meer dā sijn here/noch die disci
pele en is niet meer dā sijn meester. Dite
seg ic v alleē niet wāt ic weet wiē ic v co
heb. Omij sel neēt v hier dijn middact
ruste en rustet mit Joannes op die soet
borste ihū/en fuget daer wt de grondel
se oetmoedich; sijn werckē en sijn costel
ke exempelen die hij ons ghelaten heeft
om nae te volghen. **S**hebet.

O here Jesu Christe alre oetmoedich
ste exemplaer der doechden. Du er
hebste di niet alleē ontsiē di seluē neder t
bügen voor dijnre discipulē voetē en de t
wasscē vandē onrepnē slycke en sondlin
ge voor dinē verrader Judas. Ic bidde d
dat ic dī exēpel na moet volgē en alle mi
schen dienstachtich moet wesen/sondlu
ge die mi cōtrarie sijn/op d; ic v dienē moe
gewasscē te werdē vā allen onrepnichel

er sielen en des lichaens. En alsoe eē deel
it v moet ontfangē hier na in dat rijke
s vads/welckē ghi dē discipulē belooft
et indē laetstē ouontmael doe ghij v ge
aerdichde haer orepne voetē te wassē
ni beuaelt hē dat si v exempel na soudē
olgē/dat welc mi nēmermeer wter her
in en moet come. Dat geschiede mi ouer
mits xpm. ii. Omijn siel visiteert nu ma
nen/wāt si in deser werescap niet en was
ni maect hier dijn achtermiddach callins
e/wāt die toecomende dingen vā harē
ebndiden lieuen geminden sone warē
aer tegenwoordelicken bekēt Sebet.
Ood gruet v ald heplichste vrouwe
der werlt en coninginne der bliscap
en. Du biste die alder soetste fonteyne
er goedertierenheyt ende ooc eene scijn
al des hemels Du biste die soeticheit des
hemelschen paradys/ende die grote vro
cheyt goods. Als ick arme mensche dij
ensie soe duncket mij dat ick den hemel
ensie verciert metter blinckendere star
en/ende dat ick woen in een pueel van

weelden. En om v groothept so vergee
ic mijns selfs/ en verwondert nu van di
groothept uwer ghauen. O bloepend
roose. O alder vruchtbaerste wijnrand
O al d'clærste dageraert. Wāt die clær
dach die ewige sonne onse lieue here ih
cristus is gegaē door d'jn heplige lichaē
die daer heeft vscenen door alle de werl
o eerlamige moed O onse waerdinne b
hout ons ter ewiger w'ishelt d'ns soos
Quermits d'jn onghemetē goethept

Vanden auonmael ons heeren.

Te vesper tijt so gedencē hoe die soe
te jesus doe hi die voetē gewassē
hadde/ en hi wed was gaē sitē / so begā
hi te prediken een soetelick sermoen. In
welcken sermoene hi alle dingen seggē
de was die toecomēde warē En hi insette
de en consacreeerde dat broot/ en gebndi
det/ en z'j ogen opslaēde ten hemel/ en dē
nad' ind' godhept gracie doōde/ soe heuet
hi hē seluē gegeuē in eē swijse/ en des ge
lyc sonā hi dē kelck/ en gebndide dē wijn
en gaf hē sijn heplige bloet en dranc. En

hi leerde hē ooc dat si dat self soudē nemē
en ooc dē anderē souden geuē **H**ier ōme
o mī siel gaet nu mede sittē bi deser tafes
lē en luistert nauwen a; hē godlike woor
dē / wāt si; hē vol godlike v̄borgē th; Wāt
hi septs **N**et begeertē heb ic begeert dezē
paestcen met v te eetē eer dat ick hē sal
Mer ic nu hoe dat hi Judas gaf dat inge
doopte broot en septe **D**attu doē sultste dz
doet haestelic / en dz en v̄stōt niemāt. **G**e
denct nu hoe die soete ihs gewōt wert in
hē hertē doe iudas wtgic om hē ouer
te leuerē en hi hē dat igedoopte broot n;
gewepgert en had **O** mīn siele venicht
nu v seluē met desen geselschap / wāt het
sijn anders niet dā hups genotē en ouer
ste princē des hemels / en dī en sal niet an
ders voorgeset werdē / dā dīn brupdegō
die daer is die ewige wijsheit en die glo
rie des vadlike wesens en self god wesen
de. **H**i is die blīschap der engelen en een
oueruloedich loender alle sijnre wtuers
coren. **H**ier om o mī siel neemt hier dīn
auōtinale i deser paestcheliker wer scap

eñ voede di van deser spijlen. Wāt hi seyt
so wie dat mīn vlesche eet eñ mīn bloet
drinct die blīft in mī eñ ic in hē. Hier om
wat woutste meer vā hem hebbē dā dat
hi hem seluen di ghelaten heeft in een ee
wich pant dīnre minnen / eñ in een ghe
brupcken sijn selfs / dair om vsade di seb
nen hier op dattu hier na vā sijn volhz
droncken moeste werdē. Eñ v̄gadert die
crumē vā deser werstap eñ brengt hulp
dē armē sielē die daer z̄j in dē pīne des ve
geuiers. Om̄ siel hoort nu na z̄j soete
woordē die hi sinē discipulē toe spreect eñ
laet dat hē tot eēewich testamēt. Legget
dīn hooft op die borst Jesu / op dattu se te
badt verstaen mogeste. Wāt hi seyt. **N**z̄j
lieue kinder Dats mī gebodt dat ghi on
derlinge minnet also ic v gemīnet hebbe
Wāt daer bi salmē v kennē dat ghi mīn
iongerē sīt. **I**st dz̄ ghi onderlinge minne
hebt. **M**īn kinder kēs seyt hi mede gelo
uet in gode eñ in mī. **I**n mīns vads hups
sijn veel woningē / waert ands ic haddet
v gheseyt / wāt ic sal gaē berepdē v die ste

2. Ic sal wed tot v comē en bi v bliuē en
mi sullē eē woningē bi v makē. **M**ij vrie
de geue ic v en mijn vrede laet ic v. **N**iet
is hē die werlt heeft geue ic hem v mer
hebbet betrouwē ic hebbe die werlt ver
sonnē en en laet v hert niet vsaecht wes
m noch vwaert ghi hebt gehooit wat ic
gesept hebbe. **I**c sal gaen en comē **W**aert
at ghi mi mindet so sout ghij v verblidē
want ic gae totten vader. **S**hi sijt mijn
vriēde ist dat ghi doet d; ic v gebiede. **w**āt
t hant en sal ic v niet meer heetē knecht
en / wāt de knecht en weet niet wat sine
vree doet. **I**c heb v vriendē geheetē / wāt
al dat ick vā minē vader ghehooit hebbe
at heb ic v gesept. **S**hi en hebt mi niet
vruertorē / mer ic heb v wtuertorē. **D**at
gebiede ic v d; ghi ondinget minnet. **A**l
at v die werlt haet / weet dat si mi voor v
vhaet heeft. **H**adt ghi vander werlt ge
veest / die werlt hadde gemint dat haer
was / mer wāt ghij vandē werlt n; en sū
aer o haet v die werelt. **H**ebbēse mi ver
volche / so sullense v oot vvolgē. **H**ebbēse

mijn leeringe gehouden si sullen ooc die v
houden. En dit sullē si v doē/wāt si dē gee
nen niet en kinnē die mi ghesepnt heeft.
Dit seg ic v/op dat ghin; gescondilizeert
en wort. Die tijt sal comē dat si v wter sp
nagogē sullē werpē/en elc van hem lups
den sullen gode eē sonderlinge diēst was
nen te doen/want si mi noch de mijn niet
gekent en hebben. Voorwaer seg ic v ghi
sult scerpē/mer die werlt sal haer verbl
den/en v droefheit sal in bljšchappē ver
wandelt werden. Dit heb ic v gesept/op
dat ghi vrede hebt i mi/mer in die werlt
suldi druck en liden hebbē/hebt betrou
wen ic heb die werlt verwonnen. Omij
siel merct nu naerstelic alle dese woordē/
en holet hoe dat hi sijn gebet spreet tottē
hemelscē vader/biddēde voor die gheen
die in sinē naem geloouen. **S**hebet.

O Vad die vre comt vclaert dinē sone
op dz dñ sone di vclare also alstu hē
gegeuē hebste mogētheit alles vleysces
op dattu hē alleen dat ewich leuē gheef
ste dattu mi gegeuē hebst. Dz is dz ewich

nuē dat si di kennē alleen eē warachtich
od en̄ ih̄m xp̄m de du gesept hebste Jc
heb di v̄claert opter aerden en̄ dat werc
dattu mi gaefste te doen heb ic volbracht
en̄ du geminde vad̄ v̄claer mi nu mi die
waerheit die ic hadde eer ic in die werelt
was bi di Jc hebbe dinen naē den menscē
wel geopenbaert die du mi gaefste vand̄
terlt. Si warē di en̄ du gaefste se mi. En̄
hebbē d̄h̄ leeringe gehoudē. Nu hebbē
bekent dat alle dingē die du mi gegeuē
hebste vā di; h̄ / wāt die woordē die du mi
geefste heb ic hē gegeuē / en̄ si hebben se
v̄fangen en̄ waerh̄c bekennet di; ic vā
v̄wtginc en̄ geloofden dattu mi geseint
hebste Jc bidde voor hē en̄ ic en bidde niet
voor die werlt / mer voor die geen die du
mi gegeuen hebste: wāt si d̄h̄ sijn / en̄ alle
dat m̄h̄ is / dat is ooc mede d̄h̄. En̄ ic ben
v̄claert in hem / en̄ nu te hāts en ben ic
v̄ die werlt niet / en̄ dese sijn in die werlt /
en̄ ick come tot d̄h̄. O heplighe vader be
v̄tse in dinen naem die du mi ghaefste
en̄ niemant vā hē en bleeft verlorē dā ab

leen die sone der vdoemenisse/ op dat di
serifruer veruolt werde. Ick gaf hē min
leeringe en die werlt haerse/ want si va
der werlt niet en sijn/ alsoe ic ooc vande
werlt niet en ben. Ic en bidde niet dattu
se vander werlt neemste/ mer dattu se v
dē quadē beschermste. **H**eplichste inde
waerhept also duse in die werlt gesept
hebste. Ic hebse in die werelt gesept e
om dit so heplich ic mi seluen op dat sijn i
der waerh; geheplich werdē. Ic en bi
met alleē voor dese: mer voor alle de gen
die ouermits dinē naē gelouen sullen i
mi op dat sieē sijn/ also du vader in mi e
ic in di/ op dat si in ons een sijn. En die w
relt gelooft dattu mi gesept hebste. **E**
die claerhept die du mi gegeuē hebste d
heb ic hē gegeuē op dat sieē sijn als wie e
sijn. **O** vad ic wil dat die du mi gegheue
hebste daer ic ben dat sijn daer ooc sijn mi
mi op dat si mijn claerhept sien die du n
gegeuē hebste/ wāt du mindeste mie e
dat die werlt gemaect was. **S**erechtig
vader die werelt en heuet di niet beket

ā dese kennen dattu mi gesept hebste;
c heb hē dinen naē condich gemaect/ēn
falle hem condich makē: op dat die min
e daer du mi o hemelſce vader mede ges
int hebste in hem si/ēn ic in hē. O mijn
el ſiet hoe waerden voldoen des gebets
jns geminde voor di ēn voor alle die in
nen naem gelouen gedaen heeft. Daer
m bidt hem om gracie. **G**hebet

O here Jezu xpe alder soetste spijs der
sielen die di seluē wt groothept der
minne die du tot ons haddeste/ons gelas
hebste in eē ewich testamēt als dñ lich
e tot eēre spijſen/ēn dñ bloet tot eē drac:
welckē wi arme menscē gracie in vcris
en. Ic bidde di door die sondlinge ēn ver
wonderēde minne ēn waerdicheit de du
is bewesen hebste/doe du wt oueruloe
ch; dñre godliker milch; os di seluē alte
aele gegeuen hebste te ghebruycken.
alder oueruloedichste waerdicheit. O
erwonderende soetichept bouē alle soes
hept te hebben gode warachtelijt tees
enwoordichept wonderlijt verborgē

sijnde onder dat sacrament. Seest mijn
dat ic mij waerdelic tot deser tafelē moet
bepredē en als met droefhept des hertē
voor mijn sondē eē puer cōscientie inden
belien een opborēde gemorde inden ghe-
bede eē starc geloue. En grote hope van
nēde begeertē deuote tranē reuerenci
met minne iubilerēde bljscap my vresen
en dat wert dijre gracie in mij inderste
diepe neyginge in warachtiger ootmo-
dicheydes hertē voorgaende om te con-
tēplerē die hooch; dñs godlike mogent-
heits / op dz die achterlatenisse dñs waer-
digē testamēts als salihlic te gebrukē dñ
heiligelichaē en dñ pñlose dierbarē bloet
en dñ costelike geber / welc du hebste deu-
otelic wtgestort voor os dñnē hemelscē
vad na dē laetstē auontmael mi mede de-
lachtich moet makē alle dñreweldadē en
mede deplige dñs ewigē rjck en deuote
nauoluinge dñs onbeulette leuēs Jesus
crys die bouē al gebñdijt is ind ewicheit

**Hoe Jesus ouer dat riuierken
Cedron ginc om te bidden.**

Te compleet
tijt soe vers
gadert dij seluen
een wepnich op
een coit/want de
grote dach onser
verlossinge is na
kende. Gesiet nu
hoe de goederties
ren heere Jesus
Cristus met sinē

discipulen opstont vanden auontmaele/
n̄ gic ouer dat riuierkē Cedron / en̄ doe
pde hi tot sinē tongherē indē wege dese
arabel. **I**ck ben die warachtige wijn
oc / en̄ mijn vader is die ackerman. **S**h̄
it die telligen en̄ si omsingeldē ih̄m / om
at eē pegeljt die naeste woude wesen /
n̄ dat si z̄n milike aēlicht soudē scouwē :
i sijn alder soerste woorden suden vstaē.
n̄ doe hi quā biden berch vā Oliueten
se pde ih̄s tot sinē discipulen. **N**aine
el is bedroeft tott doot / dwelc de discipu
door haer herte sneet **D**aer o o mij siel

So vermenghet v met desen bedruuctē gesel
schap/ en siet dinē bedruuctē here wel aen/
wāt hi seyt. Bidt hier met mi. En hū liet
daer de acht iōgerē/ en nā met hē petrū/
Joannem/ en Jacobū/ en ginc van daen
also verre als eē boochscoot weges en sei
de tot hē. Waect en bidt op d; ghi niet en
valt in betoringe. En iesus die ginc optē
berch vā Oliuetē/ en viel ned in; hū gebet
en septe. Vād oft mogelijkck is so laet dese
kelc der bitterch; vā mi gaen. Nochtās o
hemelsche vād niet als ick wille/ mer als
du wiltste. En sijn sweet wert als dropelē
des bloets lopēde in de aerde. En hi vscud
de hē en beefde indē lichaē/ ouermits kē
nisse der pijnē/ en smadelichept die hē na
hēde was. En hi stont op en ginc tot sinē
discipulē/ en vātse slapēde/ en seide tot hē
Slaept ghi nu/ en moecht ghi niet eē vie
met mi wakē. O petre du waerste bereit
met mi te gaen indē kercker en indē doot.
En ihs schiet vā daen/ en ginc wed in; hū
gebet. En beclaechde hē tegens sinen he
melschē vād/ dat so veel menscē sinē doot

ondeelachtich soude werden / en hi ginc
wed tot sine iogerē / en vāse slapēde. En
so Sūgitta sepi / so en wiekede hūse doe
niet / mer hi ginc wed in zū gebet / en dan
cte sine hemelscē vad dat de tijt gecomen
was dat alle dinc volbracht soude werdē
dat de prophetē gesprokē haddē / en ihūs
gaf hē seluē ouzr en seide ¶ hemelscē va
der n; als ic wil / mer als du wilste / dinen
wil moet geschiedē / doe wert die nature
also benaumet van die vuaerlich; des do
des / so dat die soete here doe hi op zū ges
mīdide kniē n; staē en mochte / mer strec
tēde hē seluē opter aerde / so sweetede de
soete ihs water en bloet: also oueruloede
ic d; alle zū cled nat werdē also vloepde d;
iā zū aēsicht en hair / en als hi dat afdede
o berstede d; oueruloedelic wed wt / also
at hi daer zeer af crācte indē lichaē / wāt
n hadde alle die weec seer geaerbevt / en
o Lucas sepi / so was ihs nu indē vterstē
trijt geset: en hi badt lange. En die enge
en quamē en troostē hē / en sepdē. ¶ du
nuerwinlike kempe des ouersten sterē

heits ōs v̄wondt zeer dattu dus tranc
ste gewerd̄. Du biste scō bouc̄ alle crea
turē en̄ du s̄yiste nu alte seer v̄saget v̄ā de
anxt des doots. Here du biste die bō der
ontfermhertich; en̄ d̄y volc̄ datt sic indui
stermissen d; v̄langet seer na di hubertin?
sept d; eē engel sepde **O** m̄y ald̄ liefste he
re weest stact v̄ā gemoedewāt de mogēt
hept des v̄ads sal di een onderstāt wesen
Hier ō o m̄y siele neēt hier d̄y nachtrust
met ih̄u optē berch v̄ā oluetē / en̄ geuet
hier v̄seluen ouer met ih̄u in dat welbes
haegē gods en̄ d̄yre prelatē en̄ alle druc
en̄ bangichept te lūdē en̄ te v̄douwen en̄
bidt d̄yn geminde om gracie **Sebet.**

O Alre soetste sone gods die d̄y seluen
also seer om m̄ynē wille vernedert
hebste / en̄ di selnē gewillichic ouer gege
uē hebste totter alre bitterste passie / op
dattu ōs v̄lossen soutste en̄ niet en hebste
v̄smadet. **O** ouerste mogent; v̄ā d̄ynen
creature dē engel ī dinē gebede getroost
te werdē **J**c bidde di o firmamēt der enge
lē en̄ troost der ongenalliger dat ic nu in

lle mī rouwe en bāgich; moet kerē tot
mī gebede / op d; ic vā al uwer graciē en
roost des hepligē engels moet werden
reholpen En dat wāter en bloet dat ghi
ueruloedelict wt hebste gestoit wt anrte
es doots dat moet mi; zū eē soete voertō
linge in al mīre bangich; eē vūollinge
le mīre begeertē ind nootdruftricheyt.
dit moet mi geuē die gene die sijn gebet
re volmaecte os sinē hemelste vad ghe
fert heeft Jhesus Cristus die gods sone.
Vand passien ons liefs heerē Jhesu xpī.

DEs vridas
ges te mers
ten tjt so stant op
en verwaert di
seluen / en besiet
ope goedertieren
heere quam vā
den berch vā Oli
ueten / en vergas
derde sijn discipu
len en brochse bij
en sepe. Volcht mi na. Omijn siels

nu ginedijn geminde voor sijn discipulē /
om dat hi ghinc tot sijnre passie / mer tot
noch toe hadde hi altoes i dat middel ge
weest onder hem luden. Doe de discipu
len ih̄m sagen dat sijn schoen aensicht al
so melmaect was vā dat bloedige sweet /
so werden si seer beduict / en̄ sagē hē ont
fermelijcken aen. En̄ die soete here die in
strueerde se vā die comende dingen sijn
bittere passien. En̄ doe Jhs sijn vianden
genahede omtrēt als mē met eē armborst
scietē soude mogē / en̄ h̄ise vā verre sach
comē met fachelē / lantaernē / cupsen / en̄
stauē / en̄ mit groot gebuesch en̄ gerucht
Doe bleef ihs staēde en̄ riep met luyd stē
mē en̄ sepde. Wie soect si dat woordē seer
scoutelic / en̄ seide Jhm̄ vā nazareth. Doe
si; h̄ godlycke stēme hoordē en̄ hi sepde Jc
bēt so veelē si achterwairts ned of hair de
moort gestekē had . En̄ doe gic ihs noch
naerd en̄ seide Wie soect ghi si stondē op
en̄ seide ih̄m nazarenū. En̄ die goedtierē
here sprac in die stēme des heiligē geeste
en̄ seide Jc bīt En̄ si en mochtēs n; vdragi

n si vielē ned achter rugge/ en ihs ginc
och naerd also d; hi hē genaecte op twe
redē. En hi sprac m; die stēme; ihs mēsch
its en seide **W**ien soect ghi En si āt woor
ē ih̄m nazarenū en hi sede goedtierlic **J**c
et en hi trat naerd en sepde **I**st d; ghi mi
oect so laet dese m̄ vriedē wech gaē. En
ōsingeldē hē als gripēde woluē en si sei
ē tot iudā. **N**u maect eē eynde d̄re saken
en iudas trat toe en gic tot ih̄m en cultē
ē sinē geb̄ndidē mōt en sepde. **W**eest ge
ruet meester. En die goedtierē here en
pepgerde hē sinē mōt n; mer sepde met
groot medelidē. **D**i iuda mit eenē cusse v̄s
aetstu des menschen sone. **H**et waer di be
er dattu nie gheborē hadste geweest En
echte uoot sloegē si haer misdadige hā
en aē ih̄m **O**m̄ siel siet nu met eē mede
dingen gemoede hoe si doe ih̄m o besin
geldē als b̄iestende leeuwen om te van
gen en te scorē. **S**i quamē daer met fache
en en lantaernē als tot enē moordenaer
en met geroep en felh; so bondē si hē als
ē dief met coordē en smeten hē met vups

ken en met stocken en stietē hē met haer
voeten. Si namē hem ooc met groter ni
dichept bidē baert/en so sleeptē si hē van
dē berch/en met sodanich sel ghelaet sou
brochtē si hē tot annā. **O** mī siel gedenc
nu hoe die iongherē doe vlogē van Jhesu
Als Hubertin? sept so vielē si ned ter aer
den en sepdē. **O** alle onse troost waer mo
gen wi vlien/waer mogen wi gaen. En
al scrypende riepē si om vraech inden he
mel en liepen tot Mariā die moed gods/
en bootschaptē haer dz haer here en mee
ster geuangē was Doe viel die gebndide
moed in onmacht en en mochte eē woort
niet sprekē. **O** mī siel blīsc nu eē luttel bi
maria om haer te troosten/wāt haer siel
is in groter bitterh;. En gaet wed in An
nas hups/en siet hoe die selle iodē Jhesus
daer vroechdē met groter geroep en ges
baer en en wisten niet wat boosdz dat sij
tegē hē vsierē woudē/om dat si sagē dat
tet annas te wille was En annas vraech
de hē om die leringe / en om die scarē des
volcs die hē na plagē te volgē En ihs ant

woorde/ en seide
Al ist darick v die
waerh; segge/ gi
en geloest mi n;
Diaget de gene
dier gehoorit heb
be/ en si sullen ge
tupch ouer mi ge
ue. Ende doe sloech
he Marcus neue
aen syn gebene

de mont ende seide/ sulstu also den bis
top antwoorden. En die goedertieren
re antwoorde sachtmoedelijc en seide.
Ic wel gesept/ waer om slaetstu mi.
En heb ic qualic gesept so gheeft getup
nis vande quade. En doe riepē sū alte
nē met luyder stemmē. Diet hoe hi hē
et woordē behelpē can/ en also namen
maer onreyn rasele en spogē i sijn soete
bndide aēlichte. En die soete ihūs sat
er so sāmerlijc bebloet vā de kinne bac
ch/ wāt Hubertin? seit dat hi so groot
as dz ihs daer af ter aerdē viel doese hē

gegeuē wert. Si v̄bondē hē sijn heylige
aensicht en̄ sloegen hē daer in en̄ ald? soe
dedē si hē allen die smadelich; die si moch
ten. En̄ petr? stont bi dat vier en̄ warni
de hē en̄ hē wert geuraecht oft hi ooc vā
ihs iongheren was/en̄ hi v̄saecte dat en̄
sepde dat hys niet en kende. En̄ des ghe
lijcx soe loetheñ hi dat tot dize reysen toe
O mijn siele siet nu hoe dat ihs vā allen
menscen gelaten was/wāt alle sijn disci
pulen en̄ lieue vrienden waren vā hē ge
ulogen en̄ sijn wtuercoren iongeren en
wouden hē niet bekennen. En̄ als de soe
te heere wert met barmhertich; beroert
op petr? siende hē minnelijc an/so ghinc
petr? en̄ weēde bitterlijc/wāt hi gedocht
der woorden den die hem ihs inden auē
maele toegesproken hadde. En̄ als hi bu
ten der stede quā/so morede hē onse soete
vrouwe. Als Huberin? seyt met magda
lena. Ende Petr? sepde. O lieue moeder
wat doet ghij hier. O ghebenedide sone
wert so iāmerlijc ghepinicht/en̄ doe viel
si altemael in onmacht. Ende doen si we

do betomen was so sprach si mit een we
redige stēme en̄ sepde. **O** petre waer is
nūm̄ gemide sone. **P**etr̄? sepde al screy
ene. **O** lieue vrouwe ic liet hē te nacht in
annas hups / ende die bedruete moeder
rede vā petro / ende gic met haer bedru
teselscap soecken haer lieue kint also
indücken als si mochte. **D**aer dō m̄ sie
eruet nu maria deuotelijck met **A**ue
maria op dat haer herte v̄soet moet wer
der want si is in grote bangichept ende
redet vā haer ende gāt in Annas hups
ende besiet hoe dat d̄jn geminde daer sit /
ende v̄smaet ende ghelaten vā allen men
nen . **E**nde Annas die hiete datmen hē
bragen soude tot **C**aiphas. **E**nde s̄j nas
men ih̄m̄ met gebōden handen ende spo
de op hē met haren vuplen raselen / en̄
v̄biagede met fellen gelaete brochren si
tot **C**aiphas / en̄ s̄j riepen met lupder
ten tot **C**aiphas. **S**iet wij brengen v
geuāgen en̄ gebonden. **E**n̄ caiphas
seer v̄blūt ende seide tot ih̄m̄ / na d̄n
doot heest mi seer v̄langet / ic sal d̄j nu

weder pinigen. En ihūs sweech al stille
en Caiphas beualdē iode en dē scarian
ten dat si ihīm dien nacht bewarē s...
wāt si warē vnaert of pemant hē te hul
hadde moghē comē. Omij siel no merc
hoe dat sij alle dien nacht toebrochtē me

fell en gelate / on
hē te pūnigē. Si
togē hē bidē bair
de / en spogē in zj
heplige aensich
te en sloegē hem
met haer verma
ledide handen aē
sijn ghebenedide
wangen. Si ver
bonden sijn hepl
ge aēsichte en riepē en sepdē met spitige
sinadige woerdē. Segruet sijstu coninc
der iode Epe propheteert os wie di sloegē
Omij siel doe sloegē si hē so seer d; zj hepl
lige aēsicht al swert was en ongestelt Si
riepē bistu de godsone so segt ons wie di
die eerste slach gaf En caiphas vraechde

ē oet wt eenē selle nijdige grāme grōde
i sepde. **B**istu rps die leuēde gods sone
hs sepde sachtmoedelic. **H**hi legt dat en
et is also/ en calphas scoorde in ded en
ep/ wien geerē geēmeer getugē/ hi he
et blasphemie gesprokē. **E**n si deden hē
e alte veel smadichedē/ en si lasterdē al
seer sinē godlikē name m; blasphemie
ige. **E**n die sommige willen leggē d; pe
hier ihm twe werf vslaette hubertin?
ot d; si ihm bōden aen een calompne en
iolietē si hē staen wāttret begā te dagē/
si gigen slapē en lietē daer bi acht vā
n ald quaetste scariantē en die hielden
op hē te pinigen m; wt gesochte pinen
mij siel besiet nu hoe d; ihs staet gebō
en en seer mismaect wāt hi mochte wel
ggē. **A**lle ghi die bidē wege gaet merct
siet of enich liden of rouwe is gelijc de
ne. **O** mij siel buge di nu voor dū gemī
en epscht d; tu wilste/ wāt hi staet hier
merlijc gebōden. **G**ebet. **O** hemelice
siet aē dinen enigen sone hoe scandes
en oneerlic hi te mettē tijt o onse wille

geuangē wert / ende hoe wreedelijc hi ge
handelt wert. Hi wert verraden ende ge
slagen aen sijn wangen ende bespogen /
ic bidde di gheuet mi dat ic mi seluen we
der moet b. inden ende vanghen met den
banden dñre vresen ende dñre lieften:
op dat ic hier gheen sins ouermits mine
eygen cranchept of toenepgelichept tot
die dingen vā buten mi seluen ontlossen
noch ontbindē en moet. Op dat o hemel
sche vader die harde wreedde banden dñs

onnoselen soons
Jesús mi moet ont
binden ende ver
lossen vā die swa
re banden der viā
dē / daer ic di wils
mede verleit wer
de / mer du moet
ste mi leyden met
dñre rechter hā
in die weghe der
geboden ende minnen op dat ic hier u
van dñnen soen moet werden gelept to

die brulofelike tamer des hemelschen ho
des/ en̄ aldaer gebondē moet werdē mee
twigher ghebruikinghe ende omhelsin
die ih̄s r̄ps die self die brupdegomis. **A**m̄.
hoe dat Jesus tot Pilatū gelept wert.
Epriem tijt so merct naerstelic mit
Ee medelidēde gemoede hoe dat de
alle tyrannē ih̄m ontbonden vander sus
en daer hi alle den nacht aen gebonden
hadde geweest/ en̄ namē sijn heplige hā
en en̄ bondense op sijnē rugge/ also dat
al swert werdē/ Hubertin? seit/ dattet
der morwe vleesch keerde ouer de ban
/ en̄ dat bloet vloepde daer wt. **M**erct
hoe cranc die soete Jesus was/ wāt al
dē nachte en̄ haddē sinpe op gehoudē
in hē te pinigen. Daer stont hi voor Pu
lū als eē misdadich mēste/ gebondē en̄
onbesingelt vandē bosen wroegers. Die
mige riepē hi was eē zōdaer en̄ vliēt
er publicanen. **A**nder riepē hi was een
uertreder der ewen en̄ eē bedueger des
alcr. **N**och and riepē dat hi eē w̄yndiāt
er was en̄ in onecht geboren was en̄ eē

M

arm smit of timmermans soō was. Omh
siele sich nu met de oge d̄ys gemoets hoe
goedterlyc die soete Jhs dat l̄ydt/ en̄ tot
allen desen en antwoorde die soete Jesus
niet eē woot. Merct omēste hoe hē p̄la
tus praecht en̄ sepr. O ihū wat hebstu dē
sodē gedaē dat si di mi ouergeleuert heb
ben. Hubertin? sepr dat Jhs weder ant
woorde en̄ seprde. Ic heb hē veel goets ge
daē/ ic hebbe haer blinde siende gemaect
en̄ haer doue horēde/ haer stōme spreken

de haer sieckē heb
ic genesen. Doe se
de Pilat? als Lu
cas scr̄yft. Sistu
dā eē conic. Jesus
antwoorde wed/
en̄ seprde. M̄y r̄yck
en is vā deser we
relt n; hadde m̄y
r̄yck vā deser werlt
geweest m̄yn die
naers soudē trouwel̄yck voor mi gestredē
hebbē. Doe seprde Pilat?. S̄yctstu dan eē

ronic. Jhs sepdē. Du seggeste dat/en̄ het
is also. En̄ daer om ben ic gheborē in die
werlt/op dat ic getuge vand waerhz sou
de geuē. Pilat? sepdē. Wat is die waerhz
En̄ die pharizeen en̄ iode riepē en̄ sepdē.
Maect een eynde dñre redē en̄ brencten
tot os/op d; wi hē dodē mogē/wāt hi hē
seluē god gemaect heeft. En̄ hi heuet ge
sept dat hi dē tēpel destruerē mach/en̄ in
vrie dagen weder makē. En̄ alle dat volc
nā galileē tot hier toe bekeert hi. Doe sei
de Pilat? tot Jhm̄ dat hi hē gaerne vlost
hadde vandē handen der iode/mer hi en̄
nochte dat niet doē/wāt si sepdē dat hij
nokich was in galileē/daer om moetsse
si hem daer sepdē. En̄ pilat? nā hē en̄
vacht hē de iode: en̄ sepdē dat si hē soude
nengē tot herodes. En̄ herodes wert se
de vblit vā; ynder toemste/want hi had
de veel dingen van hē gehoor. En̄ hi des
ē bi hē sitten/en̄ hi vraechde hē veel din
gen/wāt hi hadde hē wel bi hē gehoudē
Iubertin? sept dat herodes dat niet ges
aen en soude hebbē vā waerdich; die hi

tot ihm haddē / mer als eē touenare daer
hi wat nieuws of gesien soude hebben / en
Ihs sweech tot al dat hē herodes vraech
de. En herodes vonwaerde hē seluē op
Ihm / en achte hē als een dwaes / en hiet
datmē Ihm aen doen soude eē wit cleet /
en al herodes gesin bespottē hē doe seer
oneerlic / en herodes hiēte datmē hē wed
voor pilatū soude brengē / en al spottēde
en slaende so brochtē si hē voor pilatum.
O mijn siele merct nu hoe de goedertie
ten here geleyt wert vandē eenē rechter
tortē anderē / en door alle die straten van
Jerusalē. En keert u nu wed tot mariē /
en gruet haer soetelijc / want haer herte
wert gebrokē vā dat lastelike geruft en
niewe marē die si in elckere viē vā hare
lieuē sone hoorde en bidt o gracie **S**ebet
O Alre barmhertichste vader diem
re ontfermt hebt ouer os onsalige
dan te sparen dñnen gheminden soone
Sedēcten ontfermt onser crāch; hoe di
soete ihs god en mensce te tertie tūt ghi
bracht werdt met valschen ghetupgher

voor dē rehter pilato / en̄ vasselijc bescul
diget / en̄ van daer met wreethept tot her
rodes getogē en̄ in eē wit cleet bespot en̄
also weder tot pilatū gebracht met laster
like bespottinge. Ic bidde di geest mi gra
cie dat ic voor mī ouerste moet staen ghe
latē mīre gebrekē oetmoedelijc te horē
en̄ gairne te beterē en̄ de bespottinge en̄
omakinge vā mī euē mensce lijdsamelic
te dragē / op d; ic also moet werdē gelept
vā d; eēre doecht in de and en̄ ten laetstē
noet siē god der gloriē in spō / wāt d; so
en̄ heeft hē niet ontsiē om mī salich; ghe
ept te werdē vā d; eenen rehter tottē
inderē. Geest mi oet lieue here d; ic d; wit
te cleet mīre processie nēmermeer in cus
toest; gebrekē en̄ moet i welckē v sone
h; rps seer scoffierlijckē om onse sonden
villē in bespot werdt. Quermits dinē so
ne Jhesus Christus die ouer al moet sijn
ghebenedijt. Amen.

Van die passie ons heren Jhesu Christi.

Tercie tijt so gaet wt metter mīns
Anē der sielē / en̄ besiet dē conic salos

mon gecroont metter conincliker dyade
ma indē daghe sijre beloftē **O** mī siele
gaet wt en en wilt niet merrē / besiet hoe
dat edel kint Jhs en mēsche wesende nu
naect gemaect wert / en met wat wieder

bitterh; sij hē die
cled wt togen en
bondē hē mesoe
groter wreeth; en
felh; aēd calōmē /
en spanden die re
pē om zū gebndis
de aermē en togē
also stijf op teges
de calōme en geel
selden hē vanden
hoofde tottē voerē toe sondē enige otferrin
hertich; **H**ubertin? seit dattet reder mo
we vleesch also gescoort was / dat mē dat
heplige gebeente sach door zū heplighe
lichaē **D**aer na so vlechte dē de dienaers
eē crone vā doornē en settense op sūn ge
bndide hoofte en dedē hē eē purpurē cleet
aen en quamē en sepde. **W**eest gegruet

toninc der Ioden:
en si gauen hem
kinnebat slagen:
Hubertinus seyt
dat die tacken vā
den doornē crone
tott herlenen we
der wt staecten/
en d; bloet vloeps
de oueruloedelijc
ken dair wt tot al

n canten. Ende Pilatus nam Iesus en
vrochte hem voor die bose ioden en septe

Siet hier eene
mensche. Doen
riepen sij met luy
der stemmē Doet
hem wech. Doet
hem wech. Crup
sten crupsten. Pil
latus septe. Met
met ghij hē ende
crupsten / want
ic en vinde gheen

Ecce Homo : d

sake in hem Si riepen weder dat hi hem
seluen dē sone gods gemaect hadde. En
pilatus ginc wed tot Jhū / en sepdē. Wat
hebstu teghens den ioden. Jesus en ants
woorde niet. Pilat⁹ sepdē. Hoe en spieke
stu niet. En weetstu niet dat ic die macht
hebbedi te dodē of quijt relatē. Jesus ant
woorde du en hebst gene macht ouer mi
sien waer di vā bouē gegeuē. Doe riepē
si wed. Maect eē eynde dīnre reden / en
vordelt hē ter doot. Doe sepdē Pilatus.

Wiltij uwen cos
ninc crucē. Si ries
pen weder Wi en
hebben gheenen
coninc dan dē kep
sere. En en voo
delstu hē niet / soe
en bistu des kep
sers vrient niet.
Ende pilatus ont
sach hem seer dat
hi sijn macht verliesen soude. En hi ginc
met ihū i dat dinghups / en veroordelde

hē ter doot des crutes. En nam water in
een becken en wies sijn handē / en seide
Ic ben ontsuldich van desen doot. Si rie
pen. Sijn bloet comt op onse kinder. En
doē si hoordē dat hi voordelt was / togen
si hē dat purpurē cleet wt en togen hem
sijns selfs cleet aen. En doe werden alle
wonden oueruloedelijc weder bloedēde.
Si haelden mede twee moordenaers de
si met hē soudē cruce / op dat sijn doot te
sinnadeliker soude wesen / sijn settedē hē da
re int middel / en seide hē dz sware cruce
op sijn scouderē. Sijn namē zeelen en bon
dense om sijn side / op dat si hē daer mede
gints en herwaerts soudē trecken. Hu
bertin⁹ seyt dat maria butē stont en vers
wachte hē / mer doe si hē sach viel si in on
macht. En doe si wed wat becomen was
so stōt si op en gic in haer bedruete gesels
cap enē anderē wech o bi eend fonteyne
op dat si also in sijn gemoet soude comen.
O my siel merct nu hoe dz heplige lichaē
ōs herē ihū xpi geheertert is vā dat slaē
der geestelen / en van dat imprenten der

doornē crone hoe mismaett vā dat spons
wen en onrepu te maken. Siet met wat
gescal die soete iesus wert geiaecht door
die straten vā ih̄m al buiten die poortē
als een dief en moordenaer en dat daer o
dat hem des weges vdroot. So dwongē
si eenen vreemden geboren man die Sy
mō sireneus hietede dat hi soude dat cruce
te na ih̄m dragē. En doe iesus quā bi sijn
liene vrienden / en sach die ouer grooten
rouwe / so sepe hi. O ghi dochterē vā Je
rusalem en wilt niet weenē op mi / maer
weēt op v en op v kinderē. Wāt geschiet
inden groenen houte wat sal dā geschiedē
inden doren. Hier om o mijn siel bliuet
hier bi marien / en troost haer met deu
tegebedē / wāt haer moedlike hert wert
alte mael gebrokē vā rouwe en aēbedet
dē vad ind godh / wāt hi sepe door den pro
pheer. Mij volc wat heb ic di ghedaen of
waer mede so heb ic di bedroeft antwoor
det mi ic heb di gelep̄t wtē landē vā egip
tē en ghelep̄t door die woestijn en .xl. iaer
lang gesp̄st met hemelster sp̄slen / en ic

heb dij ghelept in dat alre beste lant dat
oueruloept vā honich en vā mele/en du
hebste dinē behoud eē cruis bereit Seb;

O Almachtige scepper en maker alre
dingē siet nu ned van die hoocheyt
dys throons op die onsprekelicke minne
dys alre geminsten soos de welchē seluē
al willēs vāden bosen heeft latē geestelē
en tronē m; doornē hi wert voerdelt tot
tē ald scadelicstē doot des cruces. Ic bidde
di geeft mi dat ic o alre liefste vad dine va
derlike correctie ghaerne moet lijden en
verdragen/het si swaerheyt oft bangic
heit vā binnen of correctie m; onrecht vā
mij ouerste oft onrecht oordel vā mijnen
euen mensce mij hoofft noch mijn sinnen
nēmermeer oprechten en moet in houer
dien noch mijn ouerste noch mijn euen
mensche geen beuensde waerdicheyt be
wijsen en moet/mer met d; rode cleet vā
minnē altoos gecleet moet wesen: en vā
mij epgē clees gemac en epgen soekelic
heits altoes of beroert moet wesen en al
somi seluen ond dat cruce der gehoorlaē

hept getrommet moet werdē. Dit moet
mī gheschien ouermits den ghenen die
gheoorlaem was inder doot des cruces.

Hoe die soete Jesus sijn crupce droech.

De serte tijt so mercket hoe die soete
Jesus vmoeyt en getrommet was

onder dat crups/
climmende optē
berch van Calua
rien / en die soete
moeder met hare
bedruucte ghesel
schape quam hē
seer bedruuctelijck
na. En als hij das
re op ghetomen
was / soe stont hij

daer verduldelijc / also lange tot dat si dat
crupce van hē genomen hadden / so rucs
keden si die cleder wt met grooter wreets
hept en felhept. En also als Hubertinus
sept / so scoordē si dat onderste cleet van si
nen hepligen ghebñdiden lichame alsoe
stijf wast in die wonden verherdet en die

gloriose ghebūdt
de heplighe won-
den werden doe
weder oueruloes-
delikē bloedende
en smartende. En
doe bespottedē sijn
hem weder met
grooter smadelics-
hept / ende sepde.
Diet wat groter

roest is onder ons op gestaen hi seyt dat
hi is onse coninc. Diet hoe is hi nu vdiert.
Om hē siel doe si dit sepden / so stont dñne
geminde alte male naect en seer gescoort
en gehetert en also stietē si hē onwaerde
hē ned op eenē stene / en aē elcken side eē
noordenaer / en lietē hē sittē also langhe
dat si dat crups bereit hadden. Caphas
hadde gebodē dat al dat volck wt Jherlm
daer comē soude / wāt sijn sorchden altoos
voor die scare vā volc dat Jhīm plach na
te volgen. Aldus waren si alle gader om
trent den berge vā Caluarien. En die op

tē berch warē de singelde hē dīne als grī
 pēdewoluē en̄ riepē. Diet hoe sit ōse conic
 gecleet en̄ v̄ciert in sijn palais en̄ si namē
 hē met groter felhz op en̄ togē hē bij dat
 cruce. Doe riepē si malcand̄ toe en̄ sepde.
 Settet hē in sijn palaes alsoe dat hē toebe
 hoort. En̄ also Hubertin? sept so smacten
 si d̄ cruce ter aerde en̄ slingerde daer ihs

met groter felhz
 op en̄ riepē en̄ sep
 de. Ald? sal mē dese
 conincerē en̄ bren
 gen in sijn palaes
 En̄ die goedtierē
 heere reckede sel
 ue sijn gebndūde
 handen ouer dat
 cruce en̄ doē doors
 groeuē si sijn heplī
 ge handē en̄ voetē met plompe nagelen:
 Hubertin? sept dat hi hē also fellic wtrec
 ten aen dat cruce also dat sijn gebeēte en̄
 ribbē craectē en̄ mē soude elk līc wel bi zō
 der hebbē mogē tellē. Doe namē si hē op

mettē trente vand aerdē en stietent in een
gat vā eenen steen en v̄hiefent so mit gro

ter midichept in d
lucht / en doe nas
men sij dpe twee
moordenaers en
de hinghen die bi
Jesum aen elck si
de eē. En doe Pil
latus in omē had
de dat Jesus ghe
crupst was / soe
sepnde hij haeste

lijc eenen tijtel die hij ghescreuen hadde
in hebreusch / in gricx / en latijne aldus.
Jesús nazaren? rex iudeorū / en Pilatus
knechten die settense teghens der ioden
danc bouen dat cruis / wāt si haddē gaer
ne gehadt dat hi gescreuē hadde. Hij sepe
dat hi is een coninc der ioden. Doe liepe si
om dat crups en spogen na ihm en riepē
en sepden. Segruet sij coninc van israel
Du biste nu in dijn palaes en si scuddede
haer hoofde en weisdē mettē vingerē en

briestichedē mettē tandē en si deeloē haer
 deder. En op sinē roc die ongenapt was
 soe worpē si dat lot. Hier om om hē siel ve
 sticht nu dat oge dīsgemoets en siet hoe
 hi daer hāget doorwont en seer wredelic
 doorgenagelt drie vīe lāc i also onspiekes
 liker pinē. Wāt Hubertin? seyt dat i hē ge

bndide borste also
 stijf gespānē was
 dz hi i hē ademtoch
 niet verhalen en
 mocht sondgrote
 pū. Daer omercē
 waer om dat hi lij
 det / dat is om dī
 sonden. Mercket
 me de ouer grote
 rouwe der moed
 gods die daer staet zeer bedruet mettē an
 derē vriendē ond dz cruce en besiet alle de
 tāmerlike martelie haers enigē soōs. Si
 hoorde oec de lasterlike blasphemie Giste
 die gods soō so daelt vandē cruce en sullē
 aē di gelouē Wach de dē tēpel gods wout

te breken en in dese dagen weder makē.
And luden heeft hi gesont gemaect / hem
seluen en can hi niet behouden Daer om
neemt nu hier dñ middach maelen rust
ond die telligen des cruces / en wert vers
laet van dit onnosel lam dat hier gedoot
wert en gebraden aen die galge des crus
es / en lustert na die soete woordē de hi
nu met groter begeertē in sijn vterste ge
prokē heeft. Vad vgerstet hē / wāt si niet
en wetē wat si doen sich v̄duldich. Tottē
noordenare die hē badt d; hi; zñre gedēc
tē soude als hi quaē in sijn rjē die beloof
de hi te hāts dat paradjhs merct milde ot
ermhertich; hi beual; zñre lieuer moed
inte toēs seggēde. Wj̄s liet hier dñ kint
En tot Joēm. Kint liet hier dñn moeder
Merct trouh; en medelidē. Hoot hoe hi
roept tot sinē hemellicē vad. O god mijn
god / waer om hebstu mi ghelatē / merct
ingetroostich; en gewelt d; hi ljd̄t hi sei
me mi dorst. En die bose namē eē spongie
en voldense met ediceñ galle / en stietē se
hū voor; zñ gebñdide mōt / merct gebret

R

eñ pñnllicheyt. Eñ als Jhesus den edic ges
smaect hadde/soe sepde hñ. Het is al vols

bracht/aenmerct
volcomē gehoors
saenheit/eñ bidt
hem om gracie.

O Atfermher
tighe ende
alrebarmhertich
ste vader siet ned
tot dinen alre liefs
ten sone Jhū/die
welcke te sertetijt

due vren lanc in also grooter pñnen ende
smerten hinc aen die galghe des cruces/
gewōt eñ doornagelt met die plompe na
gelē/eñ gemoept metter alder wrietste
marteliē eñ doorscotē m; die ald swaerste
rouwe zñs gebñdide moeds eñ zñre lieue
viende. Sinē edelē mōt wert gelaest m;
edic eñ galle eñ hi wert vandē bolen alte
lastelijc geblasphemeert. Ic bid v gheeft
mi dat ic die plompe nagelen eñ dat doot
gewonc lichaē dñs ghemindē soons Eñ

dat herde hout des crutes/ende die rouwe
ve sijnre lieue moeder also vast in mijns
e herten gheplant moet wesen/also dat
voorspoet noch wederspoet mij niet en
moet scepden van dat crupte mijne oors
en. Ende altoos moet die drie naghelen
nijnder beloften daer an ghehecht blij
te totter doot. Dit moet mij gheschieden
oor die gheene die alle dunck volmaecte
gick om mijnen wille ende willichlycke
olbracht heeft Jhesus Christus onse sa
chmaker. Amen.

Van die passie ons liefs heeren.
Jesu Christi.

DEnoen tijt soe gedenct hoe die soes
te Jhesus hem bereide ter doot: wāt
ie groote pijn quam hem ter herten/en
e sijn heplighe leden begonstene te vers
cken van die anrt des doots. Als nu soe
ranck hem dat seerighe lichaem ghins
uert ende herwaert / als nu soe was hij
ille / als nu lude ouermits grote pijn.
R. ij.

En als die tijt gecomen was / so sloech hi
sijn oghen opwaerts / en roepende met

groter stemmen:
sepde hi Vader in
in dynen handen
beueel ick minen
geest. En gaf den
geest my geneych
den hoofde Ende
dat cleet des tem
pels is ghescoor
van bouen tot be
neden. En daer

wert een groote aertbeuinghe / ende die
stenen schoorden / en die grauen werden
geopent / en veel doden verresen. Centu
rio en die met hem waren om hem te behoe
den Doe si dese dingē hoorden en sagē vree
den si seer en sepden. Waerlyc dit was die so
ne gods / en een gerechtich mensche En all
die scare keerde wed / en sloegē voor haer
borst / en die hem geuolcht waren sagen op
hem / die ioden baden pilatum dat hem haer
benen breken soude / en vanden cruce doe

om der hoochtijt
wille. Die ridders
quamē om die be
nen te breken En
als si tot ih̄m qua
men sagen s̄j dat
h̄j te hant gestor
uen was En si en
brakē s̄jn beenē
niet: mer een van
den ridders had

de eē speer en opede s̄j geb̄ndide side/en
daer liep wt wat en bloet. Om h̄j siel nes
met nu hier d̄j middach slaep nad noene
wāt die bruloflike camer is berepte en d̄j
godlike condupt is gelloeten en die bans
den die s̄jn ontsprongē die w̄j der godlic
ke sacramentē en des supuerhepts vloes
de daer wt sond enich wedhouwē. Hier
om o m̄j siel siet nu aē d̄j gemide hoe bes
reet d̄j hi is di te ontfangē tot s̄jn brupt
hi heuet s̄j geb̄ndide hoofc oormoedelijc
nēd genepcht om di te cussen. Hi heeft s̄j
armē wide wtgesprept o di om te hessen

R. iij.

eñ te ontfæen / hi heeft sijn handē eñ vo
tē door latē nagelē / op dattu altoos ind
cruce hē soutste vindē di berept te ontfæ
mē eñ te sparē. **H**y heeft ;y side latē door
grauē / op dattu daer in sculen soudeste
voor alle die betoringe eñ lagē des viāts
En hi heeft di gescent ;ys hertē bloet / op
dattu altoos dronckē soudeste werdē v
sijnre minnē eñ lieftē / eñ v̄gheetē alle te
ghenwoordich lidē eñ v̄driet. **H**ier om
mij sielen scyde nēmermeer wt dese ca
mer / mer slaept eñ rust altoos lage daer
in / wāt d̄y geminde seluer coemt eñ neē
di met sijn̄ rechter hāt eñ leydet di in zi
wijn telle daer hi di alte malen dronckel
maeit van sijnre soeter minnen . **E**n als
du aldus susteliken geslapē hebste in di
open side ons liefs heerē ihū xp̄i / soe ont
springet weder met deuote tranē / end
gaet sittē oetmoedelic ond̄ dat cruce ihū
eñ helpe **M**ariā beweenen den bitteren
doot haers lieuen gebenediden kint es
Vermaent hier die vñf rouwē die ma
ria hadde ond̄ dat cruce **B**ue

O Alre bedroefste moed en maget ma
ria weder dēt hoe v te moede was
oen du dīn lieue kint sagheste hangen
erheuen hooch inder lucht. **Hue ma.**

O maria alre bedroefste moeder du we
er denct hoe alle dīn crachtē ontset was
en doen du onder dat crupce stondeste /
nde du dīns liefs kints aensichte alsoe
immerlyck saghest mismaect ende on
erlick ghehandelt. **Hue maria.**

O ontfermhertighe voorspraecster der
indaren weder denct du hoe dīn adere
eroert waren van dat medelīden doen
hi saghet dat sinen edelen mont geghe
en wert te drincken edick en galle.

Hue maria.

O troosterinne alre bedroefder weders
denct hoe du te moede was doe ghi uwē
alre soetsten sone sijn ghebndide aderen
iget scorē en bersten vā groothept des
ewelts dat sijn ledē in dier vren. **Hue.**
d ald goedtierēste vrouwe weddēt hoe
swaert des rouwē v siel doorsniet en v
moedlike herte doorwōt / doe du dīnē eni

gē geboirē sone sagest steruē aendē trut
en sijn heplige lichaē vstijuet en vswet
vā swaerh; d pinē en bitterh; des doot
Bidt nu hier dē hemelscē vad om graci

O hemelscē vader wilt nu aensien d
nen eenighen geboren sone / die
noen tijt alle dinc volbrocht heeft om d
menschen salich; / en met genepchde hoo
de di sinē hepligen geest wed op gege
heeft / die nochtans niet vā di vscēp dē
was / welc; costelijcke doot die elemen
n; lidē of vdiagē en mochtē / welc; crach
die pserē grendelē der hellen gebrokē
uet. En diemacht der dupuelē te niet g
daē heuet / en met stercker hāt die geua
gē daer wt gelept heeft. En door dat g
zys gebndide sides ons van des dupue
macht vlost heeft. En met d; water en
bloet dat daer wt liep o se siel wit en sco
gemaect vā allen vleckē der sondē. Hic
om so come ic nu tot di en presentere di h
den dinē eenigē geboirē sone sijn gesco
de lichaē ende sijn ghewonde hooft / sijn
doornagelde handē en voetē / sijn opge

ken sijnde en die alre lastelike blasphemie
bespottinge / en ooc mede also and liden
en martelie / en boue al; ij dierbare bloet
en die bedroefde bangichept en door ges
wonde rouwe sijnre lieue moeder / ende
alle die ander vriende. Hier om o hemel
sche vader ic bidde di / weest versoent / en
en wilt mijnder boosheit niet gedencke /
mer ontfermt mijnre trancheit / ende en
wilt niet meer mercken op mij verlumel
heyt. Gheeft mijn dat ick sijn duerbaer
doot alsoe vast in mijnre herte moet dra
gen / en also te wonen in sijn heplige w
den / op dat ic daer door ghetoghen moet
worden inden wtganc mijns leuens tot
die sael der eewigher glouen / want hi is
ons seer duer teghens di ghecoft.

Van die afneminge ons
heeren Jesu Christi.

T Evesper tijt so dect hoe maria met
te ander vriende sat ond cruis: en
weede bitterlic / en maria als hubertin?
leit / sloech dic wil haer ogē op tot haer ge
mide soō / en sprac. O mij alder liefste soō

¶

eē troost mīnē sielē / hoe lant sal ic v hier
doot siē hangē voor mīn ogē / mīn moedlic
herten macht nīz lāger vdiagē En ioseph
vā aromathia eñ nicodem? o dat si dī lich
aē ihū of soudē doē vādē cruce eñ doe si bi
dat cruce quamē doe bogē si haer kniē eñ
anbadē onsen here daer hi so deerlic hinc
andē cruce. En doe onse vrouwe sach dat
tet vriēdē warē so sprac si eñ sepde / weest
welcoē wtuertorē vriēdē / eñ si weēde se
re / ende alle die ander die bi haer satē / eñ
doe Nicodemus ende Jōseph den groten
rouwe saghen soe en kondense haer tra

nen niet onthou
den / eñ si weendē
met hem luden al
te bitterlic / alsoe
datter niemāt ge
spreken en conde
En tē laetsten sep
de Nicodemus /
goede vrouwe ge
weet wel dat Jhs
dit behoorde te lij

de souldē wī ands met hē comē in sinder
glouē / en doe werdē si eē luttel getroost
en doe maectē si reescap om ihm af te doē
En ter willen darmē iesus af dede / so stōt
sie beroefde moed en v̄wachte harē soō
net veel tranē / en Joēs ontfinc dat lichaem
hem / en leydet met groter waerdicheyt
op marien scoot / ende alle haren rouwe
wert vernieut / Hubertinus seyt dat sī
Ieremias. O alre liefste sone nu heb ic dij hier
voot legghende in mijnen schoot. Och
dat sal ic aengaen dīn bedroefde moed /
die nu alsoe seer mistroostich blijft. En sī

sach op die grote
gatē daer die gro
ue naghelen door
ghesteken haddē:
en al dat lichaem
hoe dattet ghelles
cert was / ende sī
had dat hooft mit
ten scouderē in ha
rē scoot / en si nam
haer hooft doeck:

¶ .ij.

eñ veechde sijn aensicht d; seer ontrepne
was van spuwen eñ geestelen / eñ seude
dese woordē. **O** vlitende borne der ewiges
heyt hoe sididus v̄slegē. **O** wise leraer d
menscē hoe bistu nu v̄swegē. **O** godlike
radie des ewighē lichts hoe bistu nu vers
dōckert. **O** ewige rīcdō der ewiger salic
heyt hoe bistu getomē in aldus grote ar
moede. **O** mijn seer gheminde kint hoe
sammerlicken bistu nu ghehandelt ende
gemartelūt. Ende Joannes die leude zj
hoofc op die borst ons heeren Jesu Chris
ti / eñ seude. **S**histeren leude ick mijnen
hoofc op dīn leuende borst / eñ soech dair
wt die verholentheyt der hemelscer god
liker minnen. **M**er nu o mijn gheminde
meester leude dīn doode borste op mijn le
uēde herte / eñ ic en soeke daer niet wt an
ders dan rouwe eñ droefheyt. **E**ñ mag
dalena die sat ende hadde die voetē Jesu
in haren schoot eñ weende alte bitterlic
eñ seude. **W**ie sal nu mij mijn sonden son
minlijc vergheuen. **E**ñ sint Jacob seude
O mij gheminde meester eñ neue. **S**ist

ren was dijn gloriose aensicht mi seer ge
lyck / mer nu biste mij alte onghelijc ghes
werden. Ende aldus met alte groten ges
screp ende claginge so wert seer nat ghes
maect dat dode lichaem Jhesu / en tot een
trooste der soete moeder ende die ander
vriendekens soe ghinghen heen alle die
wonden Jhin / wtgelept die heplige wijf
wondē daer hi mede ten oordel sal comē /
en al dic lichaem wert schoon en claer. En
die soete moeder mette anderē vrienden
werden een luttel getroost / en aldus bles
uen si malcander clagende en screpende
al tot die compleet toe.

Werscap.

Neemt hier dijn voetsel om te drincken
dijn collatie / en bidt om gracie. Sebet

O Allmachtige vad siet nu neder vans
de hogē hemel op dinē eenigē sone
die te vespertijt genomen wert vanden
cruce: en gelept wert in die armen der be
dructe moeder en der anderē vriendē. Hi
wert seer beweent / en nat ghemact met
tranē. Also dat sijn wonden wech gingē
dan die vijf minne teykenen de hi behou

¶ .ij.

den heeft / als tot eē verwerkinghe onser
minnē en liefte. **V**eeft mi otfermhertige
vad / dat ic dat dodelichaem dñs ghemins
dē soons moet leggē in die schoot mijns
hertē en omhelse dat met die armen dñn
re begeerten / op dat ic also mach vercris
ghen hertelic medelidē met die ghebene
dide moed en die ander vrienden die hem
seer beweenden. Dit moet mi ghesciedē
ouermits dē seluē cristū onsen here. **A**m.

Hoe Jesus begrauē wert.

Tecōpleet tijt soe merct hoe dat ma
ria en die and vrendekens sittē en
beweenen den doot ihū. Al warē die won
den sñs lichaēs wech gegaen / nochtās
en conde Maria die pñn niet verghetē /
mer si bleefeē pairlic screpende en such
tende / en Joannes badt haer seer dat si
dat lichaē ihū woude laten begrauē. En
die soete moeder en woude niet ghedos
gen / ende daer wert groot geweē / wāt
die een woude hem houden / en die and
woude hē begrauē. En na een minlijcke
strijt en clagende woorden de daer warē

gaft die moeder gods haer seluen ouer
Joannes wille. En doe quā Nicodem?
Joseph / en namē dat gebēdide lichaē
wondent in een dierbaer linnen cleet
dat Joseph gecoft had met duerbaer wel
kennende cruden. Ende als onse vrouwe
sich daer in hē pinner begrauen soude
nā si dat hooft vriendelic in haren han
den: en custe dat met veel tranen: en mag

dalena die voeten
ende sij schrepen
seere oueruloedes
lijck. Ende die ans
der namen dyllich
aem in dat mids
del ende lepdent
soe eerwaerdelijc
in dat graf / ende
onse lieue vrouwe
knielde totten ins

anc vanden graue / ende aenbadt
hem inden gheest met veel tranen / ende
die ander rusten dat graf / ende gebene
den gode / om dat hij alsoe veel om der

¶ sij.

menschen salicheyt geleden hadde. Den
auont naecte/ en̄ Johannes sepe datter
tijt waer datmen inder stat ghinc/wan
tet seer laet waer. En̄ die soete moed̄ sepe
de. **O** Johannes lieue sone en wilt mij a
dus haestelic van hier niet laten scepde
want hier is dat leuē mijre sielen. Ick be
geer hier te bliuen en̄ met hē te steruen
En̄ Joannes en̄ die and̄ vriendē trooster
se vriendelic/en̄ namēse deuotelijc op me
veel tranē / en̄ si deden dat graf seer val
toe en̄ si gingē heen en̄ doe si quamē daer
dat crups stont/soe viel maria ned̄ op ha
re kniē/en̄ anbadt dat crups seer deuot
lic met tranē/en̄ die and̄ vriendekēs dedi
des gelijc. En̄ si hieuēse daer na wed̄ op
en̄ also gingen si te samen ter stad waer
En̄ maria de wert seer beweent ende bi
claecht vanden gheenen diese sagē/wā
sij was seere besprenghet metten bloed
haers liefs kints. En̄ doe si quamen in i
annes hups/daer wert si seer vriendeli
onfangē met groter geweē En̄ si kee
de haer om ende bedanc̄te seer die geen

diese geleyt hadden en̄ toeneych dese oet
moedelijckē en̄ seide. **O** mijn lieue vrien
dekens dit goet en̄ alle goet moet v̄ mijn
lieue kint lonē. Daer na gingen s̄j sitten
te samē / en̄ die soete moed haelde alle die
p̄jn ouer / die haer lieue kint geledē had:
en̄ hoe fellickē dat hem die wiede todē ge
handelt hadden. Si seide waer is nu die
grote blijscap / de mi die engelē bootscaps
ten in s̄jnre ontfangenis en̄ gheboorte.
Waer s̄jn die soete woordē des vads / en̄
dat minlicke scoon aēlichis m̄ns liefs kin
des. En̄ als Joēs en̄ die and̄ dic ouer doch
tē / so wert daer groot gewē en̄ wungin
ge der handen. Hier om o mijn siel neēt
nu dinē nachtrust / en̄ bidt god en̄ maria
om gracie. **G**hebet.

O here Jesu x̄pe alre soetste sone gos
des / en̄ die ewige w̄sch; des vads /
die des vridaechs te compleet tijt doe alle
dingē volbrocht warē gewondē waerste
in repne suuere linde lakenen en̄ gebal
samt met costelike salue / en̄ alsoe met ves
le tranen geleyt weriste inden graue / en̄

bedect wertste met eenen steen. Ghif mi
 dat ic in uwen costelijken doot also moet
 bescrepen met hete tranen der deuocien
 en v alsoe dā vinden moet in een repn su
 uer cleet der puere consciencien en waers
 delic leggen moet in dat graft mijns her
 ten/ende bedecken dat metten steen des
 volstandichepts / en beseghelen dat met
 die drie beloften myre processien / en also
 v getrou en gestadich moet bliuen tot ic
 sie minen ih̄m verresen vander doot Die
 daer leeft ende regneert mettē vader en
 den heplighen gheest. Amen.

Des saterdaechs
 te metten tyt soe
 gedēct hoe d; Jhs
 die helle brack.

Des saterdas
 dages sowe
 derdenct hoe Jhs
 gestorūē was / en
 eer dat h̄j begras
 uenwerde so dael
 de hi neder ter hel

It int voorborcht/daer die heylighe va
ors laten in dupsternisse Ende daer ver
heen hÿ te hant in een gulden licht der
amen/ende doe verblÿde hem Adā met
patriarken en propheten bouen mas
in seer / en sepden. Dit is een licht des
toren vā hier bouen de ons beloest heeft
senden zÿ ewich licht. Doe sepde psaias
dit is dat licht des eewigen gods soon/
ic of gepropheteert heb Dat volc der
epdenē dat daer wādelde i dupsternisse
ich een groot licht. En dat licht is gheco
ten om os te vlichten de daer sittende zÿ
dupsternissen in die scheme des doots:
de doe si hem allen verbliden in groter
erhept daer si in waren / doen sepden
tot maltander. Hest op v hoefden/wāt
onse verlossinghe naker. Stant op Jhes
usalē/en ontbint die banden dÿns hals.
siet hier onse verlosser comt om di te on
nden van die banden dÿns hals / siet
er en wilt niet vreesen. Sÿp pūncen
est op v poorten ende wert verheue ghi
wighe poorten / en daer sal ingaen die

conic der gloriē. Doe seyde dauid. Ic heb
gepropheteert dat dit die dach is die ge
gemaect heeft laet ons vuroechdē en v
blidē in hē / wāt hū heeft gebrokē die n
talē poortē / en heeft te niet ghemaect d
pserē grendelen. Doe seyde Plaias. D
heb ic gepropheteert doe ic was inde
vlesch. O here dū dodē sullē leuē en d
gedoot zū sullē wed opstaē en vrisen. E
alle die vriendē gods riepē totter helle
en seyde. Luket op v poortē / wāt die dae
machtich is indē stride sal daer ingaē / e
al die helle werc vstoort en beefde en sey
de. Wie is dese conic d gloriē. Si antwo
dē wed. Het is die here die daer sterck e
machtich is indē stride. Daer om du stin
kende bose geest luyt op dū poortē: en d
conic der gloriē sal daer ingaen wāt hī i
die heer der doechdē de daer machtich i
indē stryde. Doe sprac Dauid ende seyde
Siet hier dē heere die alle ludē begheer
hebbē te siē dē gods sone die vlicht heet
alle onse duysternissen. Doe brac god di
heische poortē en grendelē en quā in E

he die heplige vads en vifendē gods hē
igē in comē met groter macht en die en
ellse chorē voor; y aēlicht soe werdē si al
seer vbljht en sprakē onderlinge tot hē
i sepde. **O** here du biste gecomē en wij
hebben v seer begeert. **O** alre begeerlijcs
coninc wi hebbē di lange vbept inder
ypsternisse op dattu ons in deser nacht
utste vlossen vā dese sware banden des
erckers onse suchtē is gecomē voor dij.
O milde geuer wāt wi hebbē di gesocht
; tranē / du biste gewordē dē ongetroofs
eē hope en grotē troost indē tormentē.
Te priem tijt soe merct hoe die soete
ihūs met stercke macht alle die ban
ē brac / en maecte alle sijn vriēdē gesont:
en alle die duuelē riepē met vieselijcker
ēmen **O** ihū waen bistu gecomē so sterc
blinckende bistu niet eē mensche van
groter macht sond besmethept en suuer
ā alle sondē. **D**oe riep ihūs de doot met
nre mogēthept en maectese te niet **E**n
i nā Adam bhō rechterhāt / en leyde hē
En hi nā satanas dē prince en leuerde

hē der hellen ouer ghebonden met die
ger ketenē en seide. **M**ij vrede si met d
en met al mī wtuercoeren kind/wāt gh
waert vdoemt ouermits dat hout/en n
is die viant vwonnen biden houte. **D**
viel **A**dā op zj knien voor **J**hīm/en ween
de vā bliscapen en seide. **I**c sie die hāt d
mī gemaect heeft. **H**ere ic sal in di verhi
zen werden/want du mī ontfangen he
ste/en mī viāden en zj vā mī niet vblj
Here mī god ic heb dū aengeropen/en
du hebste mī gelont gemaect/en du heb
ste mī siel vlost vand hellen. **E**n des gh
lijcx riepen en aenbadē alle die vriende
gods en seiden **O** here du hebste vlost
le die werlt/du biste gecomē alstu gelont
des die prophetē:wāt wī zj geuriet ouer
mits dū heplige cruce/en doen so sloech
tho **A**dā ende alle vrienden een teph
des **J**hīs gen crups. **E**nde doe seide **M**o
Ic sie hier den genē die mī dede makē di
arcke. **A**brahā seide. **I**c sie die gene die m
hiete gaen wt minen magen ende beke
dē/op d; ic hē soude sacrificerē. **M**oses se

2. Ic sie die vingeren die mi deden scriuē
die stenen tafelen daer die geboden ende
geboden in stōden. Doe seyde Job Die viā
men haten d; licht/nocht als geest dat licht
men/eñ wi hebben hē voort meer m; oñ
in sinen naē moet altoes iñ gebñdht. Dis
eō seyde. Dit is die gene die mi beloest
was te sien eer d; ic soude steruen Joānes
baptista seyde. Dit is die geen die mi verz
hede eer dat ic geboren was / eñ doe ic hē
hepte sach ic op hem ned comen den heis
ge geest. Jhs bleef met hem tot des sons
endaechs ind dageraet toe / wāt die glo
re iñs hepligen aensichts was met hem
ende si loefden ende gebenediden hē daer
Tercie tijt so merct hoe dat die soez
te ihs doe hi sijn lieue vrienden ald?
reuādet eñ geurht hadde vā die machte
duuelen eñ si hē alle gad bekent eñ aen
bedet hadden / so sloech hi een tepken des
heiligen crups op Adā eñ op alle iñ vrien
den. Eñ hi nā Adā bi iñre rechf hāt / ende
spde also wter hellen m; al iñ vrienden i
en paradise Doe sanc dauid blidelic. Dū

get dē here een niēwe sanc want hi heeft
wond ghewracht met ōs. Doe songē alle
die and. Dese grote blīscap heeft hi vleet
alle; iij heylighe vriendē. Doe riep Abba-
tuc die propheet. O here du biste ingeco-
mē ter salich; dñs volcx. Doē riepē sī alle
gad. Sebñdijt sidi de daer comt inden na-
me des herē. Doe sanc die engel Michael
die daer bi hem was. O here wie is god/
en also almachtich als du biste/du beroel-
ste de boost; en līdste voor alle die sondē
Doe riepē alle die and engelē Dit is onse
god en onse here ind ewich; sal hi ons re-
gerē. Die propheetē loofdē gode mede eē
pegelijc na; iijder prophetiē / en songhen
mede dit lofsanc. Allelupa / ende sī volch-
den Jesum met witten ghecleet al totten
paradise toe.

Van Adam.

Teserte tijt so merct hoe Jesus hier
na nam van onse vader Adam en le-
uerden ouer sinte Michiel dat hij hē ley-
den soude in dat paradīs met alle; iij vrie-
den. Doē quā daer Enoch en Helpas en
groetense daer vriendelic / en si verteldēt

hem hoe si door getomē warē. En des ge
schr dede de moordenare mede die hi mit
ihū gecrupst was En doe alle die vruēde
gods die hoorden/so riepē si met luyd stē
uen. Gebēdyt si die almachtige god en
had der onfermhertich; die dē armē son
ner aldusdanige gracie ghedaen heeft/
si genoot heeft myter genuchliker wep
en des paradys en des ewich leuēs en
warē daer te samē met ihū tot dat hi tē
hemel voic met groter blyscapē vwach
de die glorificerige zys heilige lichaēs.
hoe dat Maria dat bitter liden ons
heeren Jesu Christi ouerdochte.

TEnsoen ryt so denct o mensce tot ma
ria en besiet naerstelijc hoe dat si
mit haer bedruete gheselschap alle dien ho
re vierdach ouer sat met besloetēre dorē
si ouerdenckende alle die passie en ljdē
sers svōs. En si saten seer bedruet en sas
men op malcander/en en wisten niet wat
doen soudē/dan dat si die pijn die hi ge
den had en die werckē die hi ond hē luy
gedaē had dat si daer af sprakē en dier

þ

gedachtē wāt dat gelooft was alleē i ma
ria sonder eenige twyfelinge op dier tye
nochtans en conde si niet blide sijn om de
grote martelie haers lieue kints. En die
discipulē die daer seer vstroppt waren v ga
derden daer/en si weenden alte bitterlyc
om dat si haren heere gelatē hadden/en
Petrus quā oocende was seer bescaemt
En maria die troostese alle/en sepde. Die
goede harder is vā ons gescepdē/en wij
sijn gebleuen gelijc arme wesen/mer ick
hope dat hē varinc wed hebbē sullen mit
ons/wāt ghi weet dz hi v seer lief hadde.
Daer om en wilt niet twifelen hi en sal v
wed vertroostē en aldus so wert dat gro
te geweē eē luttelkē gestillet. En si wa
ren sprekende vā die dingē die onse lieue
here dede intaōtmael. En ose lieue vrou
we en magdalena die hoorden daer seer
begeerlic na/wāt si en haddē daer niet bi
geweest. En ald? brachtē si aldē dach te sa
men toe bi malcanō wesende en sprekēde.
D Eemt hier dñ middachmael en laet
dñ siele geuoet wordē vā dezē voor

seydē woordē. En brēgt hulp dē armē
elē die daer zyn i die pine des wegeuiers

Hoe die sonne onderginc.
T E vesper tijt so gedēct hoe de sonne
dōginc hoe die drie mariē gingen in die
vudi om cruit te ropē daer si salf afsoudē
makē. En als si wed gecomē warc soe be
ginstē si die salue te makē en warē seer o
nich daer ouer **O** mī siele veenicht nu
desen geselschap en helpt hē trouwelic
salue berēidē eerst so neēt mirre als eē
ruinge dūre ghebrekē en sinne. En al
was als wtgaē dūs selfs. En welrukēde
sem als in goede exēpelē te geuē dinē
mensche en voort vā and welrukēde
dē als vā puerh; des hertē en lūdsaēs
mī gemeēd ontmoedich; mettē stoeter
gehoorsaēh; En doet tet dā i de bosse
godliker minnē. Wāt dese salue is ses
menaē dinē gemindē gesalft te werdē.
er o o mīn siele als du ald? trouwelic
tē drie mariē gearbept hebste so neēt
dūn auontmael met desen geselschap.

Van die drie marien.

P .ij.

De compleet
trijt soe ghes
denc hoe die drie
marien doe sy die
salue ghemaect
hadden oorlof na
mē vā onser vrou
wen / ont dat sy te
grauewoudē gaē
om te besaluē dat
lichaē Jesu / ende
als si buten der stat quamen so ouerdach
ten si die pñne haers lieuen meesters: en
in allen steden daer hi pet merckelic ghe
leden hadde / daer bogen si haer kniē in
veel tranen / en custen dairde die noch bi
lopen was vandē bloede Jhū: en al such
tende spraken si ende sepden. Hier stond
wi doe ths dat cruce droech / en syn moe
ned viel als een door mensce. Hier kecrd
hi hē om mytē cruce / en sprac os toe / hie
lepde hi; q cruce of / en sadt op desen steē
hier wert hi ontcleet en genagelt aē da
cruce En daer na soe vielē si ned met ver

manē en cūstē de aerde de noch root was
 andē bloede / en doe si wed op ghestaen
 arē / so gingē si seer deuotelic tē graue.
 Hier om in hē siel blīft hter met hē / want
 en groten vrolicken dach vā paestchē is
 makende. En denct deuotelic op dū gemē
 / wāt nu was hi indē paradys met sijn
 ue vriendē en hi seyde dat hi wilde gaē
 in dei weckē sijn lichaē vand doot / en als
 te vtroostē alle sijn vriendē en hepligen

¶ Vanden hepligen paesdach.

¶ Es sonnēdaechs so staet wackerlic
 / en laet die basunē gods luden in dūn

oren als te roepē
 in dūnre vrisenis
 rpe is vblhet hes
 mel en aerde en
 alle creaturē moe
 tē dū louē / en siet
 met dat oge dūns
 gemoet hoe ihūs
 in die dagheraert
 quā totten graue
 met eē menichte

¶ .iii.

van engelen en hi nā zj heplige lichaem
aen En dat graf bleef beslotē en hi quam
voort bi sinē epghen cracht wten graue/
en vrees vand doot/en daer wert eē gro
te aertheuige/also dz die hoōs des grafs
vuaert werdē en liepē in die stat en vtel
dent alle dat sū gesiē en gehooit hadden
En die soete here quā en opēbaerde zjre
moed in witte clederē de eē getuge warē
zjre glorioser vuisenis / en met eē schoon
blinckēde aēsicht daer alle goet wt vloet
ende is staende bi haer en seggēde. Sal
ue sancta parens: dat is God gruet u hep
lige moed/en si keerde haer tot hē waert
en sepde. O sone mī gebndijt moetstu zj
En si knielde ned met grote bljshap en
waerdichept. Des geljcs knielde Jhūs
wed/en sepde. O mī alre liefste moed u
ben vresen en noch ben ic met di. Doe stō
dē si te gad op en die soete moeder omhel
sede hē mit groter bljscapē / en si sach hē
naerstelic an/en vragede hē of alle die pñ
vā hem gegaen was. En Jhūs sepde dat
alle vroechde en bljscap met hē waer En

die soete moed seude wed Sebndht si god
die vad ind ewicheyt die dij wed gegeue
hebst. En die soete ihs uteldet haer al dat
hi ind helle en indē paradise gedaē hadde
En die drie mariē die waren te graue ge
gaen ter wile dat ihs bi; y moed was. En
seude tot malcaderē. Wie sal os afdoe de
steen vā d; graf. En te hants was hi afge
gaē en daer sat eē engel op wiēs aēsichte
was als een blycē / en; y cleē wit als snee.
En ouermits vrese vā hē so warē si vnae
ret. Die engel seide en vrees niet Ic weet
; ghi ihm soect die gecrupst is hi is hier
; mer hi is opgestaē en gaet haestelic en
egt sine discipulē en petro d; hi vresen is.
En liet hi sal v voorgaē in galileē en daer
ult gi hē sic also als hi v te vorē geseit he
ret. Coēt en besiet die stede daer die here
sch. En doe si it graf sagē en d; lichaē xpi
niet en vōdē doe dochtē si o die woorden
des engels en si keerdē wed tottē iōgerē:
en seude in; droeuiger stemmen Dat lichaē
s heren is opgenomen. En doe petr; en
iānes d; hoorden liepen si ten graue en

¶ aij.

magdalena en̄ onse vrouwe susterē volch
dē na. Joēs quā eer tē graue dā petr? / en̄
doe hi hē neychede tottē graue sach hi dat
linnē cleet daer ihs i gewondē was aē de
eē side en̄ dē sweet doet die op zyn aēlich
lach an die and side. En̄ doe quā petr? en̄
gic in d; graf en̄ seyde hoe dat linnē wae
lach. En̄ doe ginc die iongelinc ooc in / die
eerst te graue quā. Noeh en̄ vstondē si di
scriture niet / d; ihs vand doot behoord
op te staē. Doe werdē sij seer bedroeft en̄
gingē vā daē en̄ de drie mariē bleuē bid
grauē en̄ screidē seer otfermelic En̄ mag
dalena neychede haer tot dat graf: en̄ sach
twe engelē indē graue sitten met witten
gedleet / die eē tottē voetē / en̄ die and tot
tē hoofde / en̄ si sepdē. Wāf wat weenst
Si sepdē: si hebbē minē heere wech gh
dragē / en̄ ic en̄ weet n; waer dat si hē ge
lept hebbē. En̄ doe si dat hadde gesept /
heerde se haer wedt tottē anderē mariē en̄
si v wonderdē hē alle seer ind herten. En̄
doe sagē si twe mannē bi hē staē in blin
de clederē / en̄ si werdē vnaert. En̄ die et

gelē sepdē. Wat soetti. Dē leuēde metten
dodē hi en is hier n; / mer hi is opgestaē.
Sedēt wat di v gesept heeft doe hi noch
n; v was als dat des mēscē sone moeste
ouer geleuert wordē indē sondarē handē
en gecrupst werdē en des derde daechs
drisen en noch en warē dese mariē n; ges
troost vā die woordē des engels / want si
sochtē dē here der engelen. Die twee ma
riē warē so vnaert d; si eē scuc vandē gra
ue gingen sitten met grooter droefhept /
mer magdalena bleef bidē graue weenē
de / wāt si sondē ihū niet leuē en mochte / ie
sus wiste dic en sepdet; hre moed hre dat
magdalena bedroeft was en d; hise wou
de gaē troostē. En die soete ihūs quā staē
bidē graue in eē ghelīckenis van eenen
hoofmanne / en sepdē. Wif waer omme
scryptstu. Wien soeckestu. En maria hē
siende waende dat hi een hofman hadde
geweest / en sepdē. Hebt ghij minē heere
wech gedragē so segtet mi / en ic sal hem
weder halen. En doe sepdē ihūs tot haer /
Maria / en als magdalena dat hoorde: so

bekende si hem bi
:h̄re spraken ende
seide. Meester val
lende ned tot ih̄n
voeten en̄ woude
se cussen En̄ iesus
sepde. En wilt mi
niet roeren wāt ic
bē noch niet opge
clommē tot mijnē
vader tot uwē va

der En̄ maria stōt bi harē gemīde en̄ sach
hē naerstelic an. Si sprakē te samē blides
lic/en̄ ih̄s nā oerlof aen haer en̄ sepde dat
si gaē soude en̄ seggent sinē broederē en̄
den anderen vrendē. En̄ maria gic tottē
twe mariē die in d; hoofkē satē en̄ si v̄tels
de hē alle dese dingē. En̄ die vroukēs wa
ren so seer v̄bljht vand v̄risenisse en̄ si wa
rē ooc droewich o d; si ih̄m niet gesien en
hadden doen gingen si vā daen tot ih̄m
wert o d; s̄jt dē discipulē soude seggē/en̄
and wege so openbaerde ih̄s dese due ma
riē en̄ sepde **H**uete dat is weest gegruct

En doe si hē hoorde en sagē so werden sijn
seer vbljck en vielē tot sinen heiligē voete
en seide O lieue meester waer hebdi dus
lāge geweest. Ende die soete ihs seide. Ic
heb altoes mi v geweest en hi hietede hē
d; si soudē gaen i galileen en seggē sijnē
broeden en daer soudē si hē siē als hi be
looft hadde. Ende magdalena en die and
vrouwen gingen in die stat ende seydent
dē iōgeren. En als oise here vāden mariē
scyde so openbairde hi ioseph vā aroma
thien daer hi geuāgen was indē kercker
en groetede hē vriendelic. En dair na scy
de ihs vā daen en openbaerde hē sint Jac
cob die mince/ wāt hi geleyt hadde dat hi
niet eten en soude hi en sage die here wed
vresen vā dōot/ en die soete ihs sprack
tot hē en dē genē die bi hē wārē: en seide
Dect die tafel en brenct hier spise. En ihs
iā d; broot en gebūdide en bract en gāft
jē en seide. sijn seer gemide broed iacob
teēter en etet wāt des mēscē sone is op v
reze vā dōot en iacob? adt en wert seer
vroost. En ihs voir vā daē en doen was

daer ontsprekelike grote blijscap. En doe
de drie mariē de iōgerē geseyt hadde dat
die here vresen was so wert petr[?] bedroe
uet ō dī hi hē n; geliē en hadde / en scepde
vā daē en ginc te graue waert. En inden
wege so opēbaerde ihs petro en seide Si
mō petre paps en vrede si mit v̄lls petr[?]
bekēde so sloech hi deuotelic voor; h̄ borst
en viel op sijn knien / en badt om v̄giffe
nis vā; h̄re misdact. En Jhūs hief hē op
vand aerdē en seide Vrede si m; v petre
broed / weest blide en en wilt n; meer we
nē / wāt alle dī sondē; h̄ v̄geuē. Doe stont
petr[?] op / en sprac mit ihū i groter vroech
dē. Als dā die soete ihs vā petro gescepde
was / so quā hi indē paradīs tot die hepli
de vaders: die seer na hē v̄langeden om sijn
gloriose lichame dat verresen was te be
schouwene / en iesus die quam daer met
seer groote menichte van engelen. Doe
die heplige vaders hē sagen soe gloriose
lijck verrisen / ende comende met groter
blijscap vā loue en sange. Doe quamē sijn
hē tegemoet met grote menichte v̄blidē

de/en oot met groter vroechdē seggende
vbliden wi ons hoochlic / wāt onse conic
onse vlosser / onse salichmaker / en onse be
houd die comt. Laet os hē waerdelikē ot
fangen / wāt sijn rjcen neēt geen eynde.
En doe so knieldē si alle tot sinē voetē en
anbadē hem waerdelic. En die soete Ihs
gietese op staē en si volbrochtē volcoeme
lic haer lof / seggende. O heere vuolt ons
m; bliscapē wāttu vriesen biste. O ose glo
rie du biste ingegaē om datstu eē verlos
ser soutste wesen ind ewicheyt. Dit is die
dach die de here gemaect heuet / laet ons
vbligdē en vvroechdē in hē. Singē wi dē
here eē nieme sanc / wāt hi wond gedact
heeft. En die soete ihs was met hē als on
trēt vespere tijt toe / en daer was alte gros
te vroechde vā d; gloriose lichaē dat daer
getepkēt was m; die heilige vijf wondē.
O E pūc tijt so gedēct voort hoe dat ie
sus optē heplighe paesdach doe die
vesptijt naecte oorlof nā an die heplighe
pads die indē paradise warē / en hi geves
nedidese en siepdē vā daē. En daer warē

twee longerē die daer wāderden tot d'ra
steel vā emaus. En si sprakē ondinge vā
die dingen die daer gesiet waren En ihs
quā bi hem en si en bekenden hē n; / wāt
hi was in eē pelgrims gelijc en ihs seide
Wat; y die dingē de ghi ondinge spreket
en sūt droeutich indē wege. En Cleophas
seide. Bistu een pelgrim vā ihu en en
weetstu niet wat daer gesiet is in desen

dagen. Ihs seide.
Wat? En si vertel
dent hoe Ihs van
Nazareenen ghes
crupst was en dat
hi gheseyt hadde:
dat hi des derden
daechs vrisen sou
de / en wi hadden
gehoopt dat hi Is
rael verlost soude
hebbē / en daer bouc ist hudē den derden
dach En sommige vā onse vrouwe seggē
dat si eē visioen vā engelen gesiē hebben
die seggē dat hi leeft / en ihs seide O ghi

ttē en trage vā herten om te gelouē in
lle die dīngē die de prophetē gesproken
ebbē / wāt en hoorde xpm niet te lidē en
so te gaē i jhre glorie hi ontbāt die scrif
ure / si en vstonēs n; en naecten dē caste
vā emaus en dwongē ihm al sine hēde
nt hi bi hē bliuen soude / wāt dien auōt
nette. En ihūs ginc met hē in. En doe si
arē gaē sitē / nā ihūs dat broot en gebā
det en bract en gaf hē / en den iongerē
gē i opē gedaē en bekende hē in die bre
nge des broots / en si sagē op hē / en hij
ntvoer hē vā harē ogē. Doe sepdē si onā
ge. En was onse herte niet barnēde in
doe hi m; os sprac idē wege en oploec
al de scrifturē d; wūs doe niet en bekē
en si stondē op ind seluer viē en gingē
shulm / en si vonden die iongheren bij
ariē en mettē genē die bi haer waren
adert en si vtelde hoe d; die here ver
nen waer vand doot en si vtelde t spmā
urus alte mael alst gheschiet was / en
iongerē saten daer alte samē en en doe
inc opēbaer niet comē om vreesē der

sodē/en op dese tjt en wās daer thomas
niet. En ihs quā daer int middel van hē/
en sepe. Bieede si met v: en ontsiet v niet
Jc bent/en die iongeren waren bedroeft
en vvaert/si waenden een geest ghesien
te hebben. En ihūs sepe: Waer om sidi
vlaget en ghedachten stigen op in uwe
herten. Besiet mī handen en mī voeten
wāt ic dit waerliken selue ben. Daer nae
doe si noch niet en geloefden/mer seer be
droeft saten/so sepe ihūs Hebdi pet dat
men eten mach en doe werden die ionge
ren seer vbljt/en brochten voert een stu
vā een gebraden visch/ende een honich
raet. Ende doe iesus voer hem luden ge
geten hadde/doe nā hi dat ouerscoot en
de gāft hem/ende sepe Dit sijn die woer
dē die ic v sepe doe ic noch bi v was/wā
het moest al veruolt wesen dat daer ghe
screuen is doer moyses ende de propheten
Daerna so gaf hem iesus die benedictie
voer vā haren ogen ende tooch weder in
den paradise totten heplighen vaderen
die welk hem verbepdende waren me

groter vlangen. Hier na opten achtsten
dach so openbairde ihs wed sinē iōgeren
die daer satē m; beslōten doerē en̄ tomas
m was doe daer niet En̄ die discipulē sel
den hē. Wi hebben den heere gelien hi is
vaerlijc vresen. Doe sepde Thomas. Het
m si dat ic die gaten in; hāden en̄ voetē
ie/en̄ m; hāden steke in; h; side ic en̄ sals
m; niet gelouē. En̄ aldus sprekende so
uā ihs daz staen in dat middel vā hē en̄
eyde. Vrede si m; v en̄ daer na seide hi tot
thomas. Brienget hier d; vinger en̄ steck
e in die gaten m;re hāden/en̄ neem; d;

hāt en̄ steckse in
m;re siden en̄ en
wilt n; ōgelouich
bliuen/mer weest
gelouich/en̄ doen
hi dit gedaen had;
de / so viel Tomas
voor die voeten Je
su/ende sepde met
groter begeerten.
Du biste m; here

¶

eñ mī god. Ende die soete ihūs sepde. **¶**
Thoma wāt du mi gesien hebste so gelo:
uestu / mer salich zj die gene die min; en
sien eñ gelouen. Eñ al weenende viel tho
mas doen voor die voetē ihū eñ badt om
v̄giffenis. Eñ die goetierē here v̄gafte
hē / eñ de soete ihs leerde hē daer veel goe
der dingē eñ hi seide hē vādē rjke gods
eñ si hadden grote genuecte in zj minli
ke woordē / eñ si sagē altoos op zj glorio
se aensichte / eñ si warē alle seer v̄blit eñ
die soete ihs beual hē dat sij gaen soudē
in galileen optē berch vā thabor eñ daer
salc v̄ v̄bepdē eñ opēbarē also als ic v̄ be
looft hebbe / eñ ihūs blies op hē eñ sepde
¶ Ontfanget den hepligē geest. Die ghi de
sondē v̄geeft de; zjle v̄geuē eñ hi troostete
eñ gaf hē die b̄ndictie eñ voer van haren
ogen. Eñ daer na so gingen die discipulē
opte berch vā thabor eñ daer quā ihs eñ
sepde. Alle mogenthept is mi gegeuē in
den hemel eñ indē aerden. Saet eñ leert a
le ludē te houdē dat ic v̄ geboden hebbe
eñ doopse indē naeme des vads des soos.

en des heyligē geests / en sterckse inden
heyligen geloue / wāt ic bē met u al tottē
eynde der werlt. Ic segge u so wat ghi dē
vād bidt in minen naē dat sal hi v doē / en
v anbaden hē daer met groter bliscap en
v i toonde hem daer veel teykenen / ende
v af hē die bñdictie / en ontvoer hē wt has
v en ogen / en die discipulen bleuen noch
v i galileen. En doe ihs een wñlt tijts van
v ē bleef keerdē si med tot haer hantwerc
v e om gebrec haers nootdrufcheits En
v ginghen haere seuen op die zee vā tybe
v arien. En doe petr⁹ seyde. Ic gae visscē.
v n die and seyden Wi gaen ooc met di en
v clommen in een schip / en sien vinghen
v an dier nacht niet. Ende des moighens
v doe stont ihs opten oeuver vand zee ende
v oede. Hebdi pet geuangē / ende die disci
v pulen seyden neen. Ende si en wistē niet
v wtter ihūs was en ihūs seyde Kinder en
v wt ghi geē toespīs / ende si antwoordē.
v een wi. Ihs seyde Schiet wt d; net totē
v achter side vāden scepe / en ghi sult van
v an. Ende doe scoten si dat net wt en sien

¶

mochtens niet wel wed op trecken ouer
mits die veelh; der visscē. En die tōgelinc
die ihs bemide die sepde. Het is die heere
ende als petrus dat hoorde soe omgorde
hi hē m; eene roc/wāt hi bi na naect was:
en hi werpe hē seluen int meer. Ende die
and quamen metten scepe te lande. Doe
si te lande quamē sagen si die colen gelept
en visscē daer op leggende. En ihs sepde.
Brenct vāden visscē die ghi nu geuangē
hebt. Petr? clā op en tooch dat nette ten
lande vol groter visscē. c. lūh. en dat nette
en wert niet gescoort. Ihs sepde. Coēt en
etet hīnā dat broot ende bract en gast hē
en vāde vissce des gelūc en niemāt vā
hē en dorste vragē wie dat hi waer. Ende
doe si gehetē hadden sepde ihs. Peter mi
stu mi. Petr? sepde en antwoorde. O hee
re du weetste dat ic di mine Ihs sepde So
hoet mī scapē. Dit vraghde hi hē tot dūe
repsen toe/en petr? wert bescaēt. En ihs
gaf hē te kennen dat hi om sinen naē sou
de steruen. En petr? vraghde ioannē en
ihs sepde dat iet hē niet aen en ginchi sou

de na volgen / en̄ ih̄s seydē doē vā daen /
ende gaf hē die benedictie ende tooch we
der tottē hepligē vads̄ int paradise en̄ de
discipulen waren seer v̄bl̄yt / en̄ si keerde
wed̄ te ih̄s ende sepdēt die and̄ discipul
en die ooc v̄bl̄yt warē. Daerna opēbaer
te hē ih̄s meer dā vijf hondt broeds die
al geloofde in hem ende verlan̄ hadden
na dat r̄jcke gods. Ende onse lieue heere
tont int middel vā hē en̄ troostese en̄ pre
dicte hē en̄ leerdese indē geloue: wāt si hē
nem̄t haddē in sinē leuē daer om en̄ wou
te h̄se niet ongetroost laten na; h̄re doot
die ald̄ soetste ih̄s plach dicw̄l; h̄ wādes
inge te maken binne deser. xl. dagen tot
sinre lieue moed̄ en̄ totten discipulen en̄
tottē anderē v̄riendē die plagē te volgen
innē; h̄ leuē en̄ dā so plach hi wed̄ te trec
en̄ inden parad̄ys tot die heplige vads̄.

Van die hemeluaert ons herē

Tercie tijt so gedēct hoe dat die soe
te here na den veertichstē dach dat
v̄resen was woude ten hemel opclims
en̄ tot sinē hemelscē vad̄ ende hi nā mit

¶ iij

hē wten paradys
alle de heplige va
ders / mer Enoch
ende Helyas liet
hi daer / en die soe
te ihs ghat hē die
bndictie / en schep
de vā daen met de
and vriedē en quā
tot sijnd moed en
die and vrienden /
die daer waren aenden berch vā spō daer
tonic dauid wel eer een palaes hadde doe
maken: en het was die bestroeyde camer
daer ihs sijn auōmaele in ade met zj̄ dis
cipulen / en ihūs quā sitten in dat middel
vā hem luden en seyde. Biede sime v en
nā die spisen ende gebndidese en ade met
hē / en si warē al seer vbljht vā zj̄n soete te
genwoordich; / en vā zj̄ milike woorden
doe seyde hi het is tijt d; ic wedkere totre
gene de mi gesent heeft en als ic opgedō
men bē suldi hier wed comē en v wachtē
dē heiligē geest die mij vad v sendē sal en

berispede haer ongelouich; en de hers
erckich; haere hertē. Daer na so hiet ihs
si soudē gaen tottē berch vā oliuetē en
der souden si hē op sien warē ten hemel
hi gebndidese en voirwt harē ogē En
ind enich toeuē so gungen si daer en ihs
nā daer mettē hepligē vads en met een
note scare d engelē En als de salige sielē
hepliger vads op onse lieue vrouwe
gen en op ihm die si ter werlt gebracht
vode so en kondē si hē n; othoudē vā on
kelicker vroechdē en sū vielen ned en
abadē hē die daer leeft vā ewē tot ewen
si anbadē ooc maria met groter waer
ch; seggēde. O docht du biste gebndijc
ic ouermits v so hebbē wi vcregen die
licht des leuens. Als hubertin? seyt so
ih maria op zū gebndide borst en wert
der soetelic geuoedet indē geest en daer
vdoet quā ter lester. vre so begōst ose he
ronit zū eygen cracht te vrisen vand aer
dē en soetelic op te vare tot die hemelen
de als die moed gods dat sach en alle
vand vriendē so vielen si ned met ouer

uloedige tranen nochtās warē si in d̄ her
tē seer v̄blūt vand̄ groter glouen daer sij
harē here mede sagē op varē tē hemel. En̄
maria die sepd̄. **S**e benedijt s̄ht ghi sone
m̄: gedēct m̄nd̄ ende si cōste haer tranē
niet onthoudē ende des gelijc sepd̄ alle
die discipulē en̄ die an̄ v̄riendē dat hi pr
mer haer niet v̄getē en soude. En̄ die ihs̄
sadt bouē in die lucht / ende v̄blūdē se alle
mer eē gloues aēschij ende gaf hē die be
nedictie / en̄ voer op mettē sinē in volhe
telike bliscap ende eē wolk otfinc hē van
harē ogē ende opēde dē wech als die pu
pheet micheas gesept hadde. Die here
glouē daer en̄ rootblickende ende verbl
dēde die gic voor hē allē ende wees hē d
wech. Ende die hepligē gigen blidelic n
hē al iubilierende m; soetē sange so lepd̄
hi die geuāgen i dat aenscouwē vādē ei
gelē op d; si hē daer ewelic soude louē. **S**
finte michiel die proest vāden hepligē lē
scap die rooch op in d; ouerste des heme
scē troōs ende brocht die bootscap als d̄
die conic d̄ gloriē quā. Ende alle die cho

vāden engelen quamen hē blidelic tege
moet elc oorde op haer seluen met soeten
lange en volhertelike melodie wātmen
mach n; wtsprekē wat vroechde wat blig
scap daer was doe die salige sielen ende
die engelen malcand gemoeteden wāt si
riepen al te samen n; grof vroechden. **O**
her e du biste alleen waerdich allen louen
alla alla laet os nu alle de daer opclinnē
te samen singen. Alla alla alla ende tot die
heilige vads so sepden si al iubilerende **O**
ghi princē vāden volcke willecome moet
ghi al wesen. Alla alla wāt ghij brenct os
paps ende vrede alla Ende doe onse soete
vrouwe ende de and vrendē ih̄m n; meer
en sagen so vielen si oetmcedelic op haer
kniē ende anbadē hē indē geest/ en oplic
de tē hemelwaert so quamē daer tve en
gelen vā bouē n; wittē getleet en seiden.
O ghi mānen vā galileen wat staet ghij
dus siende ten hemelwaert. Dese ih̄s die
vā u genomen is inden hemel dien suldi
ald? wed sien comen: keert wed in die stat
en vbept hē daer also hi v gheseyt heuet.

En die soete moed en de and vriede ware
seer v blit en gingē vā daer doe si oorlof
genomē haddē vāden engelen al totten
berch vā spā/en daer v wachteden si met
bostotend doren wesende in haren gebe
de den hepligen geest die hē beloofte was
te seyndē/hubertin? sept Als ose lieue he
re ald? was comende met also groter me
lodie so dede hi op die poorte vā d; hemel
sche jherlm en leyde se daer in sere glorios
selic en victorioselic met vold bliscap ende
met onsprekeliker melodien en met gro
ter reuerentiē en eerwaerdicheiden doe
knielde hi voor sijnē hemelscē vad en sep
de. O alre eerlicste vad ic seg di gracie dat
ghi mi victorie gegeuē hebt vā alle mine
viandē Siet onse vriendē die geuāgē wa
rē de p̄senteer ic di en mī broeds ose disci
pulē die ic i die werlt gelatē hebbe heb ic
beloofte te seyndē dē heiligē geest ich bidde
di: in alle mī belofte v uollē wilste En doe
hief hē die hemelste vad eerwaerdeliken
op en dede hē sitē tot jhnd rechterhāt en
seide O mī sone ghi moet jh gebndyt en

le mī macht en vōnisse geue ic die en ōse
discipulē te seindē dē heiligē ggest so doet
indinē wille en alle die heplige vads aen
idē ooc die vad ind hodh; seer eerwaer;
elic m; hogē loue en m; soetē sange so in
alerēde si voor; j; aēsichte. En die hondt
usent en vierē vterich stondē en harp;
singēde. Alla alla in welc alle die bliscap
tepkēt is / hubertin? sept elc choord en
elē hē elc dages bi ordināciē eē sondlin;
e feeste hieldē alle dese tien dagē lāc En
te soete ihs gaf hē elc sondlinge vroech
en iubilacie vā hē te gebuikē en dit du
de al tot des vudagesvoor pinxterē En
es saterdaechs doe maectē de heilige va
eē sondlinge gloriose feeste en de duer
e al tot des pinxterdaechs ter derd vīc toe
¶ Vanden heplighen pinxter dach.

Ner na soemercket hoe de moed go
des en die discipulē mettē anderen
vienden v̄gadert warē in dat tenakele
at David ghemaect hadde bij den ber
van Spon daer Jesus dat paeschlam
at met sijnē discipulen. Ende daer was

ser vghadt hondt
en. r. r. i. h. Int getal
met onser lieuer
mrouwē en dē an
derē vriendekens
Wāt si satē in gro
ter bedige en ver
wachtedē die salu
ge beloftē des he
melscē vaders En
des pinxterdachs

te due vrē so sepde die ioete ihs totten he
melscē vad. O vad mi gedēct mīre belof
tē. Die vad sepde wed O mī sone seer dāc
kelic sijn mi uwe belofcē / en si sepde bep
de tottē hepligē geest. Wi biddē di dattu
ned dalen wiltste om onsen discipulen te
sterckē indē geloue. En die heplige geest
Ic ben berept te doen al dattu wiltste / en
haestelijc so daelde hi ned / en daer quā eē
geruft inder lucht of vā winde gheweest
hadde en daelde ned op dat hups daer de
vriendē gods in vghadert warē / en vvol
dese al die daer in saten in die ghedaente

ā ueriger tongē / en dat uer stont op
aer alre hoof ind gedaēte / op dat si alle
eleert en gesterct soude werdē. En als
eel geleerde iodē dat geruft hoordē ind
icht en si d; uer sagē ned dalē opt huis
vūgaderde daer veel voor thups / en die
discipulē die vūolt warē metten hepligē
geesten ontsagen niet en sū quamē ende
houdē die iodē leerē inden kersten gelos
te / en die iodē vūstondē die meniger hāde
braken die si geleert hadden daer si mees
ers om gehietē warē / en die discipulen
isten die tale beter dā si / en si vūwondden
er en sepde dat si vol warē vāden nieu
men most. Doē stōt petr? op en sepde. De
en sū niet drōcken also ghi waent / mer
sū vūolt metten hepligen geest / en alle
e apostolen warē onuersaget o dat ghe
ue veel last en cōfups te lhdē. En die he
sendese twee en twee te samē door alle
e lāden doypē en castelē om te lerē en te
edikē dat woou gods ouer al de werlc
si warē getrouwe ter doot toe. Daerō
gnerē si nu met xpo harē gemide mees

ster in die ewighe glorie en sijn oorde
laers der. xij. gheslachten van israhel.

Van die hemeluaert onser vrouwen.

Teserte tijt /
soe gedenct
hoe die gebenedi
de moeder maria
na dat haer lieue
kint tē hemel ge
uaren was / ende
die discipulen dē
heiligen gheest
ontfangen haddē
en na dat si warē
gaen preken door alle die werlt / so plach
maria te wonē anden berch vā spō / ende
plach alle dage te visiterē die steden daer
haer lieue kint wat sondinc geledē had
en dan so quā si wed thups / ende ontfinc
spise vā den hepligen engel. Ende om dat
ioēs werde ginc prediken so was ioseph
vā aromathia haer behoed ende si leefde
xij. iaer na oēs heren doot tot eenen troost
alre gelouiger menschen. En also huber

n? sepe so sat si eēs bi ōsen here en si spia
ē vā godlike dingē en vā die glorie des
ewige leuēs. En doe si ūnam vā haer lie
ke kint d; huse halē woude so badt si hē dat
idē viāt niet sien en moeste en dat die apo
telen bi haer soudē wesen als si vā deser
serlt soude warē. En die soete ihs sepe de.
alre liefste moeder also ghi wilt salt ge
hiē / wāt die engel gabriel die di altoes
choet heeft / die sal ten eynden toe bij u
uuen. En drie dagen voor haer doot so
ciā die engel gabriel en bracht een cleet
in victorie ende groetese segghēde God
groet u maria vol vā gracen / die here is
met di nu ende tot allē tijde. En maria at
woorde. God heb lof dat ghi tot mi gheco
mē sijn. Doe sepe die engel tot maria seēt
glorioselike en victorioselike cleet dat
mij here dū geminde soō di gesent heeft /
rechtuoert leide si haer hāden samē
adācte god seggēde. Mij siel maect goe
dē here / en mij geest heeft hē hoochlic
uroecht in gode mij salich; . Mij siel
ist dē here en menich soudeelijc moet sijn

nen naē gebēndijt; **E**n als toseph vā aro
mathia dit vna vā onser lieuer vrouwe
so gaf hi eē tepken alle die lieue vrienden
die daer omtrent woenden als dat maria
die moed gods cortelijc van deser werelt
woude varē/ en dat si in corter tijt wach
tēde was die toecōst haers gemidē soōs.
En als hubertin? seyt so had si doe bi ha
re drie maechdekēs die gehetē warē **S**e
phora/ Abicia/ en **C**ebel/ welc haer nacht
en dach deuotelic dienende warē. **E**n na
drie vren tijts dat die engel tot haer ghe
weest had so quā daer donre en regen en
grote aertbeuinge en corts daer nae doe
dat onweer slechte so quā sint **J**ā euāge
list in haer camer/ en seyde. **G**od gruet u
maria vol vā graciē die here is met di/ en
die soete moed seyde wed. **G**od si geloofc
en si stōt op en ontfinc hē vriendelic en sei
de. **E**lone mī/ waer hebdi ald? lange ge
weest. **E**n si sprakē minlic met malcand/
en onō dien so werden alle die discipulen
v̄gadert voor mariē camer/ en si gingen
in/ en seyde. **S**he gruet sītstu maria vol

vā graciē die here is met di. En maria aē
woorde wed en seude. God sij geloeft/en
si v wonderden alle hoe si in also corte tijt
daer also v samet waren En maria seude
sic heb gesiē minen gemiden en hudē sal
nū si el v scepden vā mī lichaē. En si toen
te hē luden dat scoone cleet dat haer god
in sinen engel gesepnt had vā den hemel:
en si waren in haer gebede alle dē nacht
net soetē psalmē en pinnē en oncrēt die
verde vre vā dē nacht so quā Jhūs met al
ne chorē der engelen en heiligē voor ma
rien bedde/en daer songē si eēnen soeten
anc: en ihūs begonst dat eerste en seude.
Comt mī geminde ende wt uertoren/ic
al di setten in minen throon. Maria ant
woorde en seude/berept is here mīn her
e. Doe songen si alle soetelic die met Jhū
gheromen waren. Dits die gene die niet
en wiste dat bedde in sonden. En de soete
noed sanc vā haer seluen. Salich sullen
ni seggen alle die geslachtē/wāt de daer
nachtich is heeft mi grote dinghen ghe
maen. Doe seude ihs coēt vā lybano mīn

h

briypt/du sulste werde getroont. Maria
antwoorde. In den beginsel des boeck is
vā mī ghescreuen dat ic heere dine lieue
wille soude doen/en ald? soe voer die siel
wtē lichaem in haers soons armen. En
si en hadde niet meer pijn inden doot dan
si onser was inden lichaē. Ende die apos
telen sepdē. O wijse maghet wer waert
dattu gaetste soe ghedenct onser o lieue
vrouwe. Die scharen die inden hemel ge
bleuen waren / die verwonderden hem
van desen lange ende si quamen wt haer
mede te ghemoet/ende doe si saghen ons
se vrouwe in haers coninc armen leg
ghende seer verweenlijck ghenepghet
op hem/so sepden si van wonder. Wie is
dese die daer comt wter woestynen/ende
oueruloept vā weelden en leuende is op
haer geminde/en die met haer quamen
sepden. Dese is schoon onder die dochterē
vā Hierusalem alsoe ghūse ghesien hebt
vol caritaten. En aldus so ontfinghen si
maria met groter blijscapen indē hemel
En si wert gheset naest die heplighe drie

oldich; tot die rechterhant haers gebf
de soons: die welck si god den vaerd der
erelt gebaert had. Doe namen die disci
pulen dat heplighe lichaem met grooter
waerdicheyt en̄ met groter melodien en̄
laegent vāden berch vā spon ned al tot
nt dal van iosaphat. En̄ als s̄j daer qua
sē / so namen si dat heplige lichaem met
roter waerdicheyt / en̄ leyden daer in
en̄ graft. En̄ si waren daer in heplighe
beden en̄ soete sange van melodien.

Werſcap van dat ewige leuen.

En̄ noē tyt so v̄heffe d̄j gemoede en̄
doorgaet mit die sinnē des verſtāts
de glorie en̄ blijſcap des ewige leuens /
de glorie en̄ vroechde der heiligē. Erst
denct op d̄jn geminde / aensiet die gro
lieſte en̄ minne die h̄j heeft tot die siele
des behoudē mensces / en̄ die siele weder
god ouermits die behoudenisse. Aens
terrt ooc alle die glorie des hemelschen
erusalem. Wāt des v̄blidē hē eendrach
ic alle die herten der saliger geestē. In
re begeerliker tegenwoordich; s̄jns

h̄ .ij.

genuethlicke aensichts werde vuoelt alle
der saliger ogen In hē toeuloepen vā alle
siden alle heplige herten en alle die hepli
ge gloriose stat heft volhertelike blijschap
in hem o weninge vā spō vūblīt v en doet
lof wāt dat heilige vā Israēl is groot int
middel vā di. O ghi conic seer scoon ende
minke wāt dū wercken in leuende coste
like stenen daer du o wise werck meester
indē beginne d werlt hebste geordineert
den ouersten sale tot loue en eere des va
ders. Quermits die so wandert daer du
sent tusschen den hemel en der aerde met
enen vroliken wtgāt d des vads dienst te
volbrengen recht alsoe die neerachtighe
bhen tusschen die honich raten en die bloe
men alle dinc soetelic ordinerende. Dit is
dat op geschoote volck dat geen vleckē en
weet noch merringe d ongehoorsaemh
Quermits die so staet daer in de sanctua
rien des tempels thien weruē dusent hō
dert dusent met een scoon claer onuerbo
gen gesicht voor dat aēlicht des soetenge
nuechliken sanges daer geen epnde aen

en is ter loue en glorie der diuoldicheit
ende der simpelre eenuoldiger godhept.
Ouermits die so bräden seraphinnen en
uermits die so schinen die cherubinnen
Ouermits die soete oordelen die thronen
vāt du god biste een vier onscadelick bar
ēde. En dz hellige choor der seraphinnē
uert altemael ontsteken in minne vand
ngemiddelder macht iure godhept / en
iet een vierich deusel al omme gheleet.
en hū stroept die oueruloedichept sijn
neten brāts barnende in die and ridders
cke scaren die di dienē van wes volhept
ni een luttelkijn smaken. O du onse god
u biste dat warachighe licht en die bers
ē ontfangē dat licht tot dhs volcx behoe
e. Dit iū die leuende stenen des hemels:
i die lelien des ouersten paradys. Dese
ngelen dienē ons salichlic in die cranchz
nser bloepender ioget. En soe wanneer
si ons sien in dupsternis deser werelt
stuerē si ons met eenre volcomend lep
nghe / en als si dat vianthjcke aenuech
n in ons vnemen soe vdrueuen sise van
A .iij.

ons en openbaren ons die heymelicheit
dins wiles en schicken dat gemoede tot
alle goede werckē en offerē onse begeers
tē en ghebedē op dat gulden outaer voor
dat aenschyn des goedertierē vads. Weest
gegruet en verblift v seer o ghi edel pa
triarchē in ihū uwē edelen sone/want in
hē is vuolt al uwe vlangen wāt hi is seer
hooch verheuen/wceft vvolc in hē / wāt
hi is gecomen vā v geslachten door welc
kē werdē gebēdyt alle heydē alsoe dat v
godlicke woort wel eer ghebootschap he
uet/wceft gegruet en vblift v seer o ghij
warachtiche mannē der propheten in ihū
den grotē propheet in welckē ghi sijt dat
alle dingen looflic en mondlic vuolt sijn/
dat ghi wten heiligen geest vā hem hebt
ghebootschap/en ouermidts hem sidi wa
rachtich gehouden in allen uwen woort
den. Weest gegruet en verblift v in Jesu
uwen heere ende meester o ghij edele en
ouerste puntē des hemels salighe en eer
wael dige apostolen verblift v met hē en
in hem in sonderlicker ende gesellicker

vrolichheit/wāt dien ghi saget int middel
van v hungerich en̄ dorstich en̄ in arbey-
de vermageret en̄ vanden menschen vers-
woypē / en̄ mettē misdadigen gerekent/
siet hoe hi v̄wonnē heeft hoe hi nu regne-
ret hoe hem alle die dinghen on̄ die voe-
ten gheworpen sijn. **O** hoe vol glouen
blinct hi in sijn godlic licht en̄ nu in sijnre
vroechden en̄ gloriē heeft hi v̄ tot sijn ghe-
sellen genomen die hier voormaels met
hē in̄ betoringhe bleueste staen en̄ wert
sijnre v̄mopenisse deelachtich / weest ges-
gruet en̄ v̄bljct v̄ in iesu den prince uwer
v̄iddscaps ghi heplige martelaers vol v̄
torien / wāt die daer ghi v̄ leuē d̄ ouer ge-
renen hebt in̄ doot / dien seluen ih̄m dē
v̄ gods hebdi tot eenen arbeyde uwer
v̄rijts. Weest gegruet en̄ v̄bljct v̄ in iesu
den hoochsten leraer d̄ waerh; o eerlami-
ge cōfessoren / wāt de ghi voortijts in̄ het
v̄ger leringe en̄ met rechtē werckē voor
den menschen beljdt hebt die bekjct v̄ nu
voor; h̄ hemelken vad̄ en̄ voor; ih̄n enges-
ten. Weest gegruet en̄ v̄bljct v̄ in iesu den

A. liij.

macht der maethden salichmaker / o ghy
maechdē ende inwoenres des paradys
gods die dē engelen alre gelijcste sijt wāt
siet die ghy minde / die ghy begerde / die
ghy met barnend begeertē vcorē hebt / o
wiens minne ghi de aertiche brudegom
men vsmact hebt. En alle die tierheit der
werlt en daer om so wert ghi nu altema
le toe geuoecht des ouersten coninc soō /
en bruyct hē in omhellinge der genuech
ten en met geenre vdrictlich; en moechdi
vā hem vscapden werden Hier om weest
gegruet onder al die inwoenres des he
mels en alder vruchtbaerste bliscap sidi
¶ maget maria een sonderlinge rose der
hemelscher genuechtē vblit v in uwē ihū
wāt dien du self gebaert hebste als eē mē
ste / en met dinen heiligen borsten hebste
op geuoet den aenbadest als een warach
lich god mettē engelen en mettē boigers
des hemels. Verblit v salige moed / wāt
die du sageste hāgen aenden cruce de siet
stu nu met groter gloriē regneren inden
hemel. Dat sietste dat onō jū macht gebo

ren is al die hooch; des hemels en der aer
de en der hellen en alle die macht der via
de wert vreden bliscap der bliscapē sidi/
en al veelhept der hepligē moetē di geue
bequamelickē lof. Weest gegruet en ver
blift v in ihū o eersamige weduwē en ges
rechte ludē wāt na dat ghi die werelt ges
maect hebt soe hebt ghise vsmact en on
der die voetē getredē. Daer om hebt ghi
vdient naest den maechdē de coninck toe
gelept te werden. **O** Jhilm onse moeder
dpe daer bouen biste maect een feest vol
alre vroechden sond ophoudē indē vreed
samigen coninc Jhm xpm der meester on
ser salichept ende dūre vryhept met al
den burgers ende ghesinne des hemels.

Merct hier die gracie gods.

Tevesper tijt so gaet in v seluē ende
luyct op dū oge uwes vstāts. Ende
anmerct al die minne en goethept die dū
god gedaen heeft als dat hi di eenkersten
mensche gemaect heeft in wat staet hi di
geset en voren heeft wat sinnē wat natu
re hi di ghegeuen heeft en met wat inge

uen en toetret totter doethden die dages
lic vmaent werste En vergaderise alte
samen als een bondeken van nyren en
siolen en leggetse tuschen uwen borsten
En als du daer soetelic aen geroken heb
ste/so offerse weder dinen geminden op
met danbarē loue en m; opbringē des
herten/ ende met danbaerheyt lesende
den psalm. Laudate dominum de celis/
of. Benedicite omnia opera domini do
mino. r̄. **Werschap.**

Ade met groter danbaerheyt van
Alle;yre weldaden so salstu hier ne
men dñ auontmael/en brenget te hulpe
ende biskandicheyt den armen sielen die
daer sijn in die pijnē des vegheuers.

Van die doot.

De rōpleet r̄jt so vergadert di seluē
Aen luttelken ende gedenet hoe bit
terijc sal wesen die doot/ ende hoe scarp
dat oordel/ ende hoe lastich ende hoe swa
re die pijn der geenre die sijnre weldadē
on danbaer gheuonden sullen werden/
ende daer om als dpe natuer per anders

will dā dat goet is
sac laet altoes die
basunen gods lus
den in dinen oren.
Staet op ghij do
den / ende comt tē
oordel / ende geeft
reden van uwen
wercken. En gaet
ghit vermaledide
in dat ewige vier.

En comt ghi gebenedide en besit dat rijk
nys vaders / dat u berept is van beghin
ter werelt / dat is dat een and om doecht
en dat and vand doecht. Daer om omē
che die daer geschapē biste tot dat beelde
jods / en vciert met eenē vriē wille vkiest
vattu wiltste / wāt die doot en dat leuen
al v hier na gesciē. En als du dit ouerge
locht hebste / en met eenē vuen opset die
doecht vcorē hebste / so neēt dñ nachtrust
n d; herte des vads / door welckē xps ihs
nñ huidegō is regnerende met; hñ wtuer
oren vriendē eewelic sonde eynde. Amen.

Dit is die proecessie opten palmsondach
Ten eersten benediet ope puester soude
ende water en dan singtmen dit antiffen
Osanna Davids sone du biste ghebene
dijt/du comste in die naem des herren co
ninck van Israel. **Collect.**

Deus quem diligere.

God wien het is gerechtichlicste hebbē
ende te minnen du vermenichuoldich in
ons die gauen dñre ontsprekeliker gra
rien/en die welck ons hebste doen hopen
door die doot dñns soons te ontfangē dat
wi ghelouen ghift ons te comen tot dier
seluer drise wer waert wi trecken. **Quet**
mits onsen here **Jesum Christum. Amen**

An singtmen die epistel. **Colligerūt**
Die bisscopen en phariseen ūgaderden
eenen raet ende seyden. **Wat doen wij/**
dese mensce doet veel teykenen ist dat wi
hem aldus laten/alle dat volc sal in hem
ghelouen. **Unus autem.**

Hen vā hem die **Caiphas** hiet/want hij
bisscop was vā diē laer propheteerde hē
seggende. **Het is beter datter eē mensche**

lerft op d; al dat volc n; en vgaet. **Ab illo.**
Hier o vā diē dage dochtē si hē te vslaen/
eggēde. Si auōturē op dat die romeynē
n; en comē en asdoē onse stede en d; volck

Hier singtmen dat euangelie.

O Almachtige god wi biddē weest bij
ons op dattet wert datter wert ges
aen door onsen dienst meer moet werdē
veruolt met dat werck d; h; nre benedictie.
Quermits **Jesum Christum. r̄.**

Een sonderlinghe benedijnghe.

O Creatuee der bloemen ic benedie v
inden naem des vaders / des soōs /
en in die cracht des hepligen geests. Da
e om gaet wt en wert verdreue vā dese
creatuer d; bloemē en blossemē alle crach
e des aduersants alle macht des vstants
alle inloop der duuelen alle heere der du
uelen / op dattu duuel niet na en volghe
te der gheenre voetstappen die daer has
ten tot die gracie goods. Quermits die
racht dē seluē onsen heere ih̄m r̄pm die
oetomen sal oordelen leuende en doden:
en die werlt metten ouere. Amen. **Colk.**

Domine sancte pater.

O heylighe heere almachtich vader ewige god/een scepper des werlts en wonderlick bescrijcker alre creaturen/ die geschapē hebste alle dinc vā niet in dat beginsel des werelts. Du hebste gheboden die aerde voort te brengen die vruchbaer houtē/mer bequaē versceyden des voetsels. Du hebste toe gekeert ons alle dingē voor gehoorsaemheyt dñs eenen geboren soōs in bñdixie na die maledixie des booms. Du gebñdide ooc dese telgeren der menichfoldiger bomē des oljfs bomen gaet sondlinge alle bomē te bouē in vertricheit door welken oec als die sonden des werlts werden gereynicht weker met die wtgestorte diluuiē die duue bringende den seluē tellich heeft gebootschap den vrede der aerden gegeuen. En daer o die onnosel scare vuolt mettē heyligen geest te gemoet lopende dinē eē geboren sone onse here ihū xpo die soude lijde om salicheyt der werlt en af sijdende die telgerē deser palm bomen en stroep:

rense onō die voete. Dit onē hē te hanits
recht als een vūwre vāden pūncen des
loots. O here wi bidden di oetmoedelijc
op dat wij die daer arbeydē te comen tot
ne alre heplichste passie des seluē onses
verlossers met iaerlijcke deuocie met die
aer houden die palinē der victoriē m̄z̄ij
er hulpe vlicht vā blanen met die olive
barmhertich; wi moetē v̄dierē te d̄isan
ē dat loon des leuēs en̄ die crone der cr
erflicheyt in sijn heilige v̄risenis. Quer
uits den seluē xpm̄ onsen here. Coloss.

Omnipotens sempiterna deus.

O Almachtige ewighe god du die di
gewaerdicht hebste ned te climmē
vāden hemel totter aerden en̄ te comen
willichlic tot d̄ijne passien op dattu sout
e vrien dat menschelike gheslachte met
inen dierbaren bloede. Weest bi die be
reerten d̄ijre kerckē en̄ ons oetmoedige
rebedē/wāto here du bist sachtmoedich
rtende optē rugge des sachtmoedigen
uels. Du biste ghecomē willichlic tot die
ulstie onser verlossinge. En̄ als die wech

wert beſtroopt vſchepden met die blome
like telligē vā die ſcarē der diſcipulen die
di te moet lopen. Si liepē te gemoet met
die ſtēmen des loues met ſegeuechtelike
palmē. Die ſcarē veelre menſchen vbljddē
hē te gad en ſepden. O ſanna dauids ſoō
du biſte gebndigt/die cōſte in die naē des
herē/die wech is di geſtroopt inden berch
vā oliueteu. Du hebſte geregierd weleer
Noe op die wateren der diluuiē/ende du
woutſte dat de aerde werde geboortſcap
die vrede gegeuen metten dienſt des du
ues door die telgeren des oliues. Ende ia
cop die patriarche oprechte een ſteen indē
dienſt dñre gloriē. En hi heeft ingeſtoort
die olpe der bndictien in dic hoech; des ti
tels wt die tellige deſen booms/waer af
du hebſte geſaluet dñn coning en en pro
pheten/wāt du biſte xps die ſone goods/
welc die vrucht der benedictien en des vre
de betaēt in wiens lof die propheet ſanck
leggēde. God dñ god heeft di geſalft met
die oliue der bliſcapen bouē alle dñns ge
lyc. Waer om o here biddē wi di oomoe

delijc dattu wilste gebēdien die telgeren
deser palmen of oliuē oft der andē bomen/
welcke telgerē dñ dienaers nemen in ha
ren hāden. Si begerē te haeste in dinē ge
moet en̄ di te gebēdien en̄ te glorificeren
Siet o sachtmoedige coninc du biste ghe
comen in Babilon sittende op een ezelinne.
Hier o bidden wi dattu comen wilste int
middel vā ons / op d; wi mogen gevoelē
si doe te comen in onser herten en̄ du die
ons doe wed̄ gemaect hebste door dat cru
ce wed̄ make anderwerf die geuallen mē
ten door die selue salige passie du ontfans
ge willichlic die belijnghe ons monts en̄
ons oetmoedige vasten. En̄ vleent ons te
hebben die vruchte der groenicheyt / als
dat wi moeten vdiēnen te werden nat ge
maect met dñn regen / en̄ behagen di mit
die vrucht baerh; der soeter vruchten: en̄
also die scaren voor gingen en̄ gingen dij
e ghemoete met bloestemen der bomen
also moeten wi verdienen blijdelic te ghe
moet te gaen den behouder des werelts:
en̄ wed̄ keren in die ander toecomste bligē

5

delick mit die psalmen der victorien. Die
leues en regneers mit god den vader in
eenichept des heplighen. **xv.** **S**hebet.
O Heere di te louen en te benedien is
recht onder die ander geboden dij
re woderen. Die lamech hebste gegeuen
een gerechtich saet na welc du hebste geo
penbaert te bekennen die wateren d dilu
uion/welcx arcke die moed die kerc wert
getughet tot onser salichz/vā welcke arc
ke die vliegēde dune is wt gesent/heuet
wed gebracht een vruchtbaer telghe des
olifs /welcke duue Noe blidelic ontfinc
als si wed keerde tot hem vā welcx saluin
ge des telghes die wtuercoen Jacob he
uet op gerecht eē titel en heeft beloofte be
loften den heere/en hi heeft die olpe daer
bouen op gestort Dits die bewisinge des
selue drupende telges die de vatē des vol
kes vouden van die hemelsche gracen.
Dits die gracie welcke gracie heuet ghe
bndijt die weduwe in die olpe. Dit is die
bewisinge des telges die gheplant is bij
die nedloep der wateren/welcx blat niet

ontuallen en sal / door welck gracie wert
voort ghemaect die kercke dagelic door
die wassinghe des doopsels daer onse son-
den in werde af gedwogen. **O** here dit is
dij plantinge seer goet en du biste die vri-
senisse en dat leue der doden die lazarus die
vier dagē doot was hebste vuerect vanden
doot **D**aer o ooc die scarē die di te gemoet
quamē met telgeren der palmen riepen.
Sanna du biste gebēdij die coemste in
den naem des heren coninc vā israel. **W**aer-
om o here wi bidden dij goetieren; op
dat tu ons dij dienres die daer ontfangē
hebben die gracie deses dinghes en dat ge-
oue des waerhepts wilste vuen vanden
pode der hellen en gewaerdige ons te ge-
uen die hulpe dijner gracie op dat wi ge-
rechtlic en goeterticlic en heplichlic
vende os doetste te gebruikē d; geselschap
met dijnen hepligē en wtuercoerē. **Quer.**
Soll. Deus qui misisti filium tuum.
O die gesepnt hebste dinē sone ons
sen heere ih̄m xp̄m in deser werelt /
in onse salich; op dat hi hē vuerende tot

§ .ij.

ons en ons wed riep tot dñ/welcke sone
al hi quā te Jherlm om dat hi soude vullē
die scrifurē die scarē der gelouige stroep
de die palmen inden wege met de alre ge
trouste deuocien. Wi bidden di vlaet ons
dat wi mogen bereiden den wech des ge
loofs: vā welken wech is af ghedaen die
steen der stotinge. En die lelie der scanda
lizeringhe / op dat onse wercken moeten
bloepen bi di met die rancken der gerech
ticheyt / ende wi moeten verdienen na te
volghen sijn voetstappen. **S**hebet.

O Almachtighe scepper dpe gestuert
hebste dinen enigen sone vā iherico
en vanden berch vā Oliueten tot Jherlm/
die welc die scarē seer wondlic te gemoot
quamē. Dō mich spieyden haer ded. Dō
mich suede die ranckē vand olpnen Dō
mich droegen de palmen in haer handen
wi bidden di ormoedelic met innige ghe
beden dattu dese bloepsenē d bonē alsoe
gewaerdichste te hepligen / op dz de stedē
daer si werden gedragen geheplicht wer
den vā welckē groepsel moet af scepdē ab

le boosch; of bespottinge d̄ duuelen / en̄ d̄
recht̄erhāt wīl hē gewaerdigen ōs te bes
scermen. **Quermits r̄pm. Ant. Pueri he.**

Die hebreusce k̄ideren hieuen op haer
r̄acken der olpuē en̄ si quamen te gemoe
de den here roepende en̄ seggēde o sanna
inden hoghen. **Ant. Pueri hebreorum.**

Die hebreusce k̄ideren stroepden haer
led̄ inden weghe / en̄ riepen segghende.
O sanna dauids sone ghebenedijt is h̄it
te comt inden naem des herē. **Sebet.**

O Almachtighe ewige god du de heb
ste doen siccē ōsen here ih̄m r̄pm op
dat ioc̄ der ezellenen indē dage der feestē
n̄ die scaren d̄ volcken stroepden die cleō
op de r̄acken d̄ bomen inden wege en̄ du
hebste hē geleert te singen. **O sanna in si**
nen loue / wī bidden dī dat wī mogen nae
volgen haer onnoselhept en̄ moeten ver
rienen te v̄crigen haer v̄diensten. **Quer**
nits iesum cristum onsen here. Amen.

[Dit is die processie opten palm dach.

Et cum appropinquaret dominus.
Als die here nakede Jherusalem sen

Ps̄. iij.

De hi twee vā sinen discipulen seggende.
Gaet in dat casteel dat tegen v is en̄ ghij
sult vinden een ezelinne gebonden en̄ ha
re ionc met haer/ op welcke geen mensce
heeft gereden/ onbintse en̄ brenge se tot
mi. En̄ oft v pemāt pet vraget segt dat de
here haer te doen heeft/ en̄ si ontbōdense
en̄ lepdense tot ihm̄. En̄ si lepdē haer cled
op haer en̄ hi satter op. Sōmige wtsprep
den haer cled inden weghe. Sommighe
stroyden die telgeren vāden bomen. En̄
die na volchden riepen osanna gebēdht
is hi die daer comt inden naē des herē en̄
gebēdht is dat rīc os vads dauids o san
ne inden hogen. O dauids sone ontfemt
onser. **Ante ser dies.**
Sesse dagen voor die hoochtijt vā paes
scen quā die heere in die stadt van Jhrlm.
Ende dpe hebreuschc kinderen namen
rancken d palmen en̄ wtgingen hē te ge
moet en̄ riepen seggende. Dits hi die toe
comende is in saltch; ende verlostinge Is
raels / hoe groot is dat welc die thronen
en̄ dominacien te gemoet lopen. O doch;

er vā spō en wilt niet ontsien/siet dijn co
ninc comt di sittende op dat iōc der etelins
ten als gescreuen is. **O** conincscpper des
werelts sijt gegruet die ghetomen biste
m ons te verlossen. **Aue rex noster.**

Onse coninc wesende een verlosser des
ups vā Israel/die vader heeft di gesent
ider werlt tot een salich offer/welc alle
eiligen verbeyden van aenbeghin des
werlts. **Eñ** nu osanna dauids sone du bis
e gebūdyt die roemste inden naem des
eren osanna inden hogen. **Sebet.**

O Almachtige ewigegod bloem des
werlts/roke der soeticheyt/begin
e der geboorten/du die hebste verclaert
inen eenigen soon door al die ewe ende
pophecien. **Eñ** oock doe hi quā te Jhrlin
hebste doen voorgaen die scharen te ghe
moet huden inden daghe deuotelick met
ricken der palmē eñ met geestelike louē.
nu sie genadelijc totten sculdigen dienst
ijs volcx/op dat also die begeerten deser
uociē des eerstē volcx di heeft geweest
chaechlijc/also moeren wi ooc doen ind

D iij.

waerheyt der belijnghe dñs naems toe
brengen dij waerdigen dienst door desen
seluen wedhalende tijt/met gepuerden
gemoede:op dat wi blincken met goeder
tieren deuocie als veelheyt des bloemen
mogen te gemoet lopē dinen seluen sone
ihū xpo met die roeke der goed werken
in dat hemelſce Jhūm/als die last des vle
ſches is af ghenomen. Quermits onsen.
Pmn? Gloria laus. Glorie/lof/ eer/ ſidi
xpe conic. xī. Soect voor op de palm dach
ſel. Ingrediente dño. Als die here in
gaende in die heylige ſtat die hebreeuſce
kinder condichden die verrisenis des les
uens metten rancken der palmen en rie
pen o ſanna indē hoochſtē. v. Als ſi hoor
den dat iesus quā tot ihūm gingen ſi we
hem te gemoet. Metten. v. ſus. Gebēdijt
ſidi die coemt inden naem des heren Die
here god heeft ons inghelicht. Coll.
O Almachtige ewige god du de heb
ste behouden dat leuē des mensche
liken geſlaches met dinē sone ſteruende
voor os. Wi biddē di vleent op dat ons de

vrucht der blijscapē moet vromen in dē de-
uociē deses volck. De ouermits di leeft en
regneert ewelick sonder epnde. Amen
¶ Dit is die processie opten paesdach.

De Christus die coninc der glouen
soude ingaen in die helle om diere
bestrijdē/en dat choer d'engelen geboot
dat inē voor;ij aensicht die poorte der prijs
sen op dede dat heplighe volck dat inder
doot gheuanghen ghebonden was riep
met weenlycker stemmen. O wij die lan-
ge tijt begeert hebben en in deser duister-
nis verbept nu sijstu getomē dattu ons
in deser nacht wt leyden souste die hier
zeuāgen leggen inden sloten onser such-
ten heeft hi geroepē en dat milde wtstor-
en der tranen heeft hi begeert/du sijste
gewoorden den mistrootē eē hope en die
ghene die in tormenten sijn een groot so-
aes allelupa.

¶ Salue festa dies.

O hegruet sijstu vierliken dach eer-
waerdich ouer alle de werlt. In wel-
ken god die helle verwonnen heeft en be-
rouet die hemelen. Salich een sonderlin-

¶

ge gracie der weder geboren werlt tups
get ons dat alle gauen weder comē sijn
met harē here. **W**āt die boschen metten
telgen en veldē mettē blomen verbliden
hē en tonē te wesen met christo die die ze
ge vcregen heeft vand' dioeuiger hellen.
Dat licht en die hemelen dat aertrijc en
die zee louen van recht gode die climmet
bouē die hemelen na dat hi gebrokē had
die wettē of ewē der hellen. **S**iet die ge
crupst is god regneert bouē al/ ende alle
die creaturen moetē lof geuen harē scep
per. **G**egruet sijnstu vierlijcken dach.
Sedit angelus ad sepulchū domini.
En engel sat tottē graue ons heren
amit eē stole d' claerh; ouer deert doe de
vrouwē na hē sagē werdē sijn v'uaert van
groter vresen en bleuen vā vres daer bij
staen. **D**oe sprac die engel en sepde. **Q**ui
tifixū. **L**ouet die gecrupst is indē vleesche
en glouficeert die begrauē is o' uwē wil
en aēbeet hē de wed' vresen is vand' doot
Nolite metu. **E**n wilt v n; ontsiē wāt dē
ghenē die ghi doot soect die leuet te hant:

eñ dat leuē der menscē is te hāts met hē
op vresen. Recordamini. Sedēc hoe d; hi
voorlept heeft/wāt het is noot d; dē men
schē soō gecrupst moſte wesen eñ des der
den dages wed vā d; doot verresen/allā.
¶ Hoemen weten sal die oorſake der min
nen ons liefs heeren Jesu Christi.

Als wi wetē die oorſaet d' minnē ons
herē so is ons tē anderē male vā nos
de te weten hoe dat wij tot deser minnen
mochtē comē. Eñ waer mede dat die min
ne ontfekē eñ geuoet wert. Eñ d; te we
tē so sullē wi anmerckē dat woort dat sa
lomō spreect. Na die menichfoudich; des
houts so bernt dat vier so wert oec gesto
ket ouermits dat andēckē d' gauē eñ d' be
neficiē de ons de milike here gedaē heeft
so heeft hi zōdlinge in onbegripelike liefs
te bewesen in drien dingen. Dat eerste is
dat hi os gescapē heeft. Dat ande is dat
hi ons wedgemaect heeft ouermits d; hi
gedaē eñ geleden heeft voor ons allen in
nensceliker naturen. Dat derde is dat hi
ons onse sondē vgeuē heeft. Wāt bernar

¶ ij.

duſ ſeyt nā die twe eerſte en meeſte wert
kē aldus. Ic bē mi ſelue ſculdich voor mi
ſelue en ic ben mi ſculdich voor dat mi
god gemaect heeft/wat ſal ic hem dā ge
uen voor dat hi mi wed ghemaect heeft/
ouermits ſijnre bitter paſſien niet ſo lich
telic en ben ic wed vmaect als ghemaect
wāt doen mi god maecte doe ſprac hi alle
ne een woort en alle dinc wert gemaect/
mer als hij mi wed vmaecte ſoe heeft hij
veel geſpockē en wond ghewracht en ve
le tormentē geledē en grote vmaethept
wat ſal ic dā den here wed geuen voor al
dat hi mi ghegheuen heeft. In dat eerſte
wert dat hi mi maecte ſo gaf hi mi mi
ſeluen. In dat and wert daer hi mi wed ver
maecte daer gaf hi mi hē ſeluen en daer
hi hem ſeluen gaf daer gaf hi mi wed om
mi ſeluen/want ic was te niet ghecomē
ouermits mijn ſonden. Aldus ben ic ghe
geuen en weder om gegeuen. Daer om
ben ic mi ſeluen ſculdich ſa twe werf ſcul
dich voor mi ſeluen. Wat ſal ic dan den he
re gheuen voor hem ſeluen. Ende of ic

mij wed om dusent weruen geue mocht
voor hem wat ben ic te ghelicken bi god
Ende daer om seyt onse lieue here inden
euāgelio. Als ghi al gedaen hebt dat u
geboden is/so segt selue dat ghi onnutte
knechtē sijn wāt ghi en hebt niet meer ge
daē dā ghi sculdich en waert te doen. Die
manier van god te minnē sal wesen sond
maet en sond manire en ongemetē en zo
der eynde wāt god is ongemetē en onge
epnt/mer onse dienst die wi god wt mins
nē bewisen door zyn minne die sal wesen
bescepdē en te matē. En daer o o ald soets
ste here sal ic di minnē na dū gauē en nae
onse manierē n; so volcomē als dū gauen
epscē/mer na mij v mogē al en mach ic n;
so veel als ic sculdich ben. Ic en mach niet
meer dan ic mach. Ic sal meer mogen als
ghi u gewaerdigen sult meer te geuen/
nochtans en sal ic nēmermeer so veel ver
mogē als du waerdich biste. Dū ogē heb
bē mij onvolcomē h; gese/ nochtās sullē
in dū boec gescreuē werdē die doendat si
mogē/al en mogē si niet so veel als si scul

¶ .ij.

dich sijn. **W**i sullē dā den here met al onse
crachtē minnē n; alleē o dat hi ons gema-
ket heeft/mer oec wāt hi ons vlost heeft.
En rechte deuote hertē werden alte seer
getogē totter minnē xpi ouermits de ge-
dēckenis jhre bitter passie in welc hi sond-
linge dē menscē bewesen heeft dē afgrōt
jhre minnē. Als hi wt grōdeloser minnē
die hi had totter edelre sielē oerlofnā van
sijnē hemellcē vad en heeft; j̄ goet dat is
j̄ glorie j̄ engelen gelaten en is pelgris
magie getogen. En als hi ned gedaelt is
vāden hoochsten o hemelen op dz hi den
viāt te bat beduegē mocht soe heeft hi hē
seluē vborgē en beslotē negē maenden in
eē clepne plaetse al inden repnē lichaem
marien dien die hemel en alle die hemelē
n; begripē noch besluten en mochtē. En
heeft hē seluen vcleet en die glorie sijnre
mogench; gedect ond eē arm roccken; j̄
remensceliker naturen/ op dat die viant
hē niet en soude mogen kennen en is na
negen maenden gegaē wt j̄ w inckel in
gelikenis des vlesces der sonden. En he

uet; iij godh; v̄borgē en̄ eē mensce getoōt
geboren in also groter armoede naect en̄
also eē cleyn kideken wesende heeft hi; iij
rust genomē den eerste dach i een harde
cribbe tusschen twe beesten in arme snode
doerckens gewōden. En̄ daer na so heeft
hi hē opgescoit tot groter barnend̄ liefte
om die siel te soecken. En̄ met groter v̄lā
gen heeft hi. xxxiij. iaer lanc arm/ oetmoe
dich en̄ met groten arbeyt vā sinen kint
scen dagen die arme siel gesocht door bors
scē en̄ rootsen en̄ distel en̄ doornen berch
en̄ dal en̄ in hongher en̄ in dorst in coude
en̄ armoede / en̄ heeft dat aertrijc dicwil
hele nachtē lāc bestort in; sinen tranē bīd
dende sinē lieuen vad̄ voor die v̄corē siele.
En̄ het is wel te v̄moeden dat hij dicwyl
sijn lieue moed̄ seer spade thups quā ver
noept vāden wege/ bestort mit sweet en̄
ranen. En̄ dat hē; iij lieue moed̄ wt herts
ijker minen vraechde waē hi quā of wat
hem gesciet was. En̄ ihs antwoorde sijn
lieue geb̄ndide moeder. O ald̄ heplichste
noed. Ic heb al desen nacht bitterlic ghes

¶ iij.

screept en̄ geroepen om die edel siel mijns
wtuercoerē bruyts die mi ontlopē is en̄ so
iāmerlijc v̄dwaelt is. En̄ ic sal roepen en̄
screeiē ter doot toe dat ic se wed̄ gevonden
heb. En̄ wi lesen inden hepligē euāgelio
dat x̄ps hele nachtē plach ouer te brengē
in z̄y gebede. En̄ mē mach wel v̄moeden
dat mē hē seldom oft p̄immermeer vāt bid
dende sond̄ tranen. En̄ ald̄? heeft hij wel
moetē roepē totter v̄doold̄ sielen mit ban
ger hertē. **O** mijn edel siel. **O** mijn wtuer
coerē dochter. **O** mijn ald̄ liefste en̄ seer ge
minde bruyt merct hoe ick in d̄ijre min
nen ontscken ben en̄ te lijden heb. Hooy
stu mijn roepē en̄ mij claghē waer om en
geefstu mi gheen antwoorde ghi siet dat
ic om d̄ijre minnen wil arm geworden
ben. Ic ben geboren in een arm hupsekē
gheleghen tusschen twee beesten ghecle
det met arme doerckens/ geiaecht in egi
pten sittende op een ezel. En̄ ic heb v̄ nae
gelopen. xxxij. jaer in grote armoedē en̄
hoe ick v̄ meer nae lope hoe ghi mi meer
ontloeft. **Ic** clepn dat ic di en̄ om di gedaē

heb/ ick wil gaerne noch veel meer doen
Alleen begeer ic dat ic dñ aēlicht eēs sien
mach en d; ghi mi minlic antwoordē wilt.
In deser manieren heeft ih̄s sijn lieue sie
len met bāgich; en met groter droefh; ge
socht. Ten lestē so vāt sijn sijn bruyt seer be
smet swart en iammerlic mismaect arm
en geuangē in eē alte seer dupsterē nau
wen kercker nauwe bewaert haer hādē
en voete ghespannē in pseren boepēs en
in groter armoeden. En als hise also sach
sittende/ so wert hi bitterlic screpende en
sprac haer toe aldus. O my siel hoe bistu
ald? gedaē waē bistu al hier toe getomen
dñ aēlicht is swarter dā een vbrande cole
Hoe is tgout ald? vdupstert. Hoe is dñ
scone vwe aldus vandt. Slaet op dñ ogē
en siet mi an en spreekt met mi en weest
niet seer vslagē mach ic dñ helpē ic bē rñc
genoech: geeft mi alleē v gebiet te kennē
Doe sloech die arme siel haer ogen op al
so wt schaēten en wt minnē o dat si so soer
telic werde gestraft. En si wert bitterlijc
weenēde en so claechede si harē allendigē

Naet als dat si niet en tonde spreken. **I**hs
sprac haer toe ald? **X**p mī ald liefste bruyt
ic heb alte groot mededogen met dī allē
dich; / mer nochtās al hebstu mi dus veel
misdaē / eñ so merckelic vtoont / eñ so scās
delic gelaten eñ hebste dī oncupsch; bedie
uen met veel mīre nochtās bereit di wed
d tot mi / ic wil di seer mīlic ontfangen **D**e
siel sprac . **O**ch laci wee mi die wil is goet
in mi; mer laci ic en heb de macht niet dat
ic dat volbrengen mach. **O** laci mīns en is
geen troost / wāt ic ben te vde gedwaelt /
ic ben te veel sculdich / het is al vlorē. **W**ee
mi allēdige onsalige creatuer / wie sal mi
vlossen vā den lichaem des doots eñ vbin
den vā mī sware bāden. **I**hs antwoorde.
Het v te vreden wāt ouermits mī glorie
eñ hulpe sulstu wel vlost werden. **I**c ben
rīc genoegh / wāt alle die werlt is mī eñ
al datter in is **E**ñ al dat in die werlt is wil
ic voor di te pāde setten of het noot waer.
Die siele seyt wed. **O** mī wuercoē vriet
al gaef di voor mi al dat goet vā aertrīck
so mochte ghī mi daer mede niet vlossen

vāden wreden tirā die mi geuāgen hout
Jhs antwoorde. **N**ach ick di niet helpen
met al dat goet vā aertrijck / die hemel is
mi. **J**c wil al die hemelen sonne en maen
en sterren setten voor di. **D**ie siel sprac. **A**l
dat ghigebiet en mach mi niet helpē Jhs
antwoorde. **M**i v wondt bouen maren dz
ic v met al de costelhz des hemels en v aer
den n; helpen en cā. **D**aer o begeer ic dat
ghi mi segt waer mede dat ick di helpen
mach. **D**ie siel sprac. **O** edel minne des he
mellcē brudegōs keert wed o thuis: mhs
en is geen raet wāt dese scat is ongemete
en sond epnde daermen mi mede vlossen
mach. **J**hs antwoorde. **A**een wtuercoien
docht ic en ben daer o n; wt gesent o wed
te keren sond di. **J**c heb dat gebot ontfanz
gen vā minen hemellcē vad dz ic n; wed o
chups keren en mach ic en moet; y docht
nū geminde bruyt voor mi brengen. **E**n
daer o begeer ic dat ghi mi segt wat ic sal
noeten doen of geuen voor di / wāt ic en
nach vā di niet sceyden noch wed keren
tot minen hemellcē vad sond di. **D**ie siele

sprac. Ic ontsie mi en schaets mi te seggen
waermē mi mede helpē cā. Ihs antwoor
de. Weest onuersaecht en spreect roelijc/
wāt ic ben bereit te geuē al dat ic heb Die
siel sepe seer bitterlijc screpende. Och he
melsce brudegō du hebste mi seer vol ghe
bodē/wāt ands en is mi nix te helpē ten si
dat ghi v seluē mi siel en lijf voor settes of
ic en mach nēmermeer vlost werdē / doe
keerde hē ihūs om en wert suchtende en
wenēde en sprac met wecliker stemmē.
Nu swighet stille mi wtuer corē dochter
moetet so; ij ic wil gaerne voordisteruen
Nu wil ic op clommen tot Iherlm. En die
soō des menscē sal om dinē wil vradē / ges
geesselt / bespogē / en gecrupst werdē Nu
laet op dijn ogen edel siel en mercht wat
dij brudegō / dij conic / dij rechter / dij scap
per en dijn crone dijre eerē om dijnē wil
le gheleden heeft. En oftu te traech biste
te minnē op dattu een saet hebste weder
te minnē dē genē die di so hertelic gemit
heeft / so saldu dat lijdē ons herē deplē in
rij. stuchē: op dat dien roeck sijnder passie

dijn hert door d'ingē mach als dattu seg
gē moges metter buipt ons heerē in cā
cis. Mij n gheminde brudegō is mi rechte
als eē bondekē vā myren rustcē mī bor
stē sal hī rustē dat is op mī hert en daer
sal gepiēct bliuen dat bitter līdē mīns he
rē ihū xpī / welc betepkēt in d' myren die
bitter is. ¶ Tē eerste o edel siel sulstu merc
kē dat wesen des persoōs die o dī gelede
heeft en daer sulstu vīndē drie dingē. Dat
eerste is dat alre scoōste en edelste lichaē
dat pe vā vleesch en van bloet ghemact
wert. Dat anderde is die alre edelste siele
die pe ghestout wert wter scoot der heplis
ger d'neuldichept in eenigē lichaē. Dat
derde is die gebīdide godh; . Wt dese rī
soe wert merckende hoe waerdich dattu
gerekent biste daer also edele rustuer vos
re gestouē is. ¶ Ten anderde merct in
wat plaetsen jhs lichaēs hi gelede heeft
wāt in al; jn gebīdide ledē in al sijn sinnē
in sielen in lichaem also beset met pūnen
als hi op alder wterste en swaerste līden
mach. ¶ Tē derden denct met wat passie

hi gepast is. Dats met spiritige woordē:
met harde slagen/met ald̄ anxteliche tor-
menten. ¶ Ten.iiij. denct ō wat saeckē dat hi
gepast is. Dats ō z̄ij epghē onnoselhe; / ō
onser ald̄ sondē / en̄ om z̄ij onbegripelike
minne. ¶ Ten.v. denct met wat instrumē-
te hi gepijnt is. Met plōpe nagelen / met
geestelē / met een doornē croō / mettē cru-
ce / en̄ met een speere. ¶ Ten.vi. met wat
geselschap als met opēbaer moordenaers.
¶ Ten.vij. merct wat solaes hē bewesen
wert in z̄ijre pijn daer hi gelaten wert o;̄
alre liefste kint vā sinē hemelschē vad̄ en̄
vā allen z̄ij discipulē. En̄ die tegēwoordic-
hept z̄ijre allendiger bedruete moed̄ was
hē meer een cruce dā een troost of solaes
also dat nye creatuer der werlt so gelatē
en wert en̄ beroeft van alle trooste als Jē-
sus indē cruce. ¶ Ten.vijij. dēct wie hē den
doot an dede. Als die ondancbaer iudē de
ouds en̄ diewijsh; der werelt en̄ dit heeft
dē doot xpi seer beswaert. ¶ Ten.ix. dēct op
wat palaes hi geledē heeft / wāt in eē stic-
kende opēbaer hoge en̄ gemeen plaetse /

daermē dieuē en moordenaren plach te
rechtē. ¶ Ten. x. op wat tijden op die hooch
ste heplichste en gewoēlicke tijt vāden ia
re als aldat volc vā Israēl te Jhūm plach
te vāgaderen in die hoochtijt vā paeſſchē.
¶ Ten. xi. denct in wat manierē hi gepas
ſijt is / wāt met die ald smadelicste en wies
delicste en ongewoēlicste tometē wert
hi gepūt. ¶ Ten. xij. so dēct tot wat vruch
tē hi ald? gelede heeft / wāt dat was ō ōs
te vlossen en ō te stercken alle dē genē de
te ljdē hebben / en ō ōs te treckē tot sijn
minen. En als een deuote siele dese. xij.
pūctē wel grōderen wil / hi sal daer vindē
ōtallike sakē die d; lidē xp̄i seer beswaren
wt welc si billic al waer si vā stenen ghes
morwet soude werden en ontstekē i; ḡre
minen gelede heeft. Hier ōleert liden en
in vreden bliuen en laet ander luden on
recht bouen v recht gaen so cristus heeft
ghedaen in sijnre passien / soe moechdij
groot loon ontsaen. In dic boec salmen
vinden een salige geestelijke oefeninge
vā dat alder heplichste leuen ons liefs he

re thū rōt vanden beginne totter passien
toe. En voort vā zj heplige ljdē tē epndē
sijns bitterē doots / en daer na vā sinder
gloriose vrisenisse ende hemeluaert met
ter oeffinge vandē hepligē pinxter dach.
Ende dit alte samen seer puntelijc onder
schepden ende ghedept in seuen dagen
vander weeke / elcken dach sijn sonder
linghe oeffeninghe nader ghewoenten
vanden seuen ghetijden met meer ander
dienende tot innicheyt ende deuocie der
goeder menschen. Amen.

Gheprient Tancwerpen voor Sars
tolomeus Jacops soon boeck ver
cooper woenende te Lepden.

